Խոշորացված համայնքներում ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվող ծրագրերի և ընթացակարգերի վերաբերյալ հանրային կարծիքի ուսումնասիրություն

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Բովանդակություն

Ամփոփագիր 3

Հետազոտության մեթոդաբանություն 4

- Հետազոտության նպատակը և խնդիրները 4
- Հետազոտության մեթոդը 5
- Հետազոտության ընտրանքը 5

Հետազոտության արդյունքներ 7

- Հարցվողների սոցիալ-ժողովրդագրական բնութագրիչները 7
- Տեղեկացվածությունը համայնքի վերաբերյալ ընդունված որոշումներից 11
- Զարգացման ծրագրերն ու դրանցից բավարարվածությունը 21
- Բավարարվածությունը ՏԻՄ ընթացակարգերից 29
- Մասնակցությունը ՏԻՄ միջոցառումներին 31
- Վստահությունը մի շարք անձանց/կառույցների հանդեպ 34

Բյուջե 37

- Տեղեկացվածություն բյուջեից 37
- Համայնքային խնդիրներ, որոնց պետք է ուղղված լինի համայնքի բյուջեն 44
- Խնդիրներն ըստ խոշորացված համայնքների 51

Առանցքային տեղեկատուների հետ իրականացված հարցման արդյուքների վերլուծություն 62

- Խոշորացված համայնքներում իրականացված զարգացման ծրագրեր 62
- Զարգացման ծրագրերն ըստ խորոշացված համայնքների 64
- Համայնքային բյուջե 78

Եզրահանգումներ և առաջարկներ 93

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Ամփոփագիր

Սույն հետազոտությունն իրականացվել է «Բյուջե բոլորի համար (Budget4All)» ծրագրի շրջանակներում, որը իրականացվում է Գորիսի Կանանց զարգացման «Ռեսուրս կենտրոն» Հիմնադրամի կողմից՝ Հայաստանի Սյունիք, Վայոց Ձոր և Տավուշ մարզերում, Վիննեթ Հայաստան կանանց ռեսուրս կենտրոնների ցանցի 5 անդամ կազմակերպությունների՝ «Մեղրու կանանց Ռեսուրս կենտրոն» ՀԿ-ի, «Կապանի կանանց Ռեսուրս կենտրոն» ՀԿ-ի, «Սիսիանի կանանց Ռեսուրս կենտրոն» Հիմնադրամի, «Եղեգնաձորի կանանց Ռեսուրս կենտրոն» հիմնադրամի և «Իջևանի կանանց Ռեսուրս կենտրոն» հիմնադրամի հետ համագործակցությամբ՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ իրականացվող կոնսորցիումի միջոցով գործարկվող, Եվրամիության կողմից ֆինանսավորվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհների շրջանակներում:

Հետազոտության նպատակը խոշորացված համայնքներում ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվող ծրագրերի և ընթացակարգերի վերաբերյալ հանրային կարծիքի ուսումնասիրությունն է, որն անդրադառնում է խոշորացված համայնքների բնակիչների տեղեկացվածության, բավարարվածության, մասնակցության, վստահության հիմնախնդիրների պարզաբանմանը:

Տասը խոշորացված համայնքներում իրականացվել են դեմ առ դեմ հարցումներ երկու թիրախ խմբերի շրջանում՝ համայնքների չափահաս բնակչություն և առանցքային տեղեկատուներ (համայնքներում ծրագրեր մշակողներ և իրականացնողներ) երկու տարբեր ձևայնացված հարցաթերթերով: Հետազոտությունն իրականացվել է Բերդ, Արենի, Գլաձոր, Գորայք, Սիսիան, Գորիս, Տաթև, Տեղ, Կապան և Մեղրի խոշորացված համայնքներում:

Վերլուծության սկզբնամասում ներկայացված են հետազոտության մեթոդաբանությունն ու հարցվածների սոցիալ-ժողովրդագրական նկարագիրը: Այնուհետև նկարագրվում է հարցվածների տեղեկացվածությունը ՏԻՄ գործընթացներից, զարգացման ծրագրերից, բյուջեի ձևավորման գործընթացներից, կարծիքները բյուջեի օգտագործման մասին, բավարարվածությունը իրականացված ծրագրերից և մի շարք ընթացակարգերից, մասնակցությունը ՏԻՄ գործընացներին: Վերջինիս հաջորդում է առանցքային տեղեկատուների հետ իրականացված հարցումների արդյունքների վերլուծությունը: Մասնավորապես ուշադրություն է դարձվում համայքներում իրականացված զարգացման ծրագրերին և դրանց արդյունավետությանը, բյուջերի ձևավորման գործընթացում հանրության ներգրավվմանը, համայնքային խնդիրներին:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Հետազոտության մեթոդաբանություն

Հետազոտության նպատակը և խնդիրները

Սույն հետազոտությունն իրականացվում է «Բյուջե բոլորի համար» ծրագրի շրջանակում, որի նպատակը խոշորացված համայնքներում ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվող ծրագրերի և ընթացակարգերի վերաբերյալ հանրային կարծիքի ուսումնասիրությունն է: Ուսումնասիրությունն անդրադառնում է խոշորացված համայնքների բնակիչների տեղեկացվածության, բավարարվածության, մասնակցության, վստահության հիմնախնդիրների պարզաբանմանը:

Նպատակի իրականացման համար, մասնավորապես, ուշադրություն են դարձվել հետևյալ խնդիրներին՝

- բնակիչների տեղեկացվածությունը համայնքի վերաբերյալ ընդունված որոշումներից,
- տեղեկացվածության աղբյուրները
- իրազեկվածությունը համայնքներում իրականացվող զարգացման ծրագրերից և բավարարվածությունը դրանցից,
- բնակիչների բավարարվածությունը համայնքապետարանների կողմից իրականացվող ընթացակարգերից
- բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեությանը
- վստահությունը տարբեր կառույցների/անձանց հանդեպ
- տեղեկացվածությունը համայնքային բյուջեից, դրա կազմման գործընթացներից
- դիրքորոշումները բյուջեի արդյունավետության մասին:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Հետազոտության մեթոդը

Հետազոտության շրջանակներում կիրառվել է քանակական հարցման մեթոդը: Հարցումներն իրականացվել են երկու թիրախ խմբերի շրջանակներում՝ համայնքների բնակիչների և առանցքային տեղեկատուների (ծրագրեր մշակողներ, իրականաղնողներ) հետ: Տնայցերի միջոցով ՀՀ 10 խոշորացված համայնքներում (քաղաքներ և գյուղեր) իրականացվել են հարցումներ՝ ձևայնացված հարցաթերթով: Տվյալների մուտքագրումը և վերլուծությունը իրականացվել է SPSS ծրագրային փաթեթի միջոցով:

Հետազոտության ընտրանքը

Թիրախ համայնքների բնակիչների հետ հետազոտության ընտրանքային համախմբությունը կազմել է 1800 հարցվող, իսկ առանցքային տեղեկատուների հետ՝ 200 (ընտրանքի թիվը որոշվել է պատվիրատուի կողմից):

Ընտրանքի սկզբնական փուլում նշված ընտրանքի թիվը (1800) համամասնորեն բաշխվել է ըստ խորոշացված համայնքների բնակչության տոկոսի: Այնուհետև, խոշորացված համայքների ներսում նպատակահարմար է համարվել կիրառել կլաստերային ընտրանք: Այս դեպքում կլաստերներ են համարվել 10 խոշորացված համայքները: Հաջորդ քայլում նշված կլաստերներից պատահականորեն ընտրվել են գյուղերը և քաղաքները: Գյուղերում և քաղաքներում պատահականորեն ընտրվել են փողոցները, այնուհետև տնային տնտեսությունները, որից հետո էլ հարցվողները: Հարցումներն իրականացվել են 18 և բարձր տարիքի բնակիչների հետ:

Առանցքային տեղեկատուների թիվը հավասար բաշխվել է բոլոր տասը խոշորացված համայնքներում: Առանցքային տեղեկատուները տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչներ են եղել, ովքեր ներգրավված են ծրագրեր մշակելու և իրականացնելու

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

գործընթացներում (յուրաքանչյուր խոշորացված համայնքում իրականացված հարցումների թիվը տես **Աղյուսակ** 1-ում):

Խոշորացված համայնք	**Բնակչության հետ հարցումների քանակ**	**Առանցքային տեղեկատուների հետ հարցումների քանակ**
Գլաձոր	84	20
Արենի	134	20
Բերդ	260	20
Սիսիան	305	20
Կապան	400	20
Տաթև	90	20
Գորիս	270	20
Մեղրի	117	20
Գորայք	70	20
Տեղ	70	20

Աղյուսակ 1

Այսպիսով՝ հարցումներ են իրականացվել խոշորացված համայնքների հետևյալ բնակավայրերում՝

- Գլաձոր խոշորացված համայնք՝ Վերնաշեն, Գլաձոր, Գետափ
- Կապան խոշորացված համայնք ՝ Կապան, Դավիթ Բեկ, Արծվանիկ, Սյունիք, Եղվարդ
- Տաթև խոշորացված համայնք ՝ Տաթև, Խոտ, Հալիձոր, Շինուհայր
- Գորիս խոշորացված համայնք ՝ Գորիս, Ակներ, Վերիշեն, Քարահունջ, Խնձորեսկ
- Բերդ խոշորացված համայնք ՝ Ներքին Կարմիր Աղբյուր, Տավուշ, Այգեձոր, Արծվաբերդ, Բերդ

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

- Արենի խոշորացված համայնք՝ Ագարակաձոր, Արենի, Արփի, Աղավնաձոր
- Տեղ խոշորացված համայնք՝ Տեղ, Քարաշեն, Վաղատուր, Արավուս, Խնածախ, Կոռնիձոր
- Սիսիան խոշորացված համայնք՝ Սիսիան, Բռնակոթ, Անգեղակոթ, Ախլաթյան, Շաքի
- Գորայք խոշորացված համայնք՝ Գորայք, Սպանդարյան, Սառնակունք, Ծղուկ
- Մեղրի խոշորացված համայնք՝ Շվանիձոր, Լեհվազ, Ագարակ, Մեղրի, Վարդանիձոր:

Հետազոտության արդյունքներ

Հարցվողների սոցիալ-ժողովրդագրական բնութագրիչները

Մինչ հետազոտության բուն արդյունքներին անցնելը, անդրադառնանք հարցվածների սոցիալ-ժողովրդագրական բնութագրիչներին, որոնք կկիրառվեն վերլուծության ժամանակ՝ տարբեր փոփոխականների միջև կապեր տեսնելու համար:

Այսպես՝ հարցվածների 65%-ը իգական, 35%-ը արական սեռի ներկայացուցիչներ են (տե՛ս **գծապատկեր** 1):

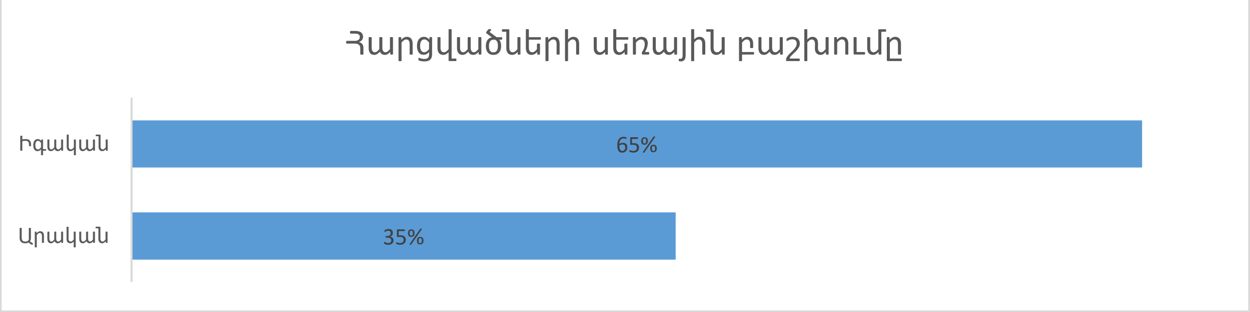

Գծապատկեր 1

Տարիքային կտրվածքով հարցվածների բաշխումը հետևյալն է՝ 18-25 տարեկանները կազմում են 13%, 26-35 տարեկանները՝ 23%, 36-45 տարեկանները՝ 21%, 46-55 տարեկանները՝ 18%, 56-65 տարեկանները՝ 18% և 66 և ավել տարիքի հարցվածները՝ 7% (տե՛ս **գծապատկեր 2**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

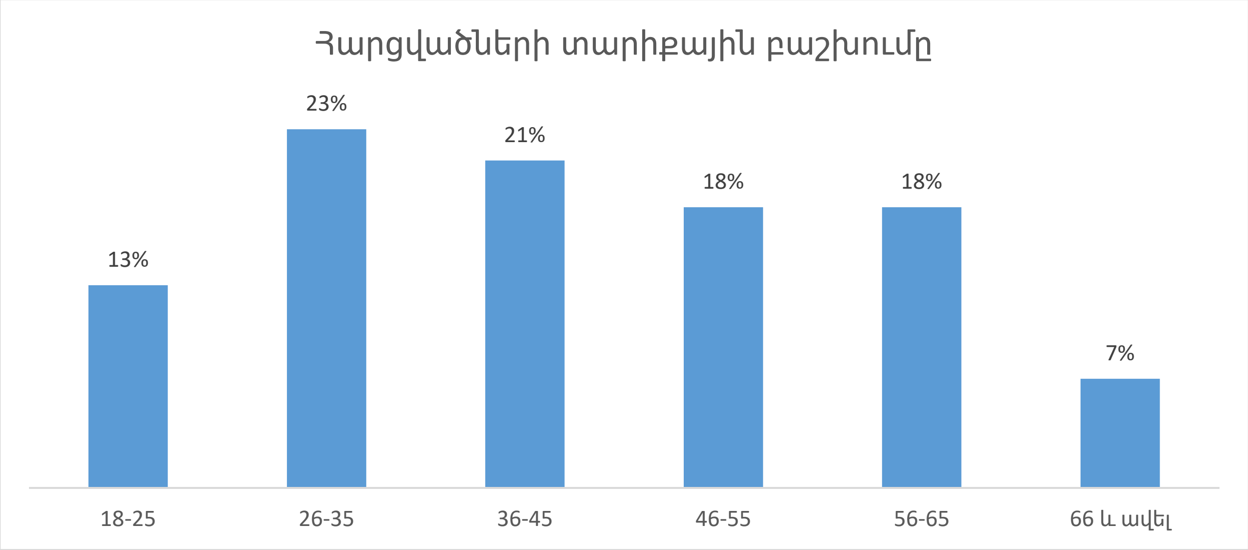

Գծապատկեր 2

Տնային տնտեսությունների ֆինանսական վիճակի առումով հարցվածների 46%-ը նշել է, որ ընտանիքի եկամուտը բավականացնում է սնունդ և հագուստ, բայց ոչ թանկարժեք կենցաղային տեխնիկա գնելու համար: 22%-ը նշել է, որ ընտանիքի եկամուտը բավարարում է սնունդ, բայց ոչ հագուստ գնելու համար: 19%-ը նշել է, որ եկամուտը չի բավականացնում անգամ սնունդ գնելու համար: 11%-ը նշել է, որ եկամուտը բավականացնում է թանկարժեք կենցաղային տեխնիկա, օրինակ՝ սառնարան կամ լվացքի մեքենա գնելու համար: Եվ միայն 2%-ն է նշել, որ ընտանիքի եկամուտը բավարարում է ցանկացած բան գնելու համար (տե՛ս **գծապատկեր 3**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

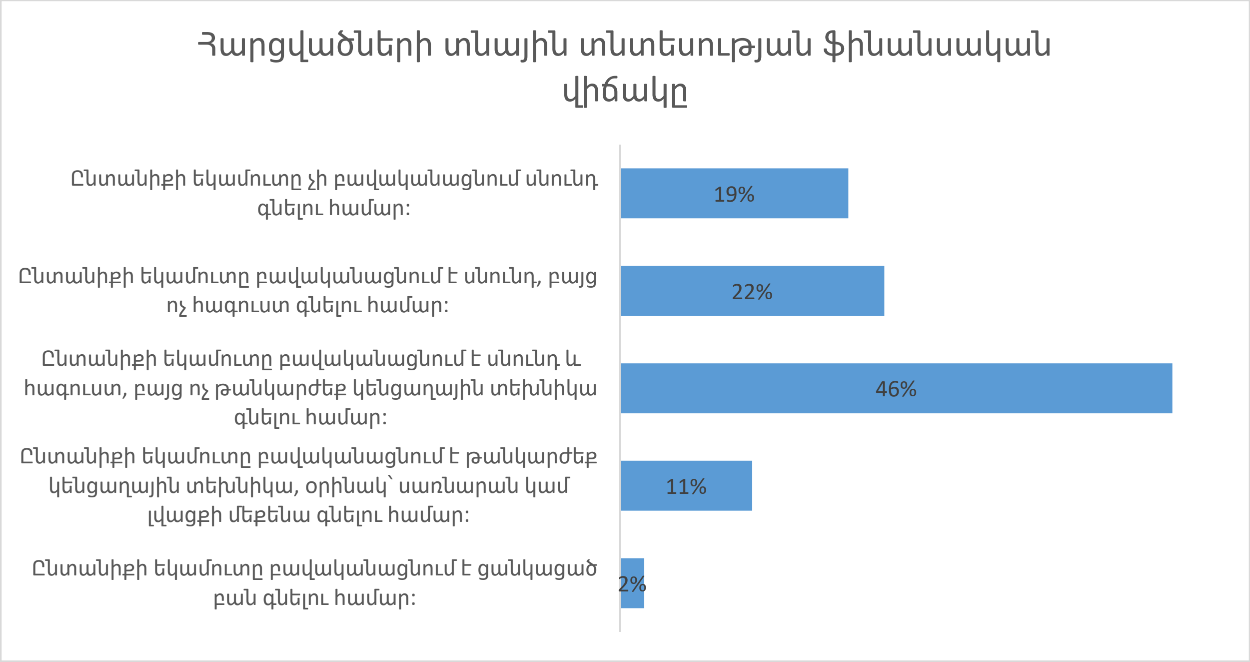

Գծապատկեր 3

Անցում կատարելով կրթությանը, պետք է նշել, որ հարցվածների 31%-ն ունի բարձրագույն կրթություն, իսկ 69%-ի կրթությունը բարձրագույն չէ՝ անավարտ միջնակարգ, միջնակարգ և միջին մասնագիտական (տե՛ս **գծապատկեր 4**):

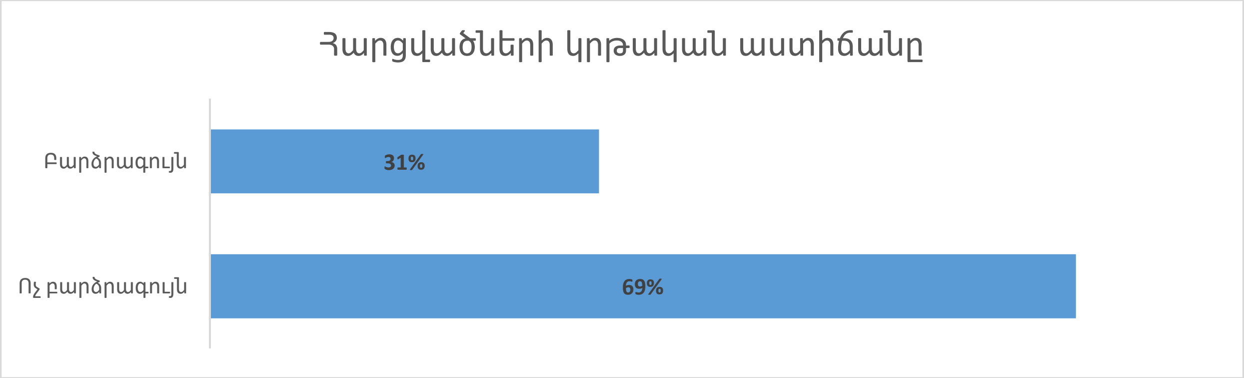

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Գծապատկեր 4

Ըստ զբաղվածության կարգավիճակի՝ գործազուրկները կազմում են հարցվածների 35%-ը: Ամբողջական դրույքով աշխատում է հարցվածների 29%-ը, իսկ ժամանակ առ ժամանակ կամ կես դրույքով աշխատում է 9%-ը: Ինքնազբաղված են հարցվածների 11%-ը: Ինքնազբաղված կատեգորիան ներառում է հիմնականում արհեստավորներին՝ կոշկակար, վարսահարդար, մեխանիկ և այլն: Ֆերմեր/գյուղատնտես են հարցվածների միայն 3%-ը: Զբաղվածության կարգավիճակի ընդհանուր պատկերը ներկայացված է **գծապատկեր 5-ում**:

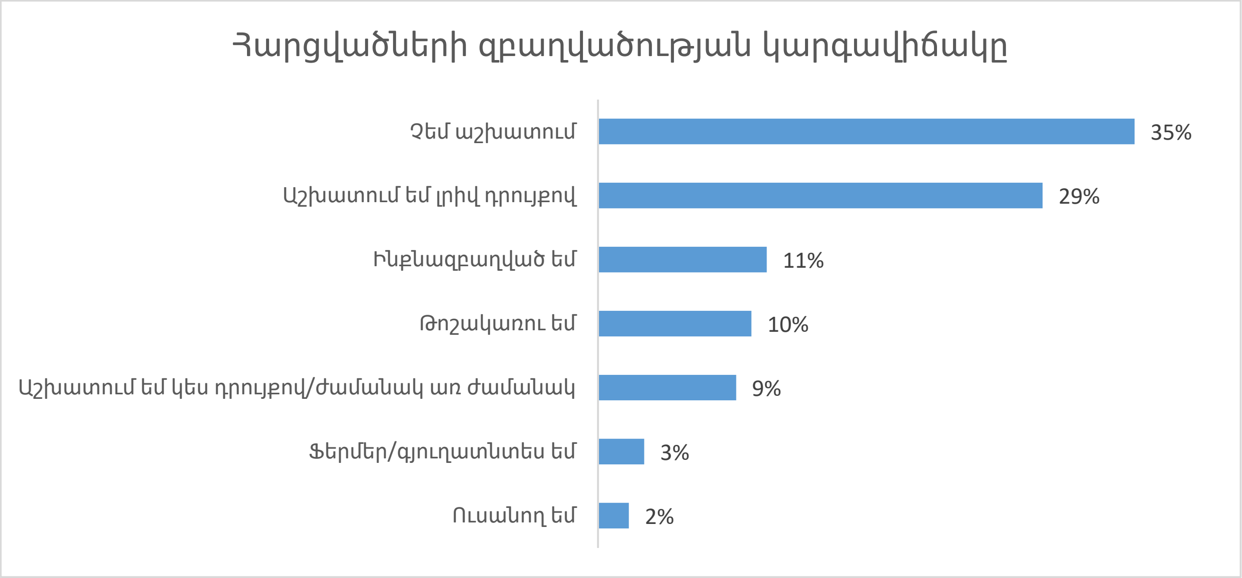

Գծապատկեր 5

Ըստ ամուսնական կարգավիճակի՝ հարցվածների 75%-ն ամուսնացած է, իսկ 25%-ը՝ չամուսնացած (տե՛ս **գծապատկեր 6**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

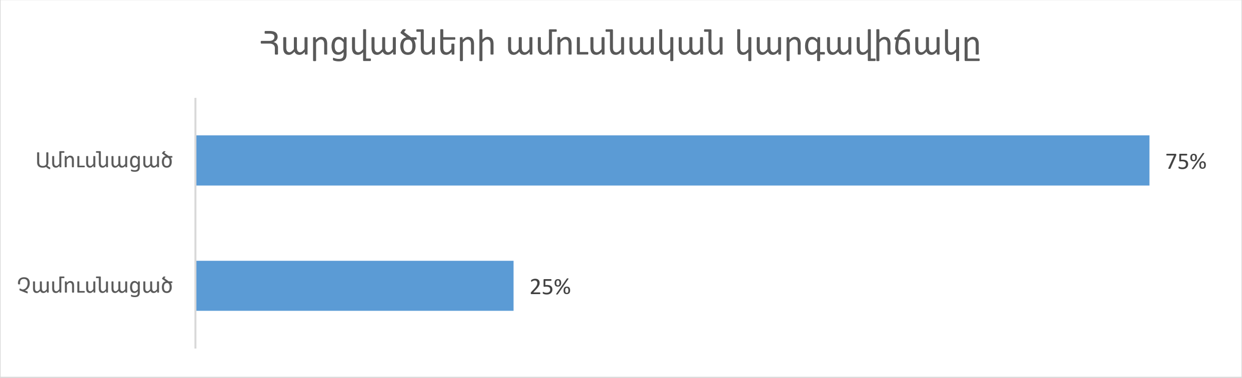

Գծապատկեր 6

Տեղեկացվածության բլոկ

Տեղեկացվածությունը համայնքի վերաբերյալ ընդունված որոշումներից

Առհասարակ, մարդկանց մասնակցությունը համայնքային գործերին ուսումնասիրելիս անհրաժեշտ է նաև ուշադրություն դարձնել այն հարցերին, թե ինչքանով են նրանք տեղեկացված ՏԻՄ գործունեությունից, որոշումների կայացման գործընթացներից: ՏԻՄ գործունեությունը ներառում է, ի թիվս այլոց, համայնքներում իրականացված ծրագրերը և բյուջեի կազմման գործընթացները:

Այսպես, ինչպես երևում է **գծապատկեր 7-ից**, հարցվածները ավելի շատ տեղյակ չեն իրենց համայնքների ՏԻՄ-երի կողմից համայնքի կենսագործունեության վերաբերյալ ընդունված որոշումներից: Եթե գումարային նայենք, ապա հարցվածների 66%-ը տեղյակ չէ այդ որոշումներից: Համայնքապետարանի աշխատանքից տեղյակ են հարցվածների ընդամենը 32%-ը:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

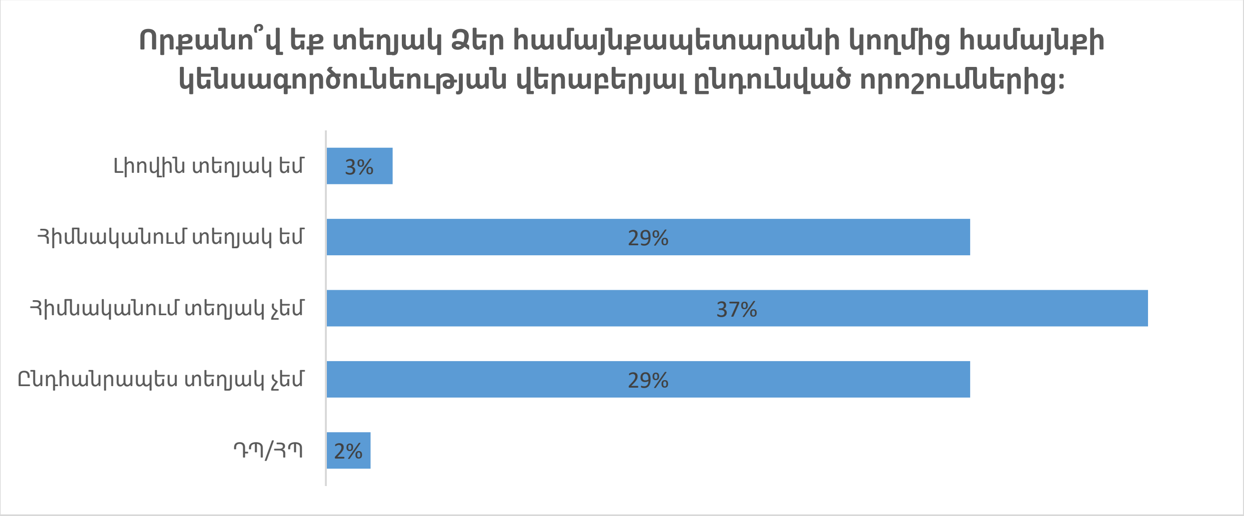

Գծապատկեր 7

Նրանք, ովքեր տեղյակ են համայնքապետարանի գործունեությունից ու համայնքի մասին ընդունված որոշումներից (**գծապատկեր 7-ի**՝ հանրագումարով 32%-ը), նշում են, որ դրանց մասին տեղեկանում են առաջին հերթին համայնքի այլ բնակիչներից (38%), համայնքապետարանի աշխատողներից (36%), սոցիալական կայքերից (հիմնականում facebook-ից, որտեղ համայնքապետարանները էջեր ունեն) (36%), հենց համայնքապետարանի շենքի պատերին փակցված հայտարարություններից (33%), ինչպես նաև համայնքապետարանի կայքից (22%) (տես **գծապատկեր 8-ը**[1]): Այսպիսով՝ տեսնում ենք, որ նշված բոլոր միջոցները արդյունավետ են որպես տեղեկացման աղբյուր:

[1] Այստեղ հարկ է նշել, որ հարցվածներին հնարավորություն է տրվել մինչև երեք պատասխան նշել, այդ է պատճառը, որ գծապատկերում ներկայացված են նշված տարբերակների տոկոսները, որոնց հանրագումարը գերազանցում է 100%-ը:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

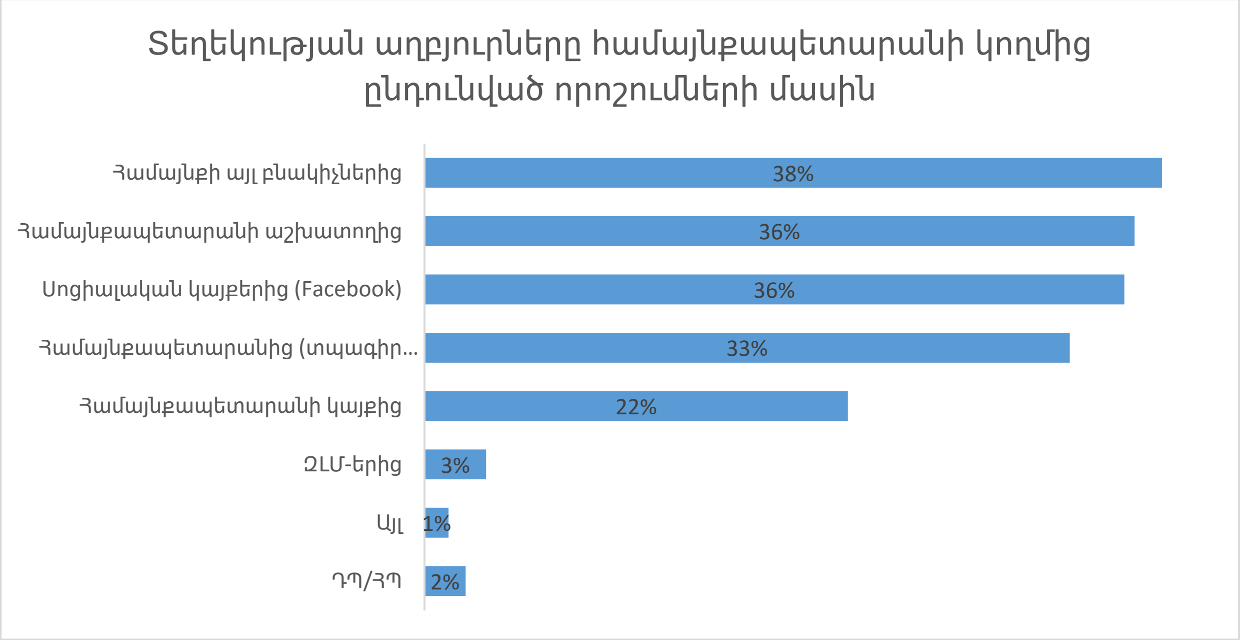

Գծապատկեր 8

Գծապատկեր 9-ի տվյալներից տեսնում ենք, որ տեղեկատվության աղբյուրները տարբեր են կանանց և տղամարդկանց համար: Մասնավորապես՝ համայնքապետարանի պատերին փակցված հայտարարություններից, համայնքապետարանի աշխատողներից, համայնքի այլ բնակիչներից ավելի շատ տեղեկանում են տղամարդիկ, քան կանայք: Մինչդեռ, կանայք ավելի շատ տեղեկանում են համայնքապետարանի կայքից, սոցիալական կայքերից: Սա պայմանավորված է այն բանով, որ կանայք հիմնականում տանն են լինում և այս դեպքում տեղեկատվության աղբյուրը ինտերնետն է: Իսկ տղամարդիկ, ավելի շատ են դրսում լինում հավաքվում են կենտրոններում և հետևաբար տեղեկության փոխանցումն էլ ավելի շատ կատարվում է այդ շփումների ընթացքում:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

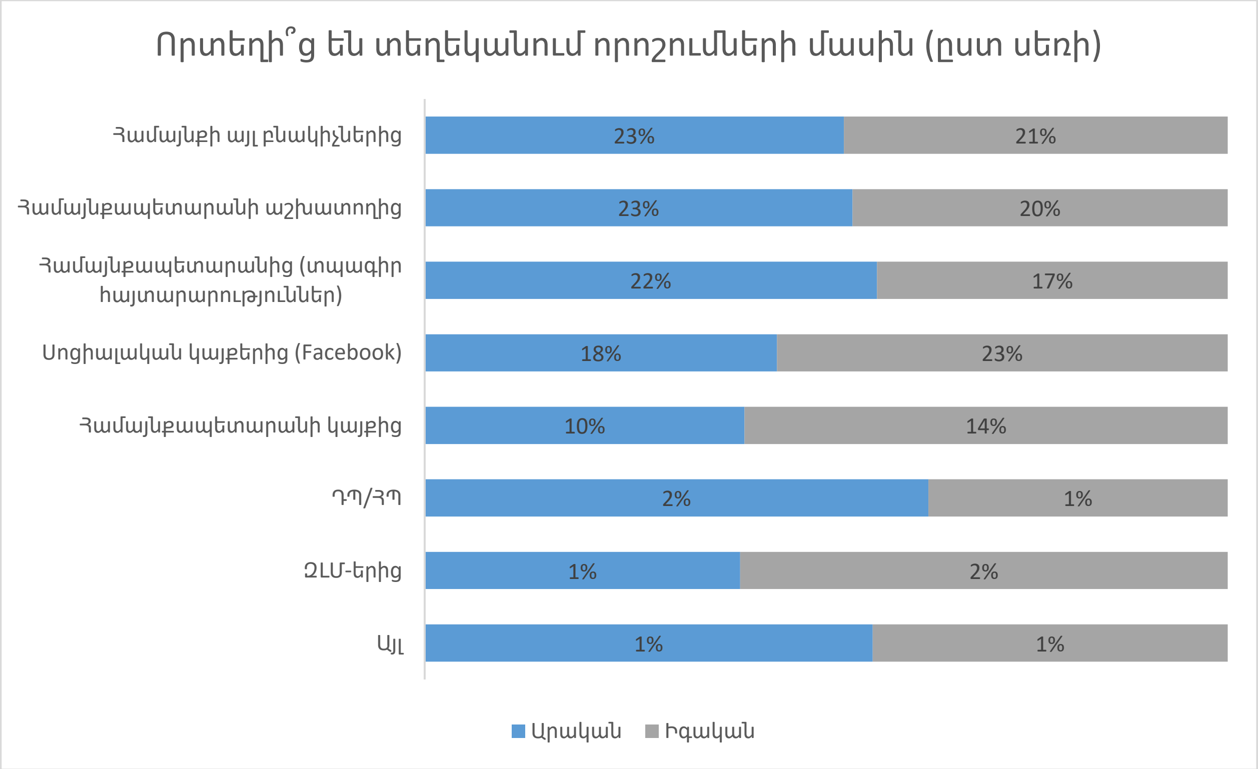

Գծապատկեր 9

Գծապատկեր 10-ում ներկայացված է համայնքի կենսագործունեության վերաբերյալ ընունված որոշումներից տեղեկացվածությունը ըստ առանձին խոշորացված համայնքների: Տեսնում ենք, որ «ամենատեղյակ» համայնքը Տեղն է, որտեղ հարցվածների 70%-ը նշել է, որ տեղյակ է իրենց համայնքապետարանի կողմից ընդունված որոշումներից: Իսկ «ամենաանտեղյակ» համայնքը Կապանն է, որտեղ այդ որոշումներից տեղյակ է հարցվածների ընդամենը 14%-ը (մյուս համայնքների տվյալներին ծանոթանալու համար տե՛ս **գծապատկեր 10-ը**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

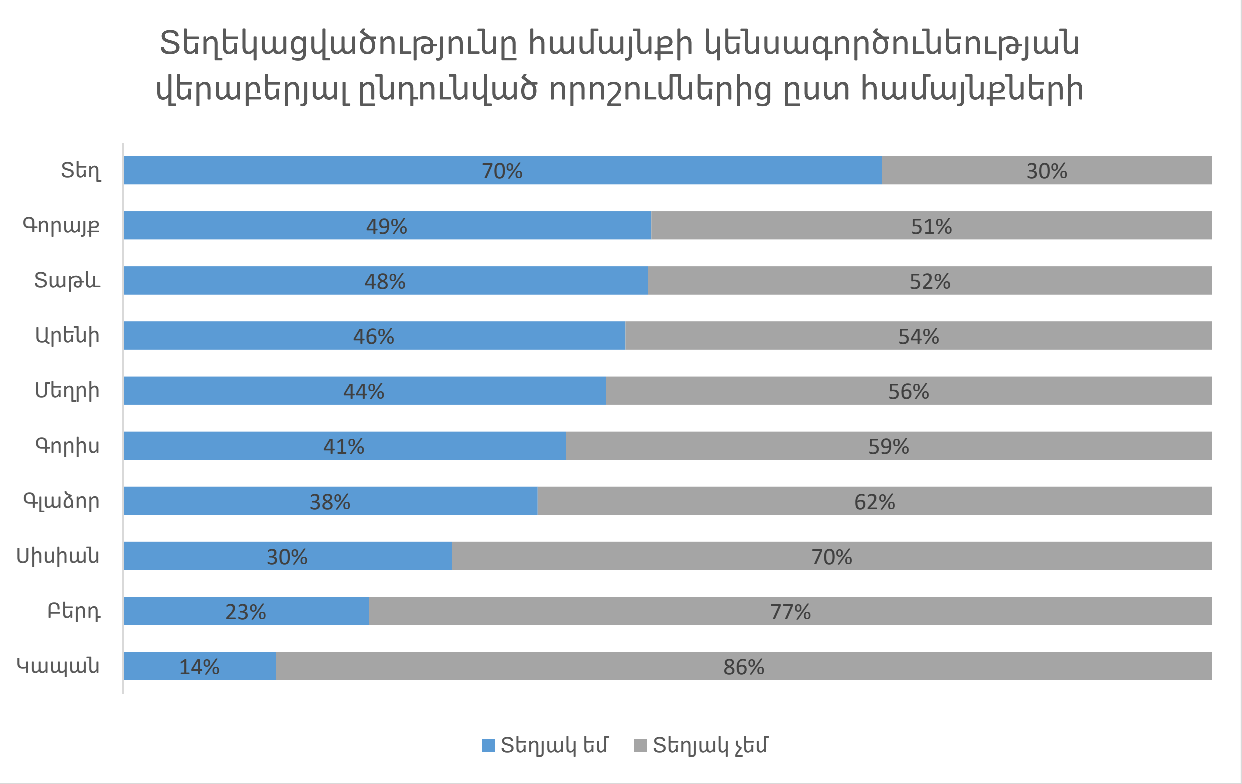

Գծապատկեր 10

Եթե դիտարկենք տեղեկացվածության աղբյուրներն ըստ համայնքների, ապա տեսնում ենք, որ տարբեր համայնքներում արդյունավետ են տարբեր աղբյուրներ[2]: Հետևաբար նաև կարելի է շեշտը այդ աղբյուրների վրա դնել կարևոր հայտարարություններ տարածելու ժամանակ: Բերդ համայնքում ամենաարդյունավետ երկու աղբյուրները համայնքապետարանների ցուցատախտակին փակցված տպագիր հայտարարություններն (22%) ու համայնքապետարանի աշխատողներն են (33%): Արենի համայնքում ամենաշատը տեղեկանում են կրկին համայնքապետարանի տպագիր

[2] Տվյալ հարցին պատասխանել են միայն այն հարցվածները, ովքեր նշել են, որ տեղյակ են իրենց համայնքապետարանների կողմից ընդունված որոշումներից:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

հայտարարություններից (30%) և համայնքապետարանի կայքից (25%)։ Գլաձորում՝ համայնքապետարանի տպագիր հայտարարություններից (41%) և համայնքապետարանի կայքից (22%)։ Գորայքում՝ համայնքապետարանի տպագիր հայտարարություններից (29%), համայնքապետարանի աշխատողներից (29%) և համայնքի այլ բնակիչներից (28%)։ Սիսիանում՝ համայնքապետարանի տպագիր հայտարարություններից (26%), համայնքի այլ բնակիչներից (27%) և համայնքապետարանի աշխատողներից (21%)։ Գորիսում՝ սոցիալական կայքերից (Facebook) (44%), համայնքի բնակիչներից (19%) և համայնքապետարանի կայքից (18%)։ Տաթևում՝ համայնքի բնակիչներից (34%) և համայնքապետարանի աշխատողներից (26%)։ Տեղում՝ սոցիալական կայքերից (26%) և համայնքապետարանի աշխատողներից (24%)։ Կապանում՝ համանքապետարանի աշխատողներից (32%) և սոցիալական կայքերից (23%)։ Մեղրիում՝ համայնքի բնակիչներից (35%) և սոցիալական կայքերից (27%) (տե՛ս **գծապատկեր 11**)։

Այսպիսով՝ բացի տպագիր հայտարարություններից, կայքերում տեղադրելուց, համայնքներում տեղեկության տարածման գործընթացում կարևոր դեր է խաղում նաև սոցիալական ցանցը՝ հարևաններ, համայնքի այլ բնակիչներ, համայնքապետարանի աշխատողներ, ովքեր էլ տարածվում են տեղեկությունները։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

This project is funded by the European Union

WINNET ARMENIA

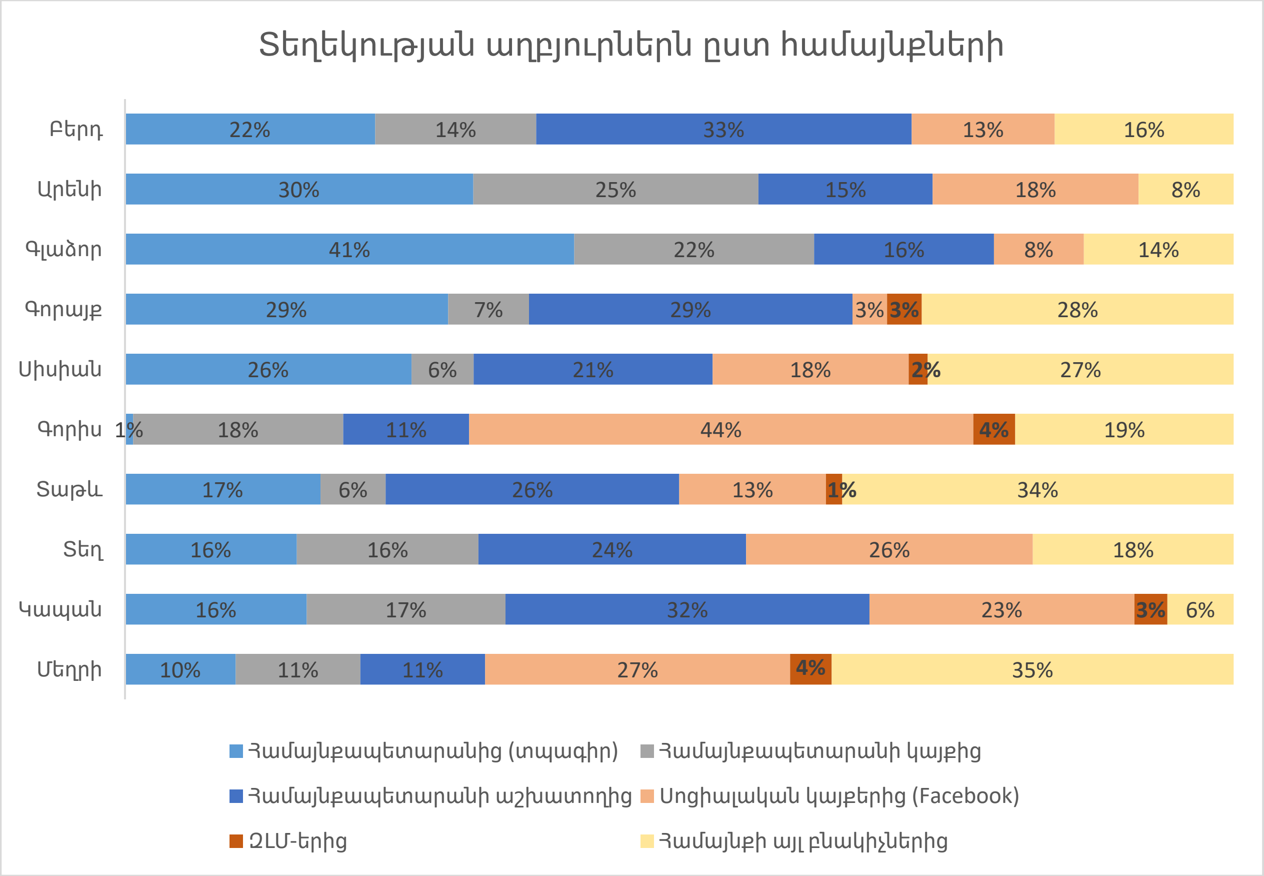

Գծապատկեր 11

Հաջորդ հարցը վերաբերում է հարցվածների տեղեկացվածությանը վերջին երեք տարիների ընթացքում իրենց համայնքներում իրականացված զարգացման ծրագրերից: Այսպես՝ այդ ծրագրերից տեղյակ է հարցվածների 42%-ը, իսկ 52%-ն ընդհանուր առմամբ տեղյակ չէ (տե՛ս **գծապատկեր 12**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

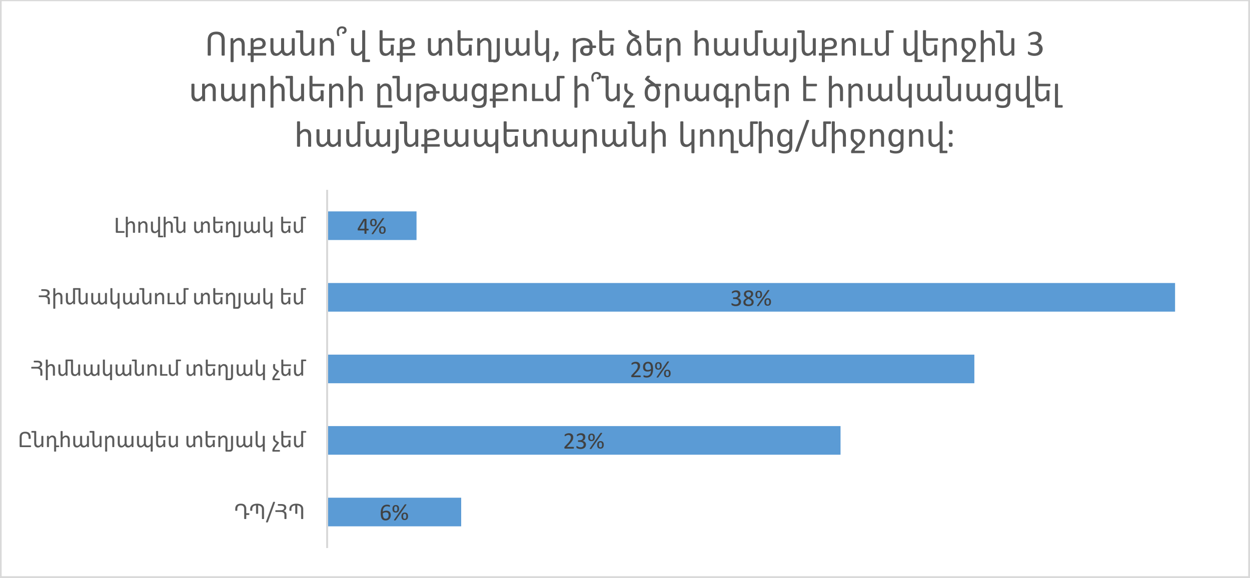

Գծապատկեր 12

Նրանք, ովքեր տեղյակ են համայնքապետարանների կողմից իրականացվող զարգացման ծրագրերից, հնարավորություն են ունեցել մինչև 3 զարգացման ծրագիր նշել: Այսպես՝ ամենաշատ հնչած զարգացման ծրագրերի տարբերակներն են լուսավորության անցկացումը, աղբահանությունը, ճանապարհների բարեկարգումը, խմելու/ոռոգման ջրագծերի բարելավումը, բնակավայրի ընդհանուր բարեկարգումը և մանկապարտեզի նորոգումը կամ կառուցումը: Ամբողջական տարբերակներին կարող եք ծանոթանալ **գծապատկեր 13-ում**: Հետաքրքրականն այն է, որ հարցվածների կողմից առանձնացված այս տարբերակները նաև նշվում են որպես համայնքային խնդիրներ, որին պետք է, ըստ հարցվածների, ուղղվի համայնքի բյուջեն (նշվածին անդրադարձ կկատարվի վերլուծության հաջորդ մասերում):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

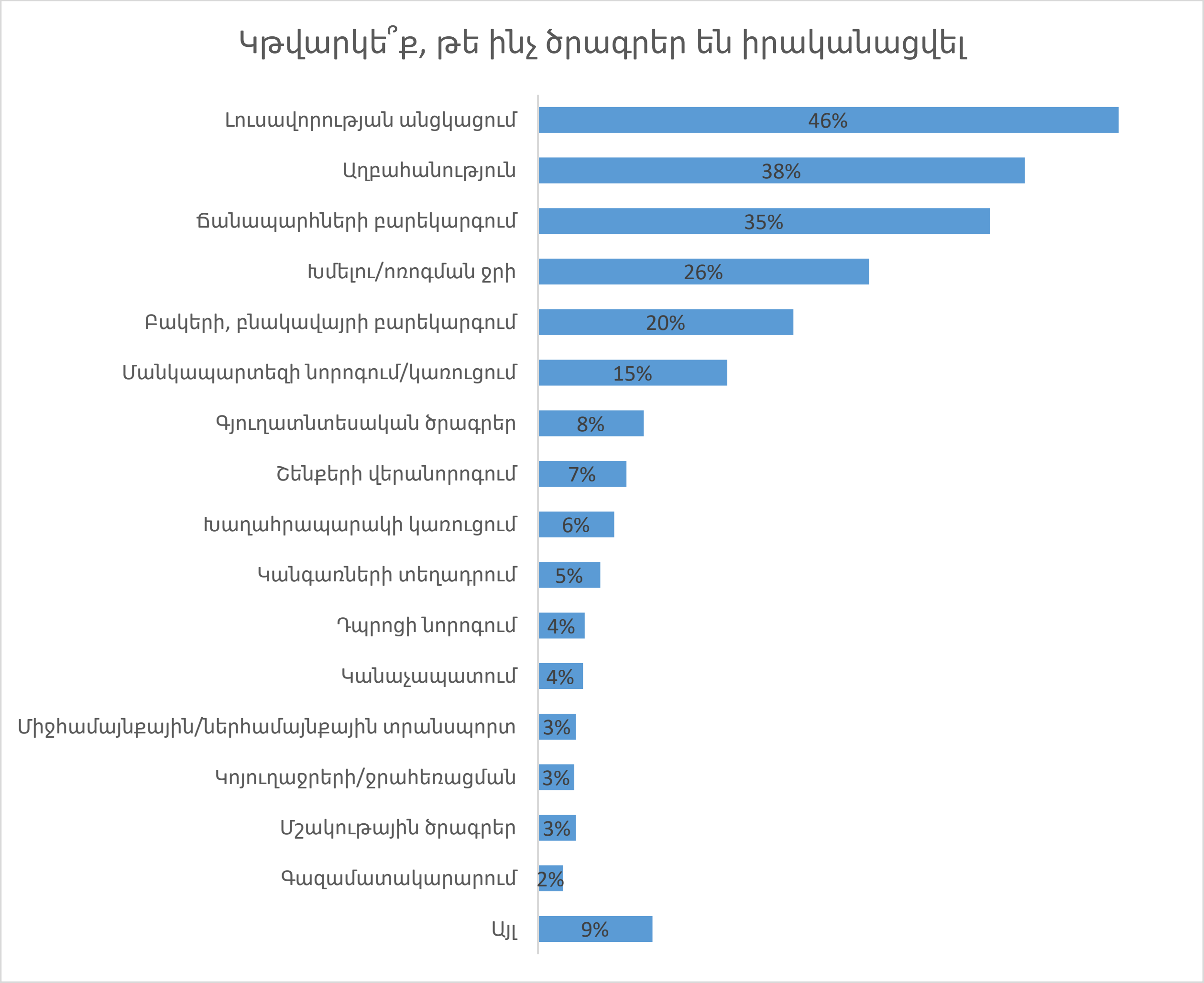

Գծապատկեր 13

Մինչ ամեն համայնքում նշված ծրագրերին անդրադառնալը նաև ուշադրություն դարձնենք, թե ինչպիսին է տեղեկացվածությունը այդ ծրագրերից ըստ համայնքների: **Գծապատկեր 14-ում** խոշորացված համայնքները դասակարգված են ըստ ամենաշատ տեղեկացվածության: Համայնքներից, ինչպես ընդհանուր տեղեկացվածության, այնպես էլ այս դեպքում, Տեղում

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

հարցվածների 90%-ը տեղյակ է իրենց համայնքում իրականացվող զարգացման ծրագրերից: Ամենաքիչ տեղեկացված համայնքը կրկին Կապանն է՝ ընդամենը 17%-ն է տեղյակ վերոնշյալ ծրագրերից: Հաջորդ, քիչ տեղեկացված համայնքներն են Բերդը և Սիսիանը: Գորիս համայնքում հարցվածների 50%-ը տեղեկացված է, 50%-ը՝ ոչ: Իսկ մնացյալ համայնքներում ավելի շատ տեղեկացված են, քան տեղեկացված չեն (մանրամասները տես **գծապատկեր 14-ում**):

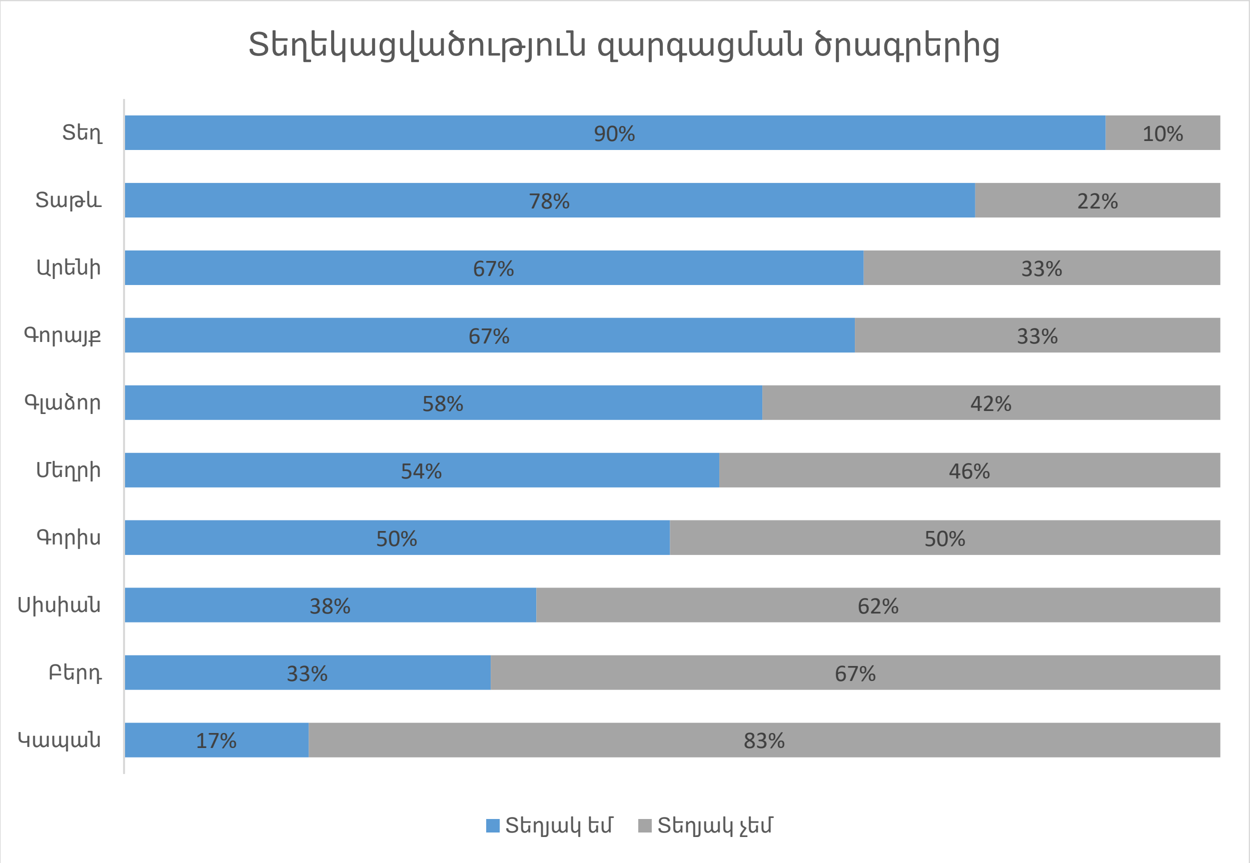

Գծապատկեր 14

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Զարգացման ծրագրերն ու դրանցից բավարարվածությունը

Հաջորդիվ ներկայացված գծապատկերներում ներկայացված են յուրաքանչյուր խոշորացված համայնքում հարցվածների կողմից նշված զարգացման ծրագրերն ու դրանցից բավարարվածությունը: Գծապատկերների տոկոսային տվյալը ցույց է տալիս, թե տվյալ տարբերակը քանի անգամ է նշվել, իսկ մյուս՝ թվային տվյալը բավարարվածության միջին գնահատականն է նշված ծրագրերից: Բավարարվածությունը գնահատվել է 1-5 բալանոց սանդղակով, որտեղ 1-ը նշանակում է, որ ընդհանրապես բավարարված չեն, 5-ը՝ լիովին բավարարված են ծրագրից: Պետք է նաև նշել, որ այս հարցին պատասխանել են միայն այն հարցվածները, ովքեր տեղյակ են եղել իրենց համայնքում իրականացվող զարգացման ծրագրերից (տե՛ս **գծապատկեր 14**):

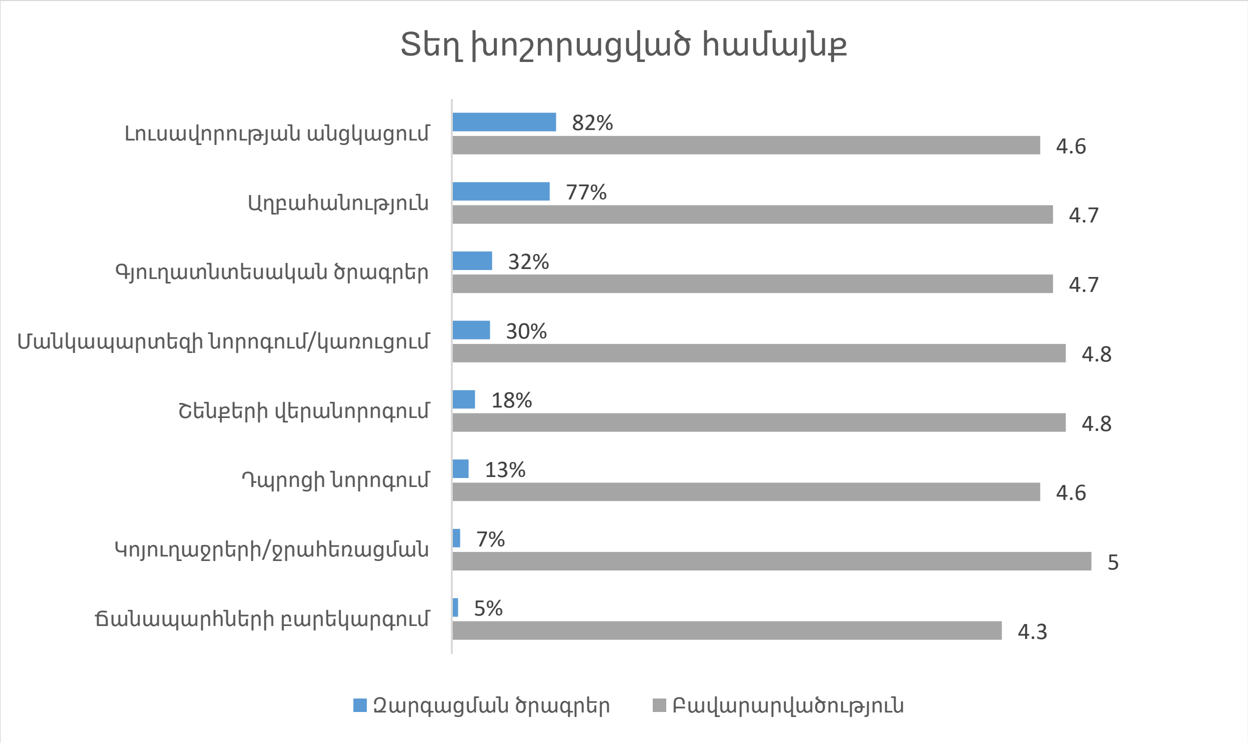

Գծապատկեր 15

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

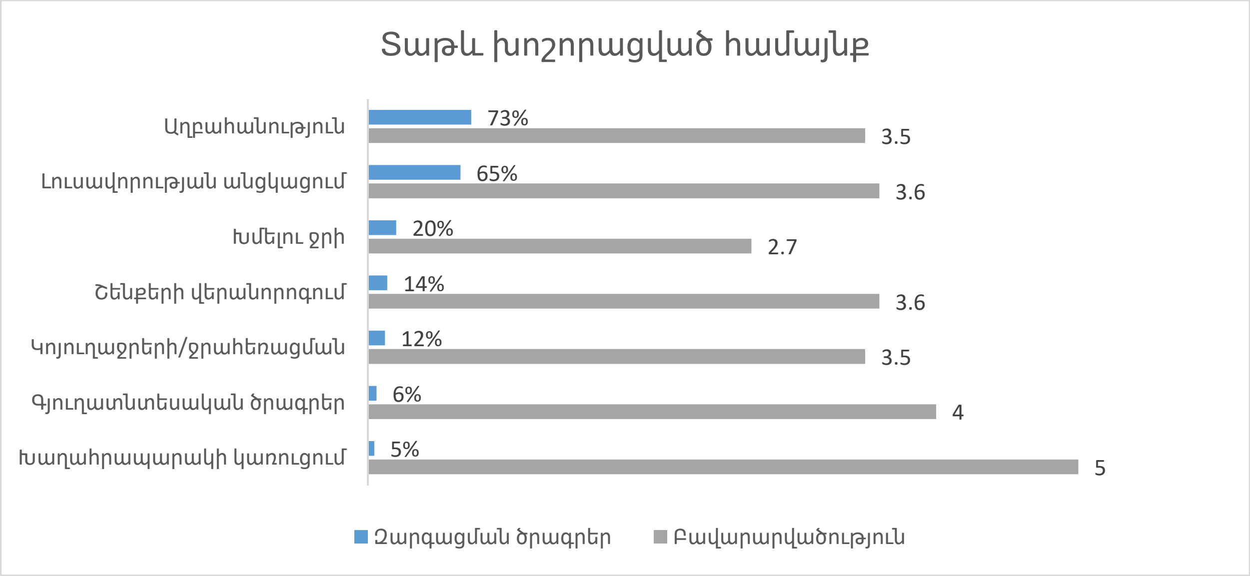

Գծապատկեր 16

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

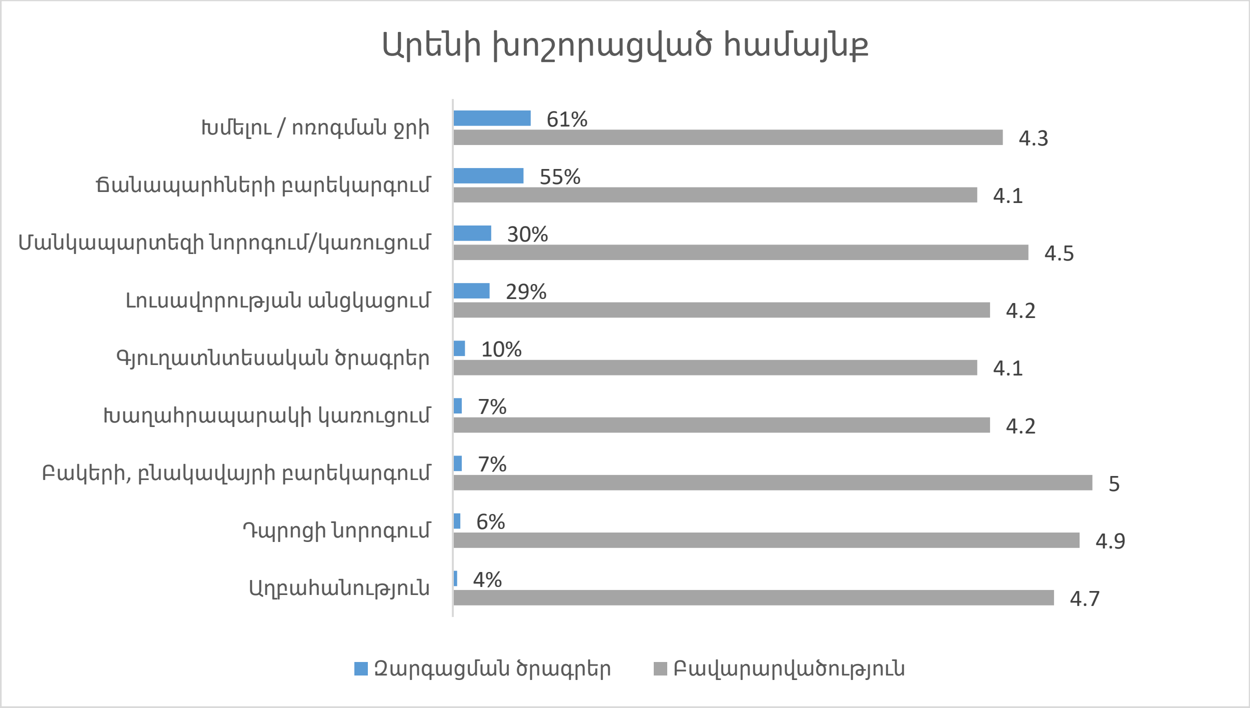

Գծապատկեր 17

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

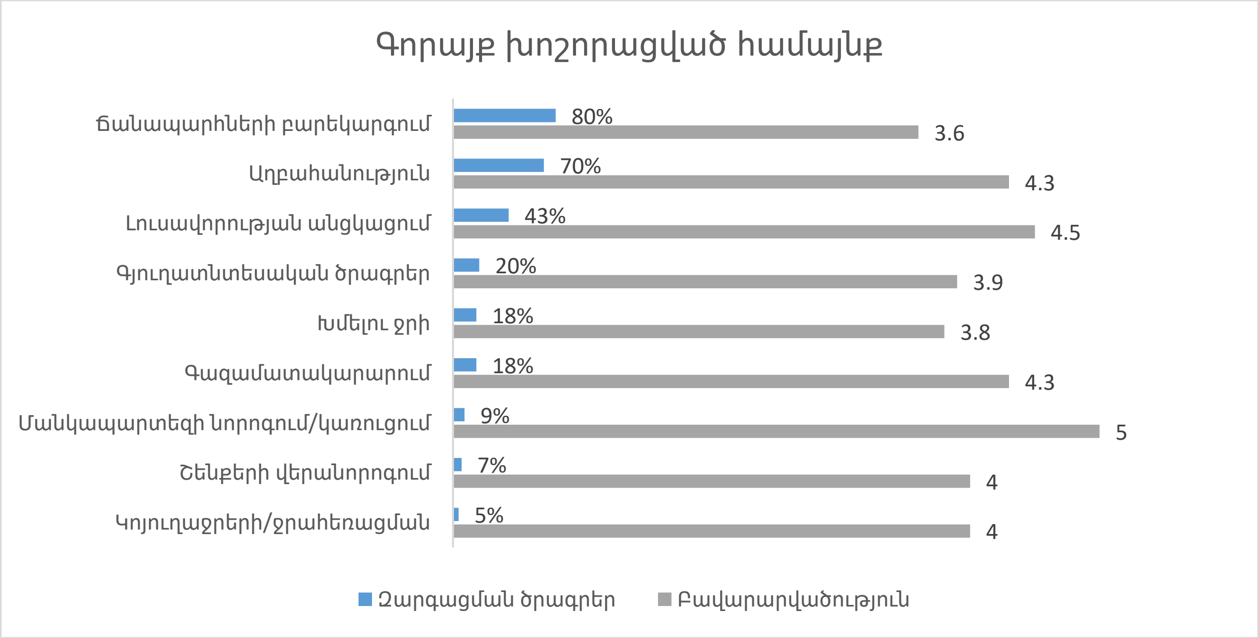

Գծապատկեր 18

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

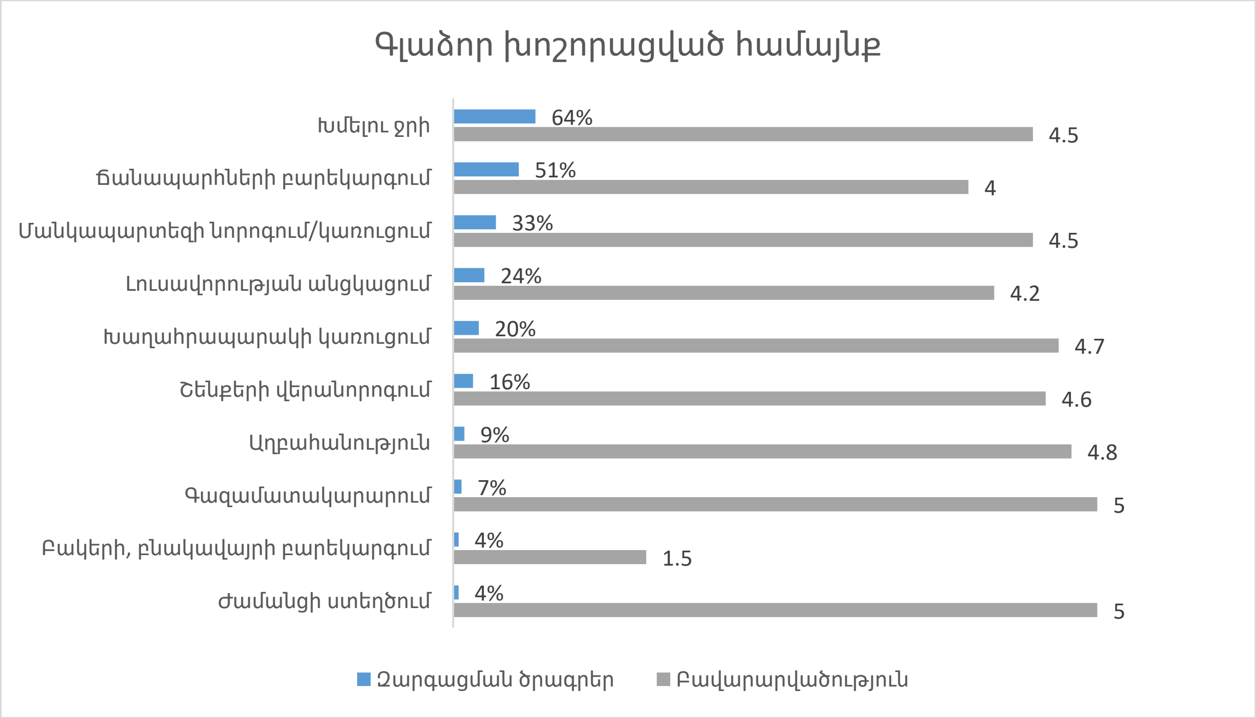

Գծապատկեր 19

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

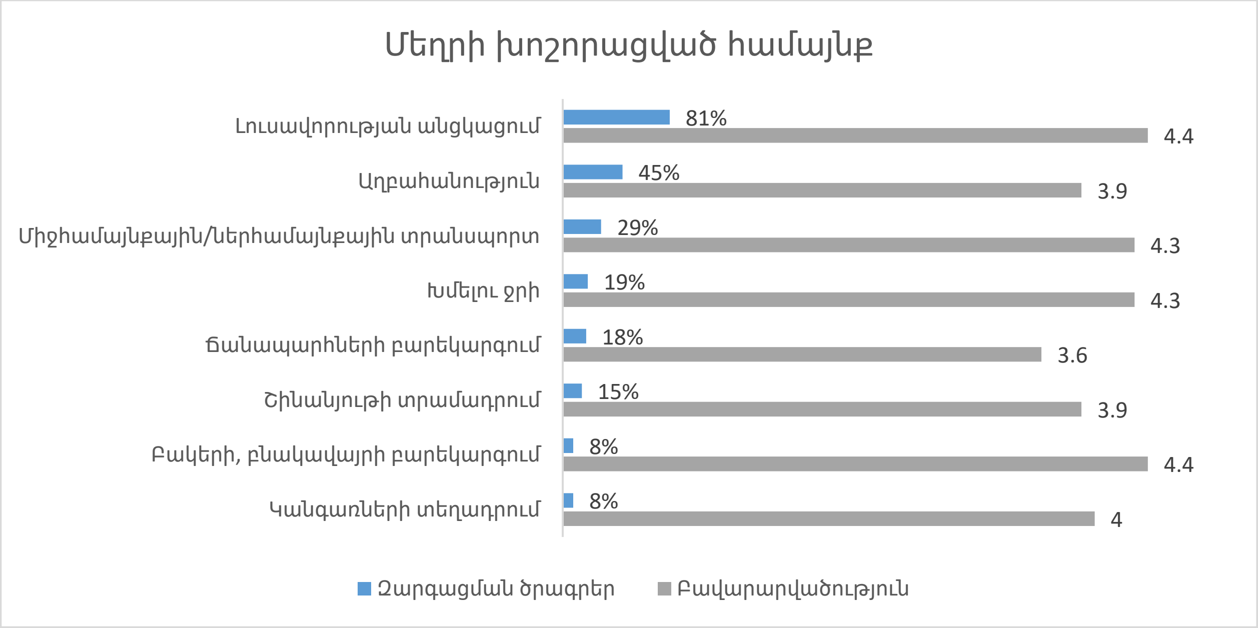

Գծապատկեր 20

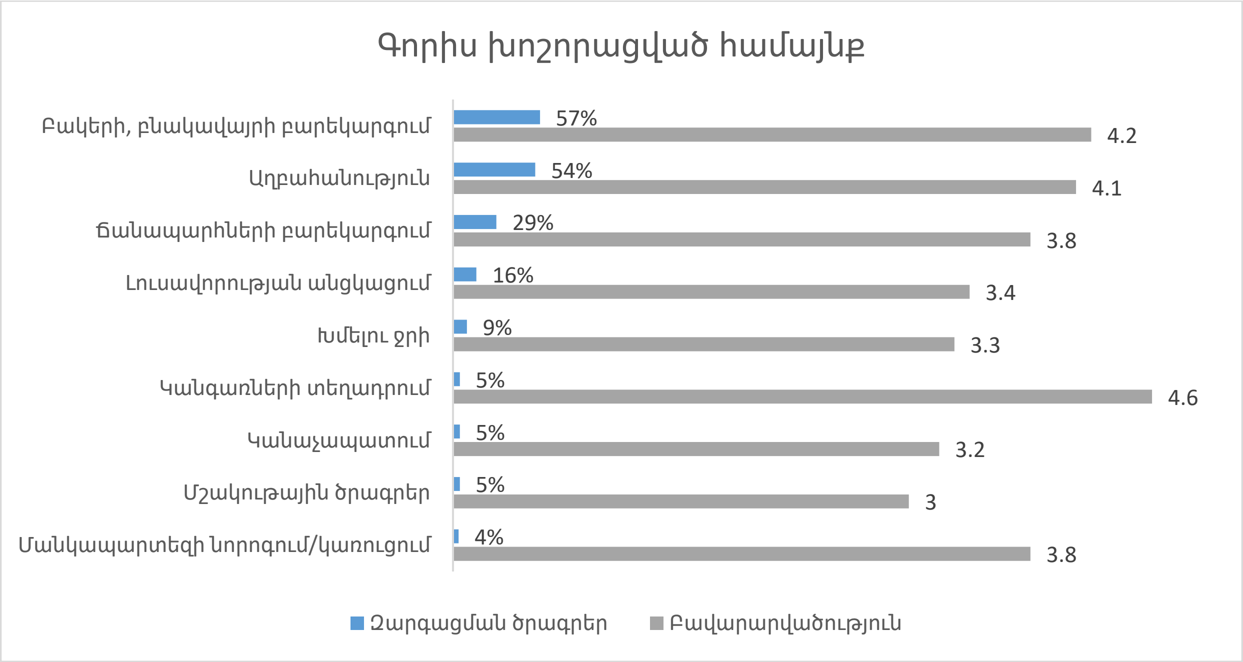

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Գծապատկեր 21

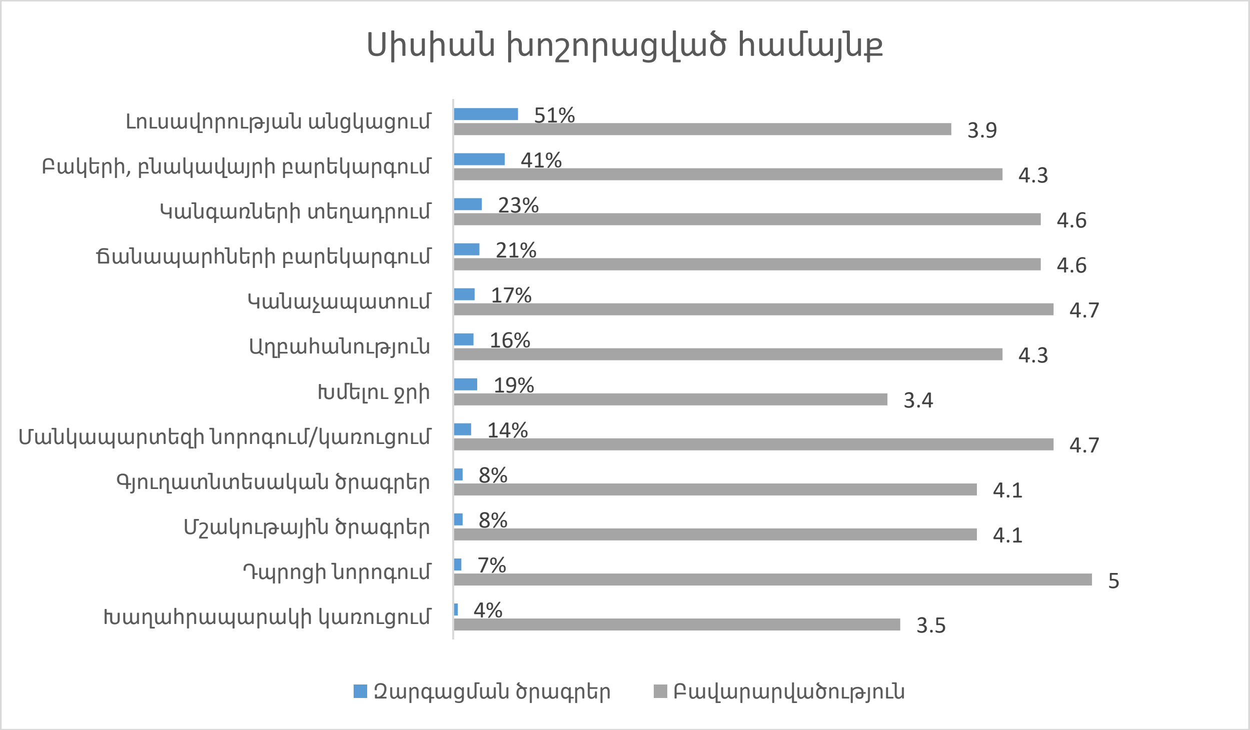

Գծապատկեր 22

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

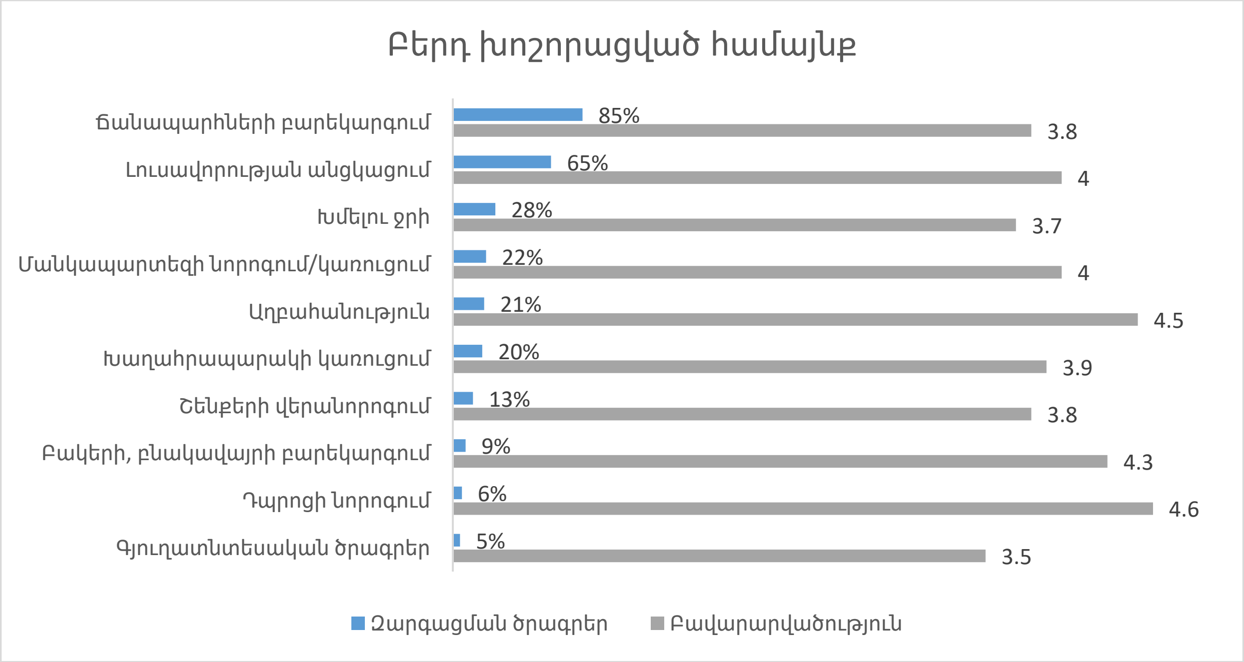

Գծապատկեր 23

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

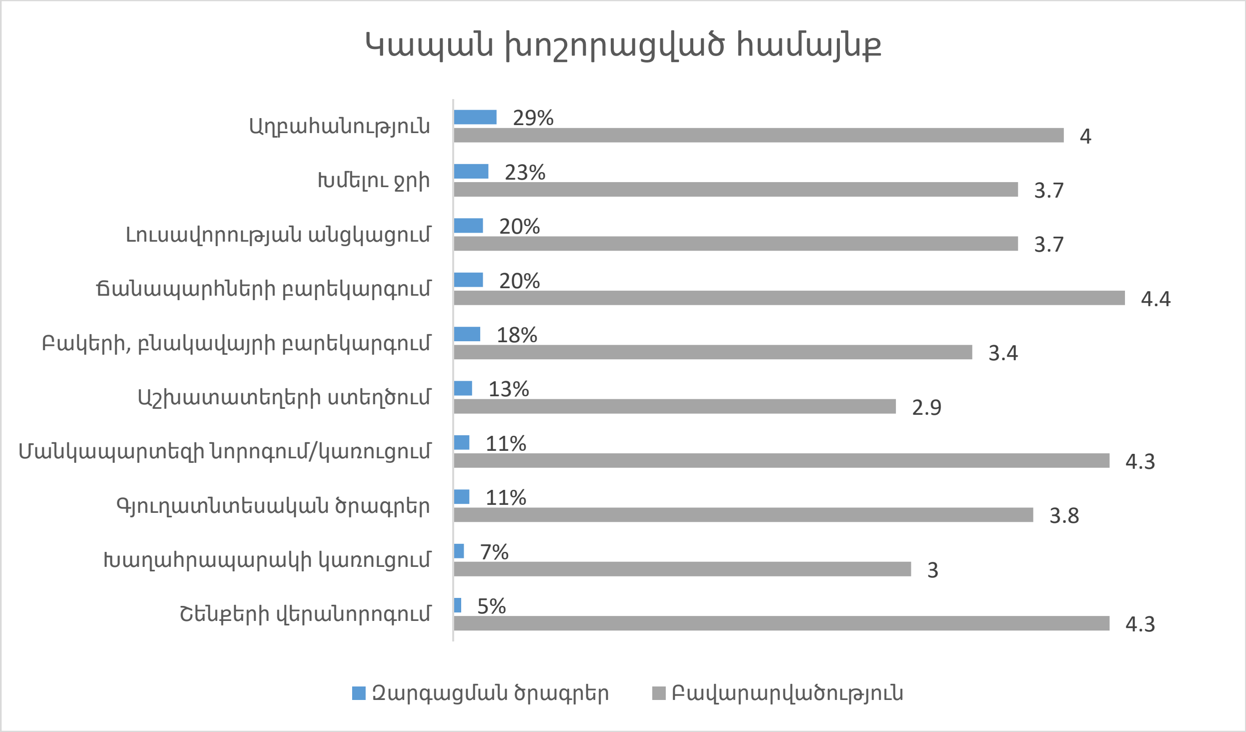

Գծապատկեր 24

Բավարարվածությունը ՏԻՄ ընթացակարգերից

Հարցվածները նաև գնահատել են բավարարվածությունը իրենց համայնքների ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվող մի շարք ընթացակարգերից: Բավարարվածությունը գնահատվել են 1-5 բալով, որտեղ 1-ը նվազագույն գնահատականն է, իսկ 5-ը՝ առավելագույն: **Աղյուսակ 2**-ի առաջին սյան ներկայացված թվերը (գնահատականները) բոլոր հարցվածների գնահատականների միջին արժեքն է: Մյուս սյուների տվյալները ներկայացված են ըստ խոշորացված համայնքների:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Այսպես՝ տեսնում ենք, որ ըստ ընդհանուր տվյալների, նշված բոլոր ընթացակարգերից բավարարվածությունը ցածր է, ինչը նշանակում է, որ հարցվածները հիմնականում բավարարված չեն համայնքապետարանների կողմից իրականացվող նշված գործունեություններից: ՏԻՄ-երի գործունեության մասին համայնքի բնակիչներին իրազեկումից բավարարվածությունը 2.5 է առավելագույն 5 միավորից: Իսկ տեղական որոշումների կայացման գործընթացի մեջ բնակիչների ներգրավումը ստացել է 2.2 միջին գնահատական: Ավելի ցածր միջին գնահատական ունի համայնքի բյուջեի մասին բնակիչների իրազեկումից բավարարվածությունը՝ 1.9 առավելագույն 5-ից:

Ինչ վերաբերում է առանձին համայնքներին, ապա պետք է նշել, որ Բերդ, Գորայք, Սիսիան, Գորիս, Կապան համայնքների միջին տվյալները հիմնականում համընկնում են ընդհանուր միջին տվյալների հետ: Սիսիանն ու Կապանը կարելի է առանձնացնել որպես ամենացածր տվյալներ գրանցած համայնքները: Այս համայնքների նշված ընթացակարգերից բավարարվածության միջինները ավելի ցածր են, քան ընդհանուր միջինը: Ի տարբերություն դրանց, Արենի, Գլաձոր և Մեղրի համայնքներում ցուցանիշները միջինից բարձր են և հարցվածները ավելի շատ բավարարված են մի շարք ընթացակարգերից, քան բավարարված չեն: Մասնավորապես՝ կարծում են, որ բնակիչներին ՏԻՄ-երի գործունեության մասին իրազեկումը համեմատաբար լավ է իրականացվում, համայնքի եկամուտները արդար և նպատակային են օգտագործվում և համեմատաբար զոհ են բնակիչների հետ իրականացվող խորհրդակցություններից հանրային ռեսուրսների օգտագործման, վարձակալության, վաճառքի վերաբերյալ: Այստեղ պետք է կրկին առանձնացնել Տեղ համայնքը: **Աղյուսակ 2-ից** երևում է, որ այս համայնքում հարցվածները հիմնականում բավարարված են նշված ընթացակարգերով: Մասնավորապես՝ սոցիալական ծառայությունների մատուցումից բավարարվածությունը 4.7 միավոր է, իսկ ՏԻՄ-երի գործունեության մասին համայնքի բնակիչների իրազեկումից բավարարվածությունը 4 միավոր է:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Ընդհանուր առմամբ, եթե նայում ենք ընդհանուր ցուցանիշներին, կարելի է ասել, որ մի կողմից հարցվածները հիմնականում տեղեկացված չեն համայնքապետարանների գործունեությունից, բյուջեի ձևավորման գործընթացներից, մյուս կողմից էլ բավարարված չեն ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվող համապատասխան ընթացակարգերից:

	Ընդհանուր միջին	Բերդ	Արենի	Գլաձոր	Գորայք	Սիսիան	Գորիս	Տաթև	Տեղ
ՏԻՄ-երի գործունեության մասին համայնքի ակիչների իրազեկում	2.5	2.3	**3.4**	**3.1**	2.7	1.7	2.6	1.8	**4**
Համայնքի բյուջեի մասին բնակիչների իրազեկում	1.9	2	2.6	2.5	1.8	1.3	1.9	1.6	**3**
Տեղական որոշումների կայացման գործընթացի ջ բնակիչների ներգրավում	2.2	2.2	**3**	2.9	2	1.7	2.2	1.8	**3.5**
Համայնքի եկամուտների արդար ու ատակային օգտագործում	2.5	2.6	**3.6**	**3.5**	2.9	1.7	2.7	1.9	**3.7**
Բնակիչների հետ խորհրդակցություն՝ հանրային ււուրսների օգտագործման, վարձակալության, ճառքի վերաբերյալ	2.3	2.3	**3.5**	**3.3**	2.5	2	2.4	1.9	**3.6**
Գնումների կատարման թափանցիկություն, ննակ՝ մրցույթների կազմակերպում:	2.1	2.2	**3**	2.7	2.2	1.3	2.2	1.9	**3.3**
Սոցիալական ծառայությունների մատուցում	2.4	2.3	2.8	**3**	2.5	1.8	2.6	2	**4.7**

Աղյուսակ 2

Մասնակցության բլոկ

Մասնակցությունը ՏԻՄ միջոցառումներին

Ինչպես արդեն նշվել էր, տեղեկացվածությունը նաև պայմանավորում է մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կազմակերպվող միջոցառումներին, մասնավորապես՝ համայնքի ավագանու նիստերին, համայնքի բյուջեի վերաբերյալ

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

լսումներին/քննարկումներին և համայնքի քաղաքականությունների, ծրագրերի և պլանների քննարկման գործընացներին:

Ինչպես երևում է **գծապատկեր 25-ից**՝ հարցվածների գերակշիռ մեծամասնությունը չի մասնակցել վերոնշյալ միջոցառումներից որևէ մեկին:

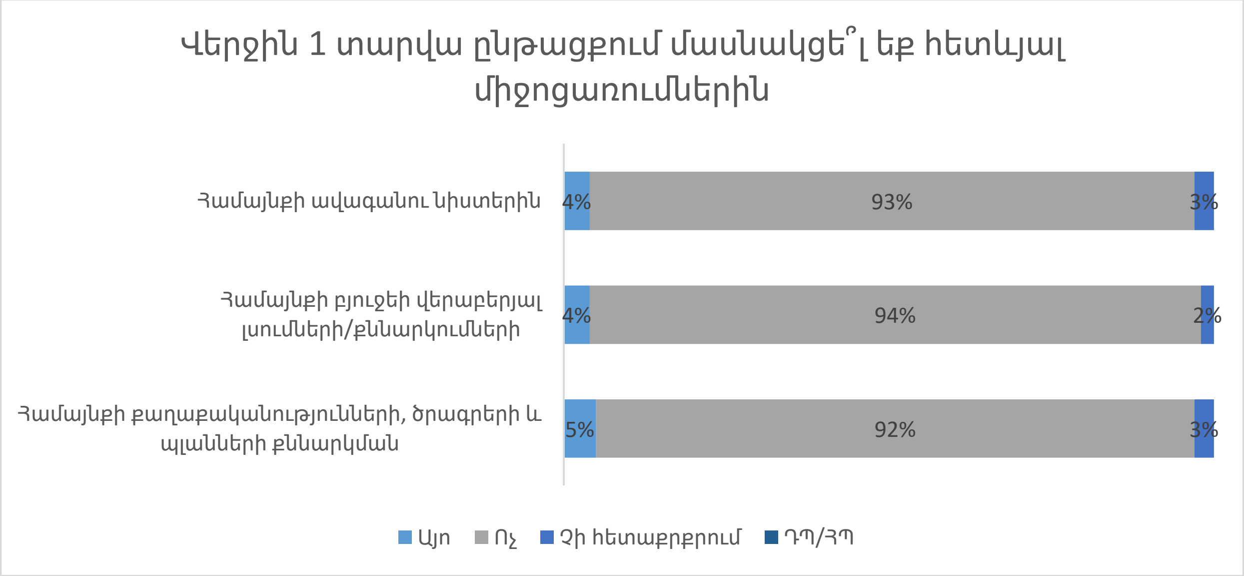

Գծապատկեր 25

Այսպիսով՝ տեղեկացվածության ցածր մակարդակը պայմանավորում է նաև մասնակցության ցածր մակարդակը: **Գծապատկեր 26-ում** երևում է, որ ովքեր տեղյակ են համանքապետարանի նշված գործունեությունից, նաև ավելի շատ են մասնակցում նշված միջոցառումներին:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

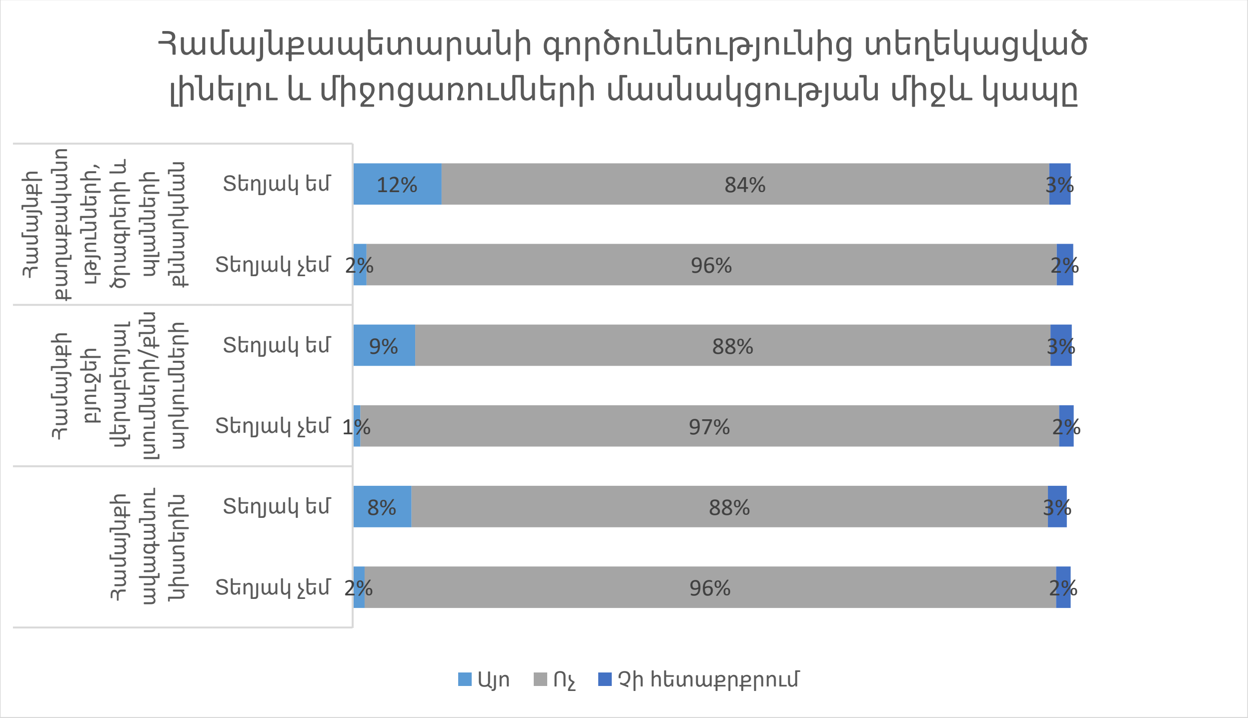

Գծապատկեր 26

Հետաքրքիր է նաև ուսումնասիրել, թե ինչպիսին է հարցվածների մասնակցությունը համայնքի ղեկավարի և ավագանու ընտրություններին: Ի տարբերություն նախորդ գծապատկերում նշված միջոցառումների՝ հարցվածները ավելի ակտիվորեն են մասնակցել համայնքի ղեկավարի և ավագանու ընտրություններին (տե՛ս **գծապատկեր 27**)։ Սա կարող է կապված լինել այն բանի հետ, որ ՏԻՄ ընտրությունները ավելի մեծ լուսաբանում և հնչեղություն են ստանում, ինչպես նաև ընտրության մասնակցելը արարողակարգային բնույթ է կրում, որտեղ կան տարբեր շահեր ու հետաքրքրություններ, ինչը չի կարելի ասել ավագանու նիստերի, բյուջեի վերաբերյալ քննարկումների և համայնքի քաղաքականությունների, ծրագրերի քննարկման մասին:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Ինչպես նաև, ի տարբերություն **գծապատկեր 26-ի**, որտեղ հստակ երևում է կապը տեղեկացվածության ու մասնակցության միջև, այս դեպքում որևէ նշանակալի կապ չկա տեղեկացվածության և ՏԻՄ ընտրություններին մասնակցության միջև:

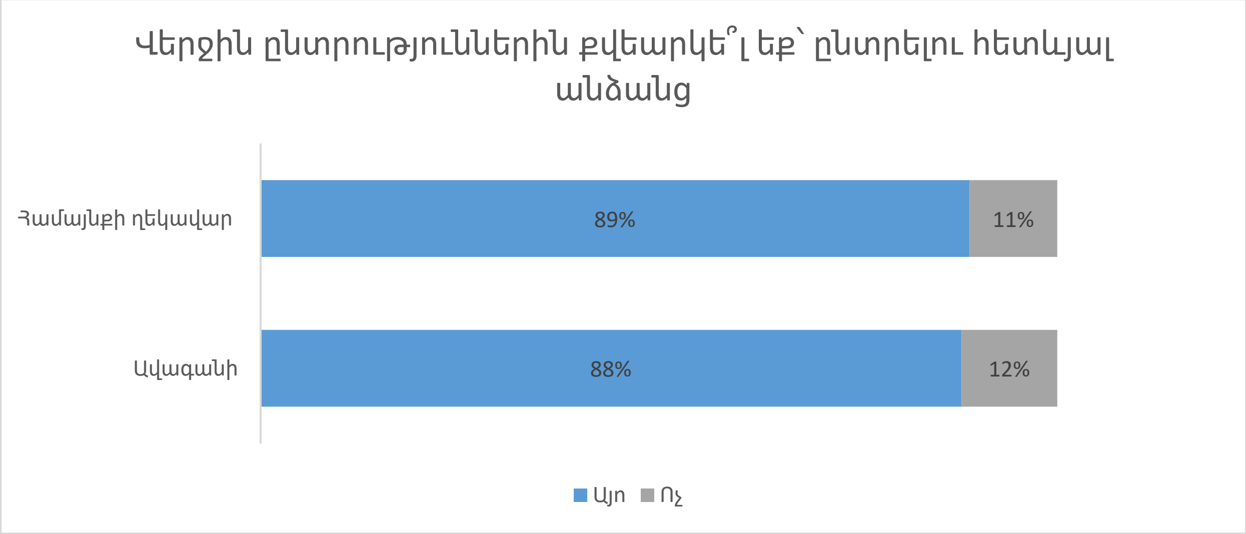

Գծապատկեր 27

Վստահությունը մի շարք անձանց/կառույցների հանդեպ

Նշվածների հետ սերտորեն կապված է նաև վստահության առկայություն/չառկայությունը: Մասնավորապես՝ ՏԻՄ գործունեություններին մասնակցելը պայմանավորված է նաև այն բանով, թե ինչքանով են բնակիչները վստահում համայնքապետարանին, համայնքի ղեկավարին, ավագանիներին առհասարակ: Այս հետազոտության ընթացքում վստահությունը երկու տարբեր հարցերով է չափվել: Հարցվածներին հարց է տրվել, թե լուրջ խնդիրներ ունենալու դեպքում ում կդիմեն դրա լուծման համար, և թե որքանով են վստահում ներկայացված մի շարք անձանց կամ կառույցներին:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Այսպես՝ անցում կատարելով առաջին հարցին, որը անուղղակի է անդրադառնում վստահությանը, ստացվել է հետևյալ պատկերը. հարցվածների 33%-ը նշել է, որ ոչ մեկին էլ չի դիմի լուրջ խնդիր ունենալու դեպքում և կփորձի ինքնուրույն լուծել այն: Հաջորդ ամենաշատ նշված տարբերակը համայնքի ղեկավարն է՝ 30%: Իսկ 25%-ն էլ նշել է, որ առաջին հերթին կդիմի իր հարազատներին, բարեկամներին: Ավագանու անդամներին կամ համայնքապետարանի աշխատակիցներին ավելի քիչ մարդ կդիմի՝ համապատասխանաբար՝ 2% և 4% (տե՛ս **գծապատկեր 28**):

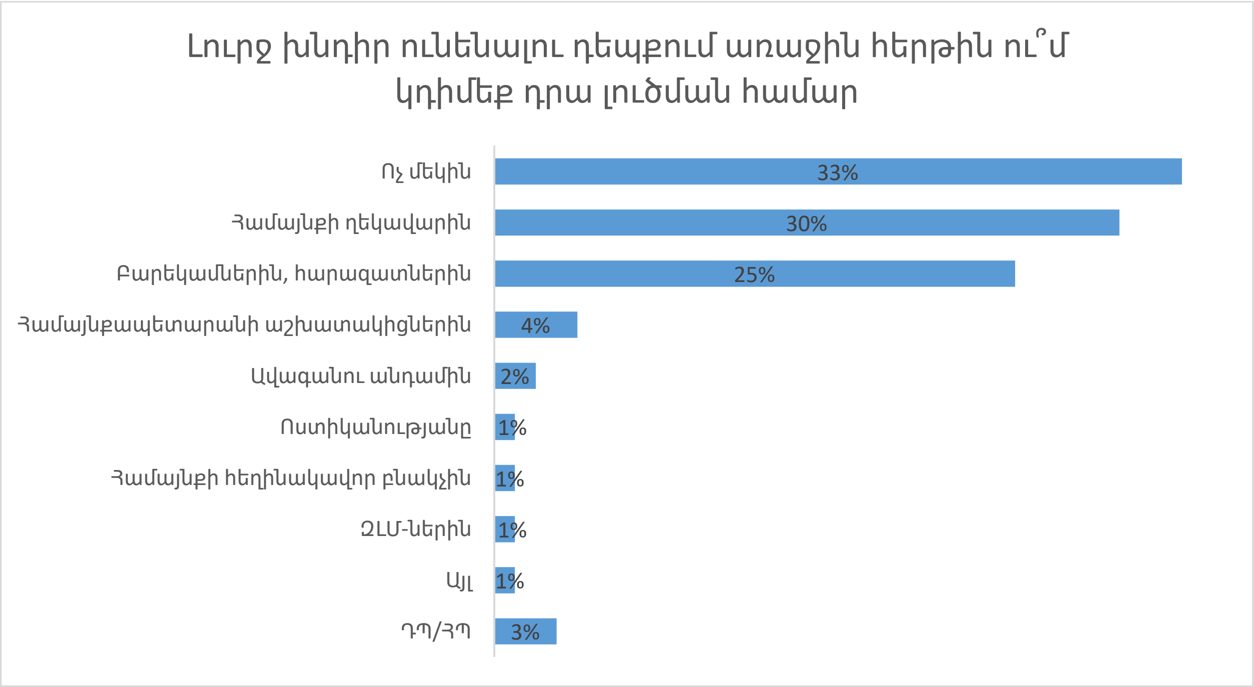

Գծապատկեր 28

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Հաջորդ հարցը վերաբերում է ընդհանրապես վստահությանը մի շարք անձնանց կամ կառույցներին: Տեսնում ենք, որ հանրագումարային, հարցվածները ավելի շատ վստահում են նշվածներին, քան չեն վստահում (տե՛ս **գծապատկեր 29**): Համայնքի ղեկավարին վստահում է հարցվածների 65%-ը, չի վստահում 28%-ը: Համայնքապետարանին վստահում է 61%-ը, չի վստահում 30%-ը: Ավագանու անդամ(ներ)ին վստահում է 50%-ը, չի վստահում 40%-ը: Այսպես, տեսնում ենք, որ համայնքի ղեկավարի հանդեպ վստահությունը ավելի մեծ է, քան համայնքապետարանի և ավագանու անդամի հանդեպ: Իր հերթին էլ, համայնքապետարանին, առհասարակ, ավելի են վստահում, քան ավագանու անդամին: Այստեղ հնարավոր բացատրություն կարող է լինել այն, որ ավագանու անդամների աշխատանքը վարձատրվող չէ և, հետևաբար, նրանք նաև պակաս մոտիվացված են աշխատում, քան համայնքապետարանի աշխատողները: Մյուս կողմից էլ, հնարավոր է, որ ավագանու անդամները չունեն բավարար իշխանություն, հարցեր բարձրաձայնելու և դրանց լուծումներ տալու համար: Այդ պատճառով էլ, ինչպես նախորդ հարցի, այնպես էլ այս հարցի դեպքում համեմատաբար ավելի քիչ է վստահությունը նրանց հանդեպ:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

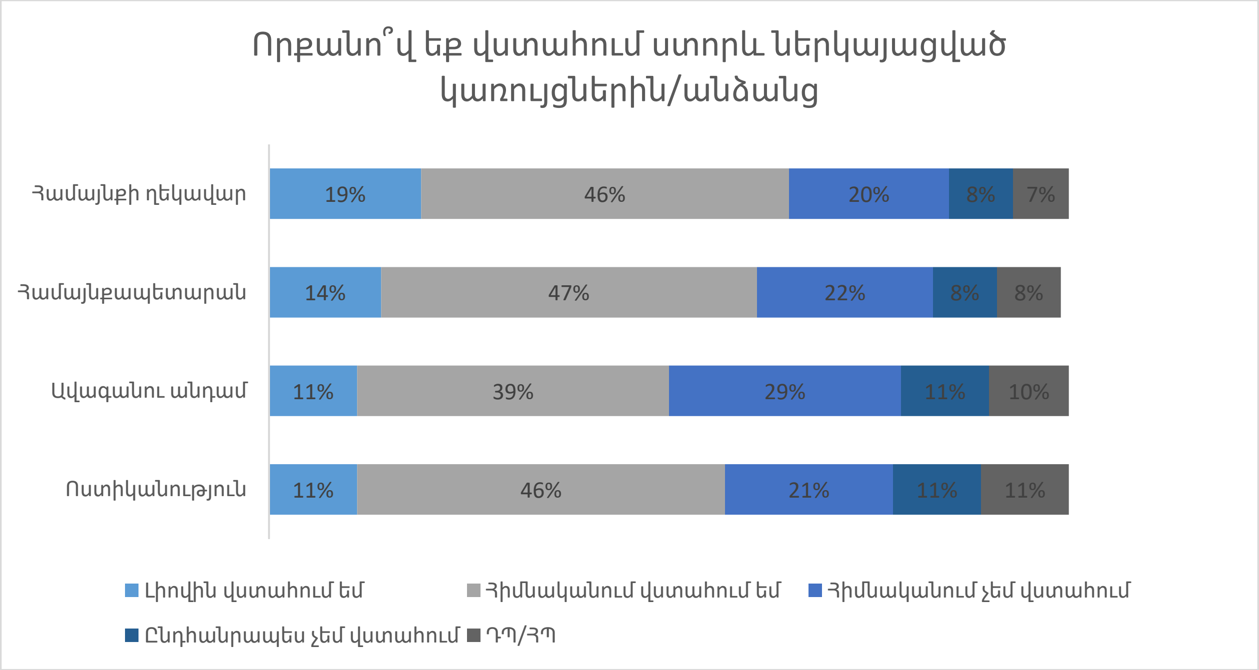

Գծապատկեր 29

Բյուջե

Տեղեկացվածություն բյուջեից

Քանի որ ընդհանուր ծրագիրը կոչվում է «Բյուջե բոլորի համար», հետազոտության մեջ ընդգրկվել են նաև բյուջեին վերաբերող հարցեր: Նախորդ մասում, **գծապատկեր 25-ից** երևաց, որ հարցվածների 94%-ը չի մասնակցել իրենց համայնքի բյուջեի վերաբերյալ լսումների կամ քննարկումների: Հետևաբար, նրանց գերակշիռ մեծամասնությունը նաև տեղյակ չէ ընթացիկ տարվա իրենց համայնքի բյուջեի չափից: Ինչպես երևում է **գծապատկեր 30-ից**՝ հարցվածների միայն 1%-ն է նշել, որ գիտի բյուջեի չափը, որը կազմում է ընդամենը 24 հարցված:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

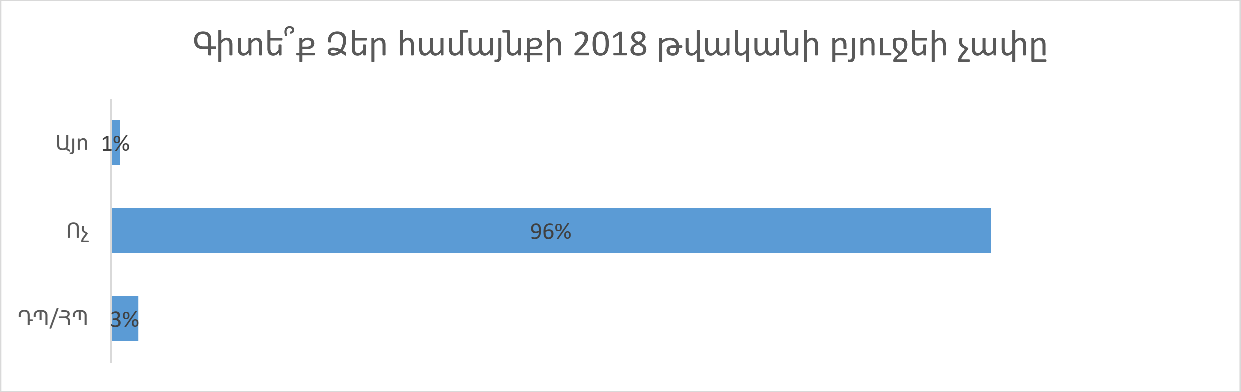

Գծապատկեր 30

Բյուջեի չափը չիմանալը նաև պայմանավորում է այն, որ հարցվածների 34%-ը դժվարացել է պատասխանել, թե արդյոք արդյունավետ է կազմակերպվում բյուջեի ծախքը: Հանրագումարային՝ 37%-ը կարծում է, որ վերջինս արդյունավետ է կազմակերպվում, մինչդեռ 28%-ը կարծում է, որ արդյունավետ չի կազմակերպվում (տես **գծապատկեր 31**):

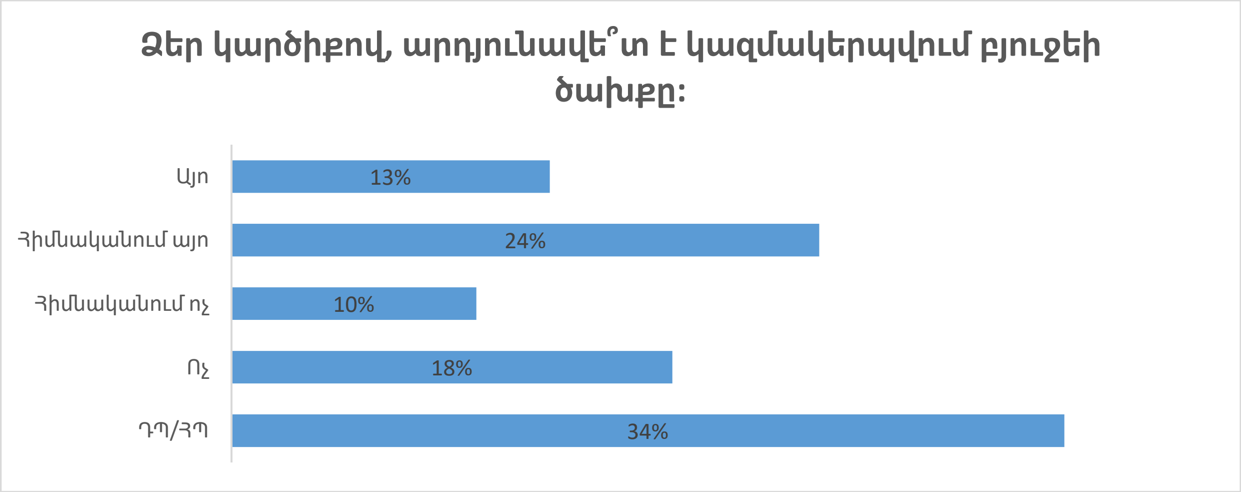

Գծապատկեր 31

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Չնայած այն բանին, որ հարցվածների մեծամասնությունը տեղյակ չէ բյուջեի չափից, սակայն բավականին բարձր տոկոսը՝ 27% (եթե համեմատական դիտարկենք), տեղյակ է, թե ինչպես է ձևավորվում համայնքի բյուջեն: Հարցվածների 66%-ը տեղյակ չէ բյուջեի ձևավորման գործընթացից (տե՛ս **գծապատկեր 32**):

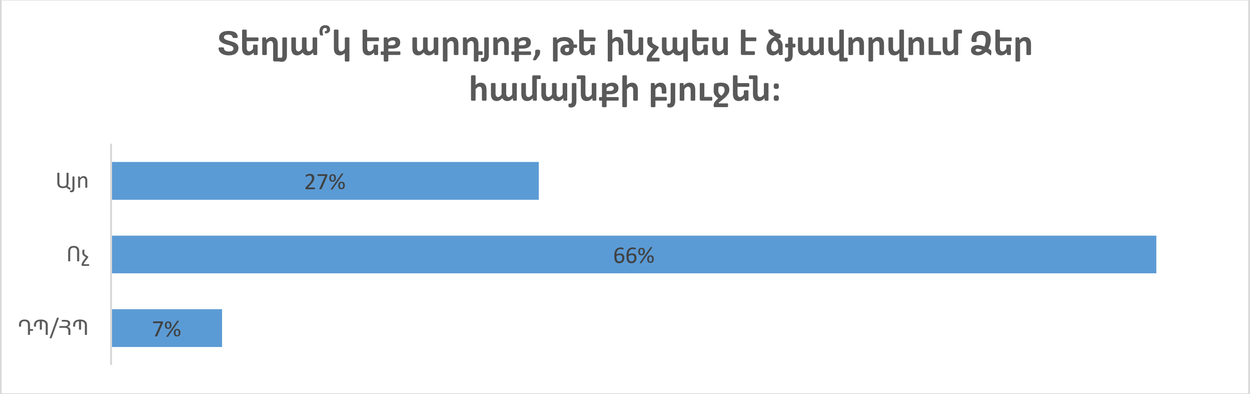

Գծապատկեր 32

Իսկ առանձին համայնքները դիտարկելուց տեսնում ենք, որ ամենաշատը բյուջեի ձևավորումից տեղյակ են կրկին Տեղ համայնքում՝ 66%: Ընդ որում, Տեղը միակ համայնքն է, որտեղ տեղյակների տոկոսային հարաբերակցությունը ավելի մեծ է, քան ոչ տեղյակներինն ու պատասխանել դժվարացողներինը միասին (այս պարագայում պատասխանել դժվարացողները, ըստ էության, նույնպես տեղյակ չեն բյուջեի ձևավորման գործընթացից): Մյուս բոլոր համայնքներում ավելի շատ տեղյակ չեն և դժվարացել են պատասխանել, քան տեղյակ են (մանրամասները տե՛ս **գծապատկեր 33-ում**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

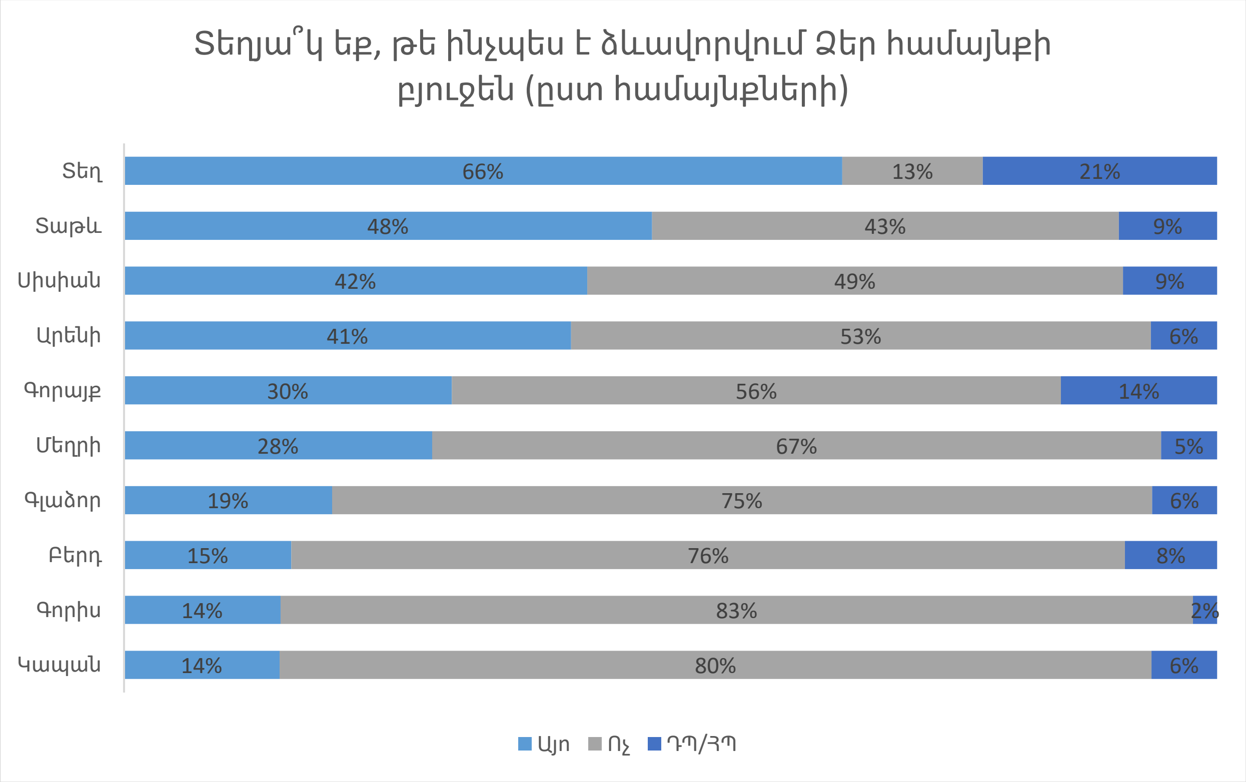

Գծապատկեր 33

Այն հարցվածները, ովքեր նշել են, որ տեղյակ են, թե ինչպես է ձևավորվում համայնքի բյուջեն (այսինքն՝ հարցվածների 27%-ը), նաև նշել են հիմնական աղբյուրը: Այսպես՝ որպես բյուջեի ձևավորման աղբյուրներ հարցվածները առաջին հերթին նշել են հարկերն ու տուրքերը՝ երբեմն նաև նշելով հարկերի տարբեր տեսակները՝ հողի հարկ, գույքահարկ: Հաջորդ՝ ամենաշատ նշված տարբերակը դոտացիան է, հետո վարձակալության գումարները և սուբսիդիան:

Եթե բյուջեի ձևավորումը նայենք ըստ սեռային բաշխվածության, ապա կտեսնենք, որ արական սեռի ներկայացուցիչներն ավելի տեղյակ են, քան իգական սեռի ներկայացուցիչները: Սակայն տարբերությունը այդքան էլ զգալի չէ (տե՛ս **գծապատկեր 34**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

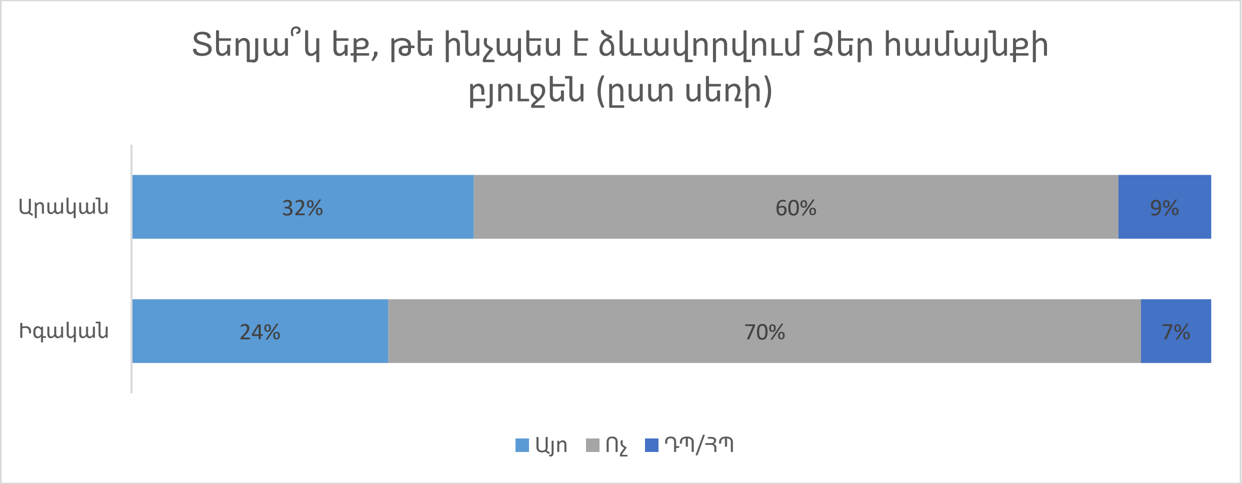

Գծապատկեր 34

Անդրադառնալով տարիքային խմբերին՝ պետք է նշել, որ տեղյակների բաշխվածությունը ըստ ներկայացված տարիքային խմբերի հիմնականում հավասար է բաշխված (տե՛ս **գծապատկեր 35**): Բայց եթե առանձնացնենք, ապա կարելի է ասել, որ 46-65 տարեկաններն ավելի տեղյակ են բյուջեի ձևավորման գործընթացից, քան մյուս տարիքային խմբերի ներկայացուցիչները: Սակայն այստեղ նույնպես տարբերությունը զգալի չէ:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

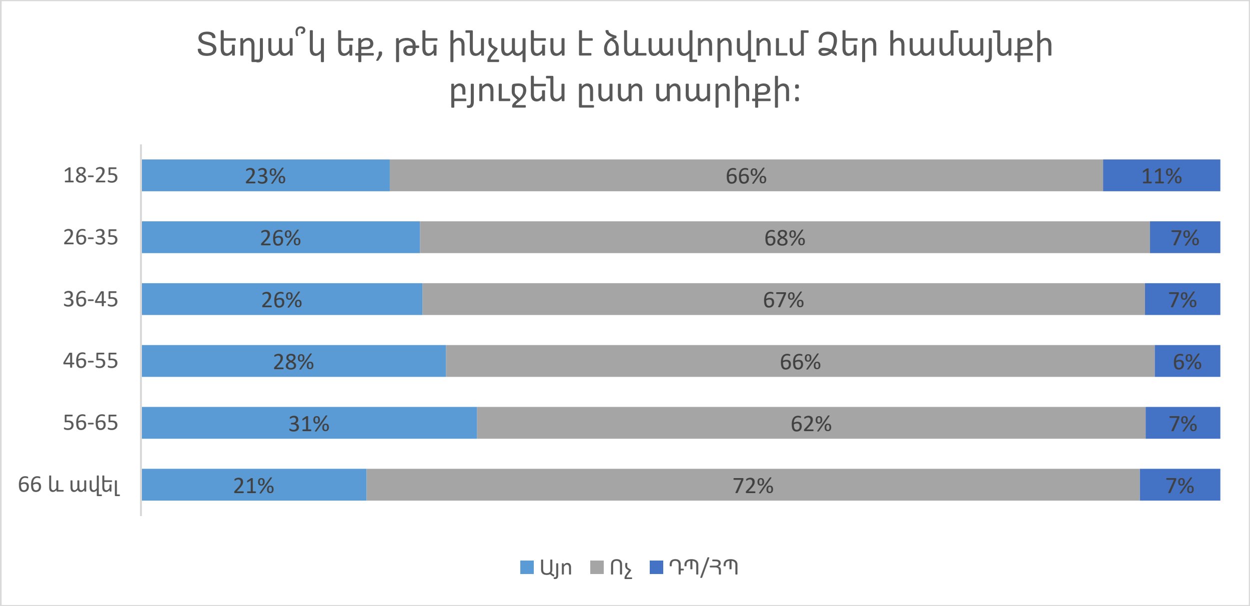

Գծապատկեր 35

Հստակ կապ ենք տեսնում կրթական աստիճանի (բարձրագույն, ոչ բարձրագույն) և բյուջեի ձևավորման գործընթացից տեղյակ լինելու միջև: Բարձրագույն կրթություն ունեցողները ավելի տեղյակ են, քան չունեցողները (տոկոսային հարաբերակցությունը ներկայացված է **գծապատկեր 36-ում**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

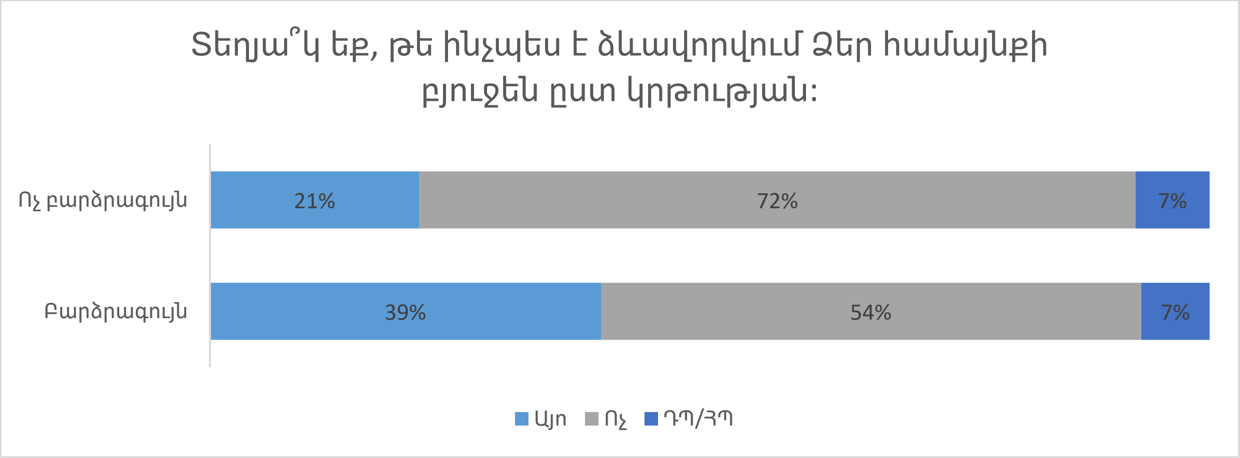

Գծապատկեր 36

Նշանակալի կապ կա նաև ընտանիքի եկամուտի և բյուջեի ձևավորման գործընթացից տեղյակ լինելու միջև: **Գծապատկեր 37-ից** տեսնում ենք, որ ինչքան ընտանիքի ֆինանսական վիճակը լավանում է, այնքան մարդիկ ավելի տեղյակ են բյուջեից: Սա կարելի է բացատրել այն բանով, որ ինչքան եկամուտը ցածր է, այնքան մարդիկ այլ հարցերով են հետաքրքրվում՝ աշխատանք, ապրուստ և այլն: Իսկ բարեկեցության որոշակի մակարդակը հնարավորություն է տալիս մարդկանց նաև համայնքային հարցերով հետաքրքրվել և զբաղվել, որոնցից է նաև բյուջեի ձևավորումը:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:
Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

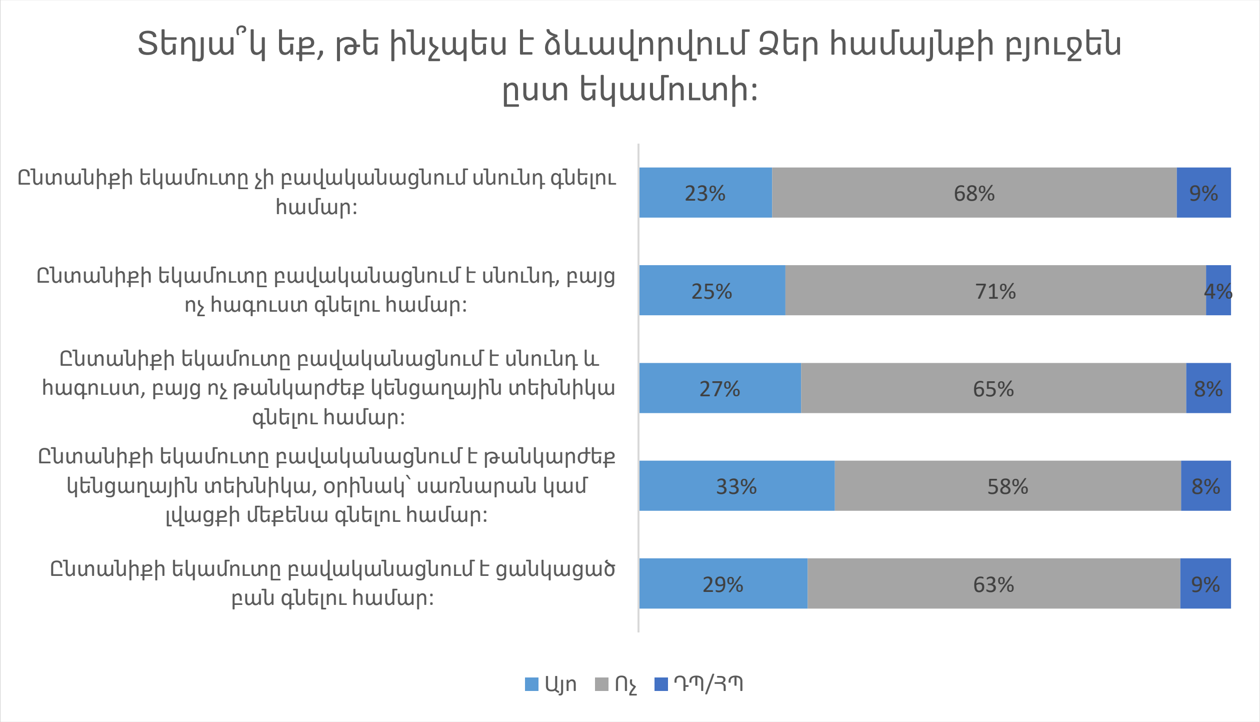

Գծապատկեր 37

Համայնքային խնդիրներ, որոնց պետք է ուղղված լինի համայնքի բյուջեն

Հարցվածները նաև հնարավորություն են ունեցել նշելու, թե ինչ խնդիրներ կան իրենց համայնքներում, որոնց առաջնահերթ լուծմանը պետք է ուղղված լինի իրենց համայնքի բյուջեն: Այսպես՝ որպես առաջնային խնդիր՝ ամենաշատը հնչել է ճանապարհների անբարեկարգ լինելը (46%): Սա վերաբերում է ինչպես ներհամայնքային ճանապարհներին, այնպես էլ միջհամայնքային կամ համայնքներ տանող ճանապարհներին: Հաջորդ՝ ամենաշատ նշված խնդիրը խմելու կամ ոռոգման ջրերի (31%) հետ է կապված: Մասնավորապես՝ նշում են, որ կամ ջրային ցանցերն են հին ու քայքայված կամ էլ նորմալ ջրամատակարարում չի իրականացվում: Երրորդ՝ ամենաշատ նշված

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

խնդիրը աշխատատեղերի բացակայությունն է կամ պակասը: Հաջորդ երկու խնդիրները, որ նշվել են, խաղահրապարակի, զբոսայգու (15%) և ժամանցի կամ հանգստի վայրերի (13%) բացակայությունն է: Բոլոր համայնքներում շեշտվել է, որ չկան այնպիսի վայրեր, որտեղ երեխաները, երիտասարդները և, առհասարակ բոլորը, կկարողանան կազմակերպել իրենց հանգիստը և ժամանակ անցկացնել: Նշված խնդիրների շարքին կարելի է նաև դասել մշակութային ծրագրերի պակասը (8%): Մի շարք խնդիրներ են առանձնացվել նաև համայնքների արտաքին տեսքի հետ կապված: Մասնավորապես նշվել են, որ համայնքներն աղբահանության խնդիր (11%) ունեն, բակերը և ընդհանուր համայնքը անբարեկարգ (11%), իսկ շենքերը վատթար վիճակում են և վերանորոգման կարիք ունեն (4%)՝ արտաքին հատվածի, տանիքների: Ինչպես նաև համայնքները կանաչապատման (6%) կարիք ունեն (խնդիրների ամբողջական ցանկին կարող եք ծանոթանալ **գծապատկեր 38-ում**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

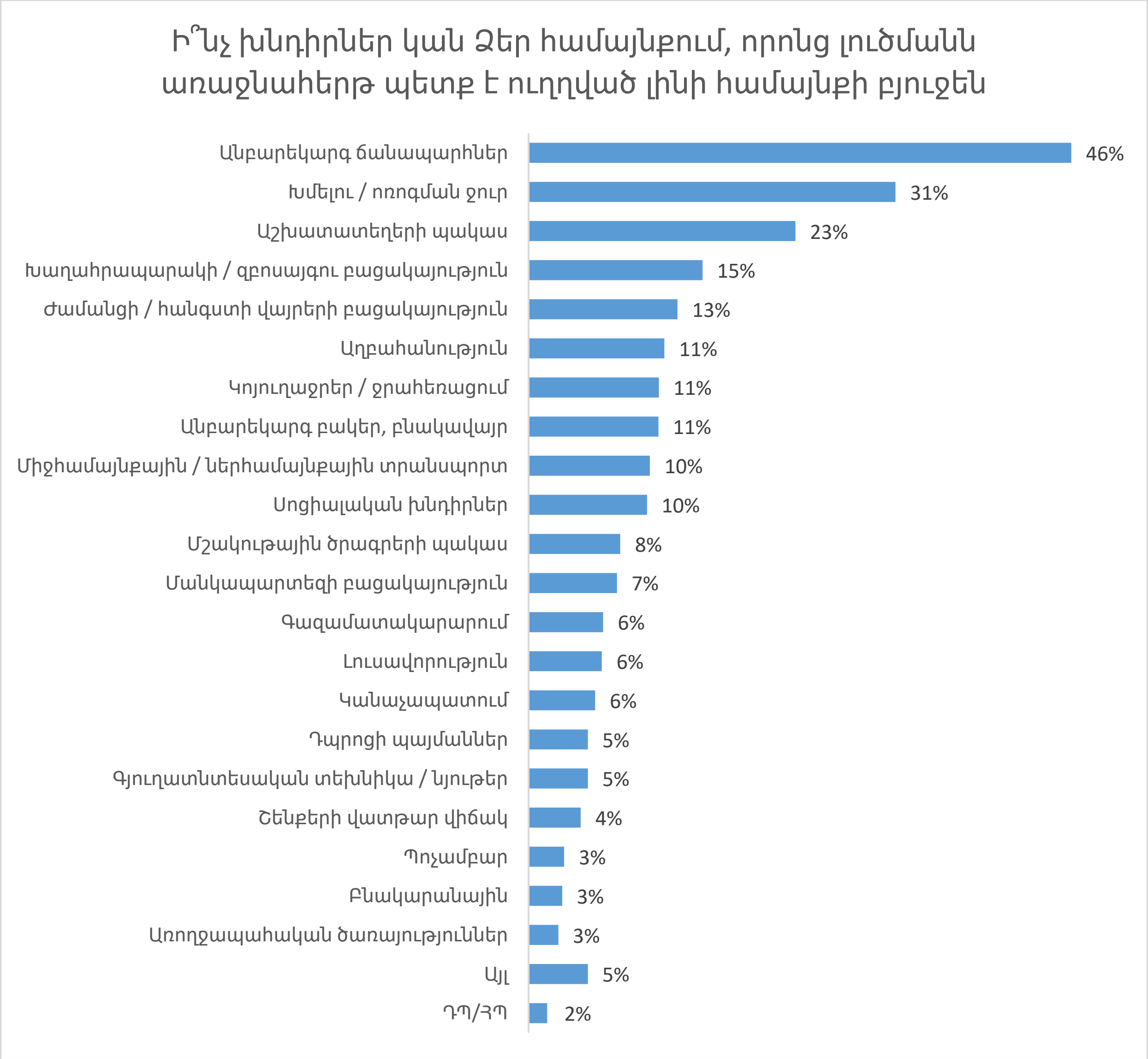

Գծապատկեր 38

Հարցվածների 39%-ը կարծում է, որ համայնքապետարանները քայլեր ձեռնարկում են, իրենց նշած խնդիրները լուծելու համար: 31%-ն էլ կարծում է, որ ոչ մի քայլ չեն ձեռնարկում: Իսկ 30%-ը

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

դժվարացել է պատասխանել այս հարցին, ինչը կրկին ցույց է տալիս, որ հարցվածների մի մասը տեղյակ չէ համայնքապետարանի գործունեությունից, հետևաբար չգիտի նաև, թե ինչ է անում այն համայնքի խնդիրների լուծման ուղղությամբ (տե՛ս **գծապատկեր 39**)։

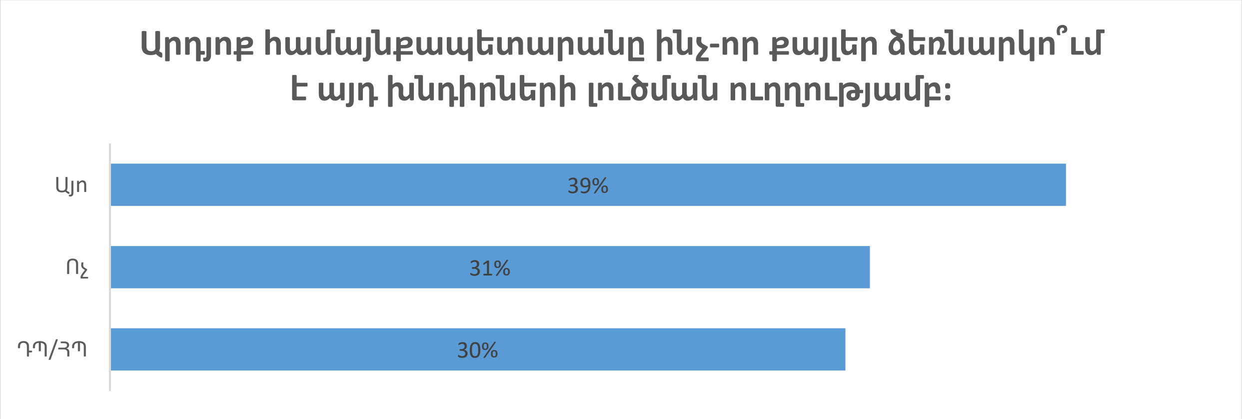

Գծապատկեր 39

Ընդհանուր խնդիրներից բացի հարցվածները նաև առանձին պատասխանել են, թե ինչ խնդիրներ ունեն իրենց համայնքներում կանայք և տղամարդիկ: Այս հարցը նաև հնարավորություն է տալիս հասկանալ հստակ խնդիրներ, որոնք բնորոշ են կանանց և խնդիրներ, որոնք բնորոշ են տղամարդկանց, ինչը ավելի արդյունավետ կդարձնի համայնքների բյուջեների կազմման գործընթացը:

Այսպիսով՝ անդրադառնալով կանանց վերաբերող խնդիրներին, ինչպես երևում է **գծապատկեր 40-ից**, ամենաշատ հնչած տարբերակը աշխատատեղերի խնդիրն է՝ 64%: 24%-ը դժվարացել է առանձնացնել կանանց վերաբերող խնդիրներ: Հաջորդիվ նշվել են նաև ժամանցի/հանգստի վայրերի բացակայության (8%), գեղեցկության սրահների բացակայության (5%), մանկապարտեզի կամ երեխայի խնամքի վայրերի բացակայության (5%) հարցերը: Մանկապարտեզը կամ երեխայի խնամքի վայրերը հատկապես կարևորվում են, քանի որ դրանց առկայության դեպքում կանայք նաև կկարողանան աշխատել: Տանը գերծանրաբեռնված լինելը նույնպես հնչել է որպես կանանց

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

վերաբերող խնդիր: Այս խնդիրը հատկապես ավելի վառ է դրսևորվում, եթե, օրինակ, ամուսինները արտագնա աշխատանքի են մեկնում: Նաև հնչել է կանանց հանդեպ խտրականության կամ գենդերային անհավասարության տարբերակը՝ 4% և իրավունքների պաշտպանվածության խնդիրը (2%): Կարևորվել է նաև կանանց ցածր ներգրավվածության խնդիրը (2%) ՏԻՄ գործունեությունում, որոշումների կայացման գործընթացներում:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

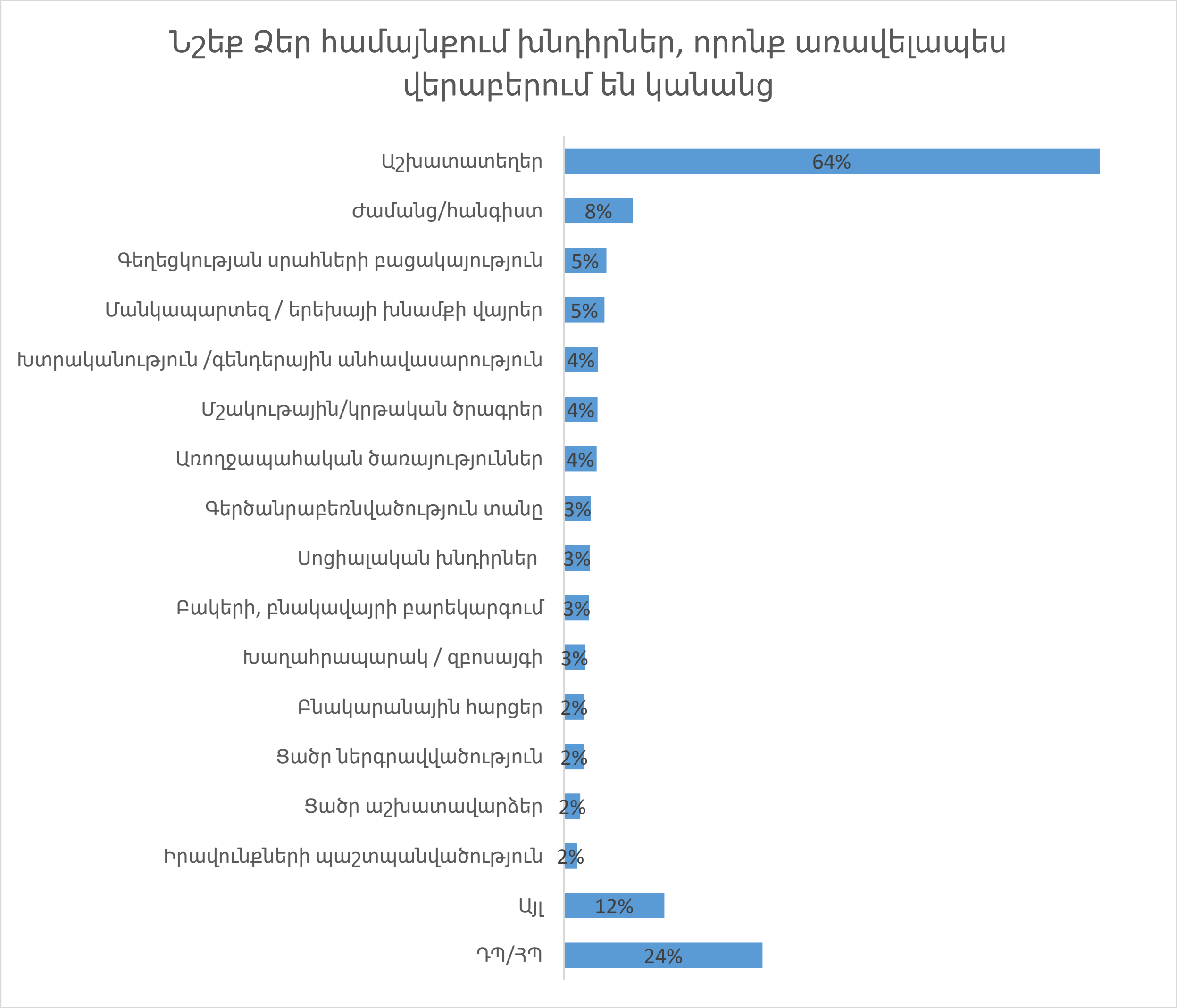

Գծապատկեր 40

Տղամարդկանց դեպքում նույնպես առաջնահերթը նշվել է աշխատատեղերի և արտագաղթի խնդիրը՝ 66%: Այս դեպքում այս երկու կատեգորիաները միավորվել են, քանի որ, ըստ հարցվածների, տղամարդիկ արտագաղթում են աշխատատեղերի բացակայության պատճառով: Երկրորդ՝

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

ամենաշատ հնչած տարբերակը ժամանցի և հանգստի վայրերի բացակայությունն է՝ 9%: Ինչպես տեսնում ենք, կանանց և տղամարդկանց համար ամենաշատ նշված խնդիրները՝ աշխատատեղն ու ժամանց/հանգիստը համընկնում են: Տղամարդկանց վերաբերող մյուս խնդիրները արդեն հիմնականում կապված են իրենց աշխատանքի հետ: Մասնավորապես՝ նշվել է ճանապարհների անբարեկարգ վիճակը (7%) և գյուղատնտեսական տեխնիկայի և նյութերի պակասը (8%): Հետաքրքրական է նաև տղամարդկանց ցածր ինքնագնահատական ունենալու խնդիրը, որը նշվել է հարցվածների 2%-ի կողմից (տե՛ս **գծապատկեր 41**): Սա կարող է կապված լինել աշխատանք չունենալու հետ:

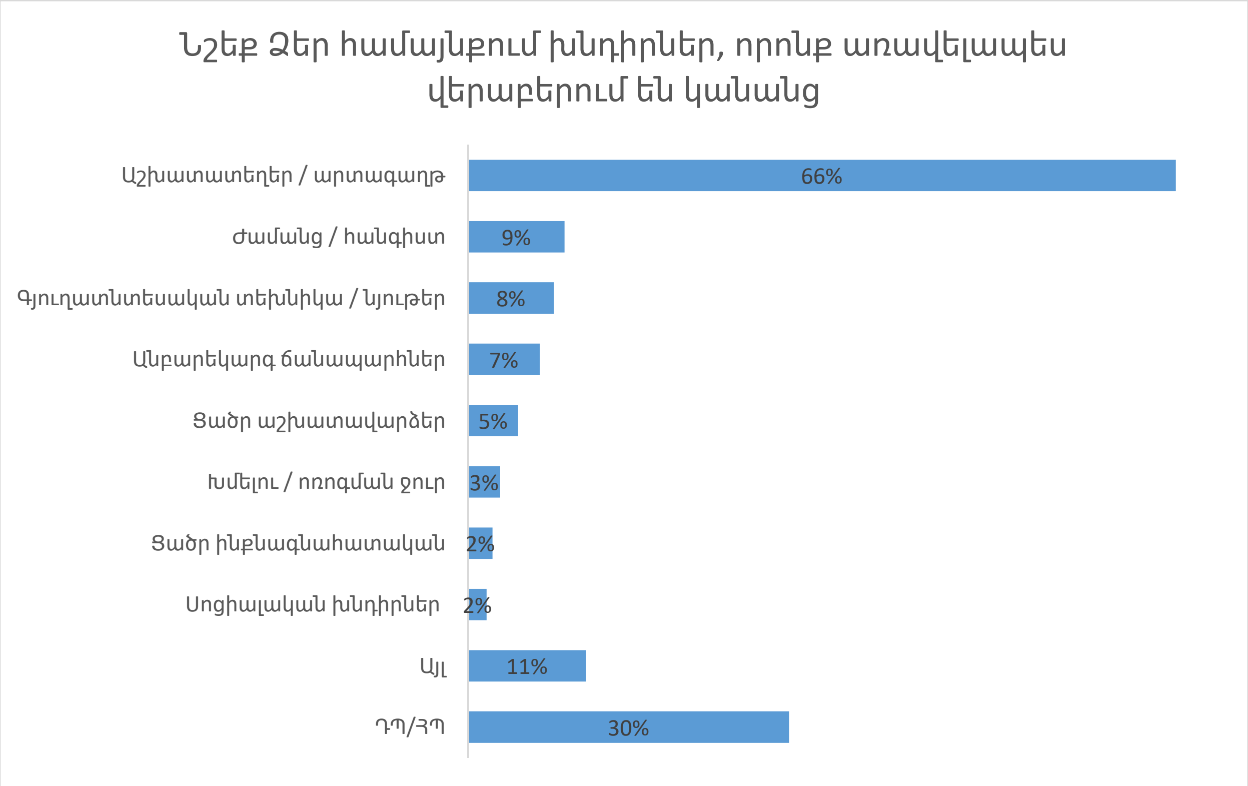

Գծապատկեր 41

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Խնդիրներն ըստ խոշորացված համայնքների

Հաջորդիվ ներկայացված են ուսումնասիրված տասը խոշորացված համայնքներում հարցվածների կողմից նշված համայնքային խնդիրները, որոնց լուծմանը պետք է ուղղվի համայնքային բյուջեն:

Բերդ համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են աշխատատեղերի պակասը կամ բացակայությունը՝ 59%, միջհամայնքային և ներհամայնքային տրանսպորտի բացակայությունը կամ թերի աշխատելը՝ 41%, անբարեկարգ ճանապարհները՝ 31%, ժամանցի, հանգստի վայրերի պակասը կամ բացակայությունը՝ 27%, մշակութային ծրագրերի պակասը՝ 26% (տե՛ս **գծապատկեր 42**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

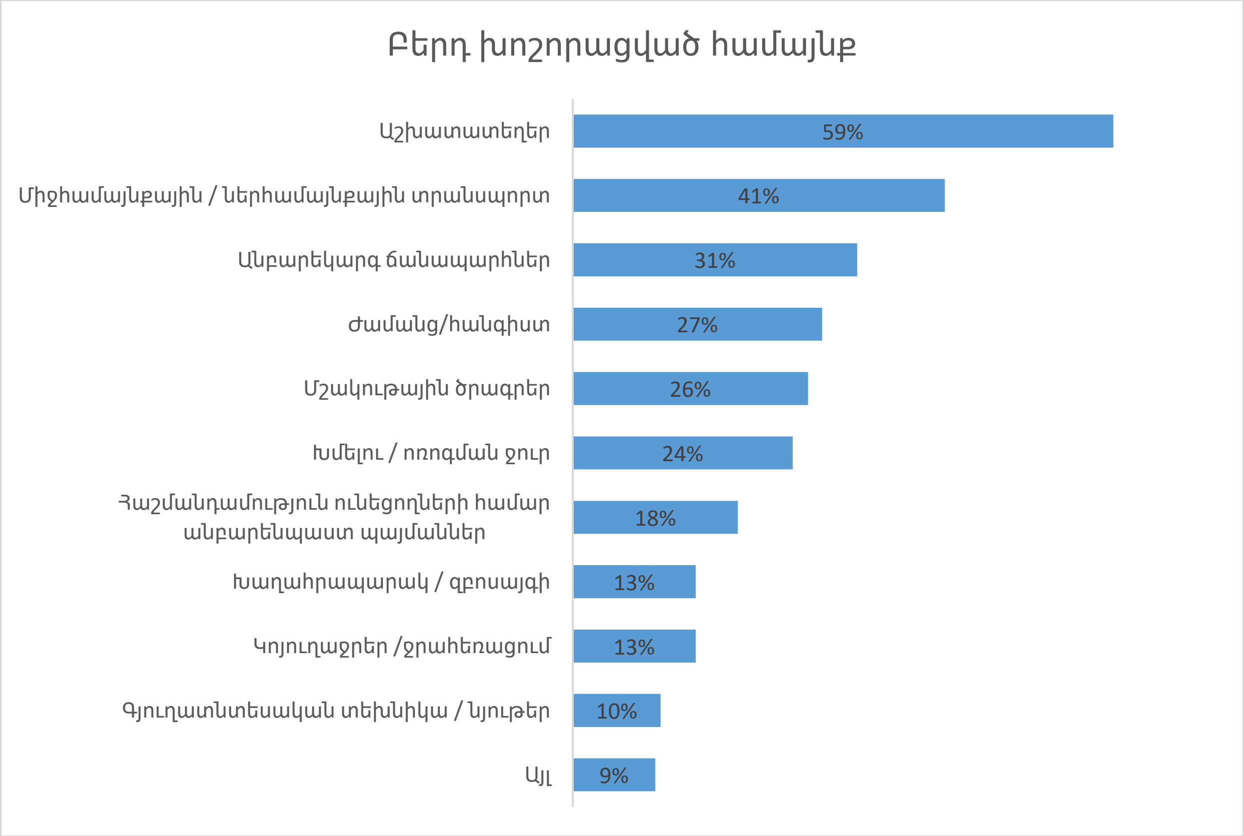

Գծապատկեր 42

Արենի համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են անբարեկարգ ճանապարհները՝ 67%, մանկապարտեզի կամ երեխայի խնամքի վայրերի բացակայությունը՝ 27%, դպրոցի պայմանները՝ 15%, խաղահրապարակների կամ զբոսայգիների բացակայությունը՝ 13%, շենքերի անմխիթար վիճակ՝ 12% (տե՛ս **գծապատկեր 43**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

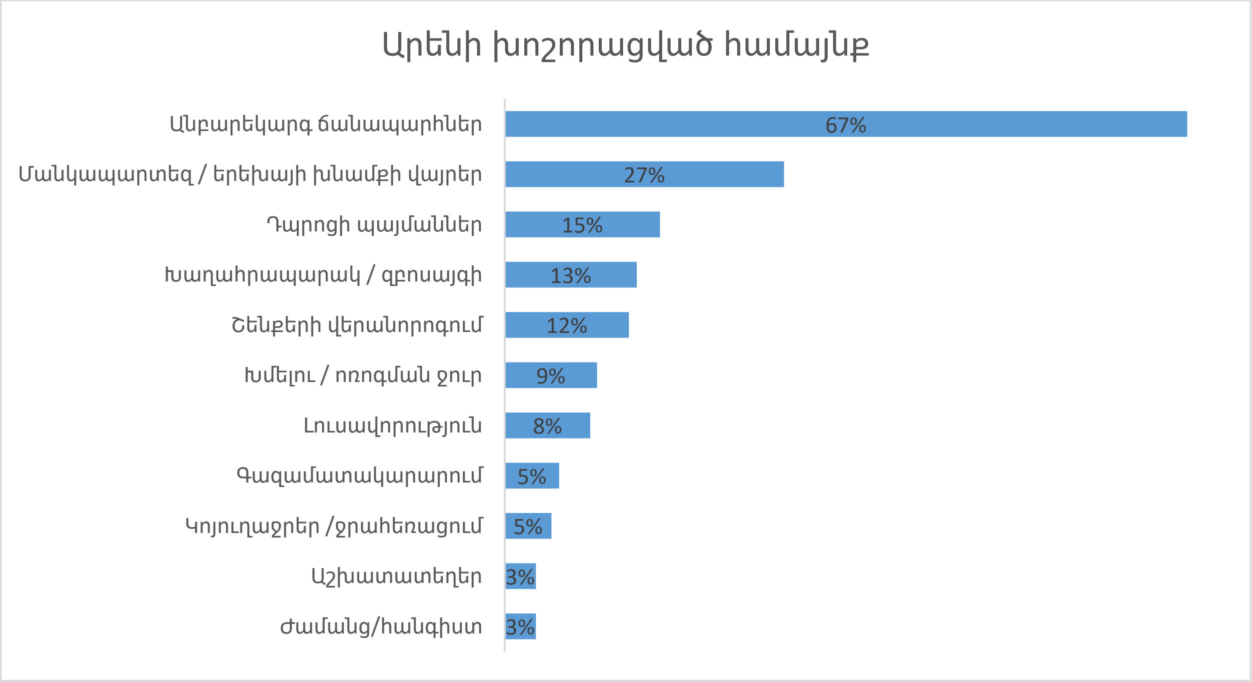

Գծապատկեր 43

Գլաձոր համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են անբարեկարգ ճանապարհները՝ 56%, խմելու/ոռոգման ջրի ցանցերի վատ վիճակը՝ 28%, կոյուղաջրերի հեռացման համակարգի չգործելը՝ 24%, շենքերի անմխիթար վիճակը՝ 21%, խաղահրապարակի կամ զբոսայգու բացակայությունը՝ 18% (տե՛ս **գծապատկեր 44**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

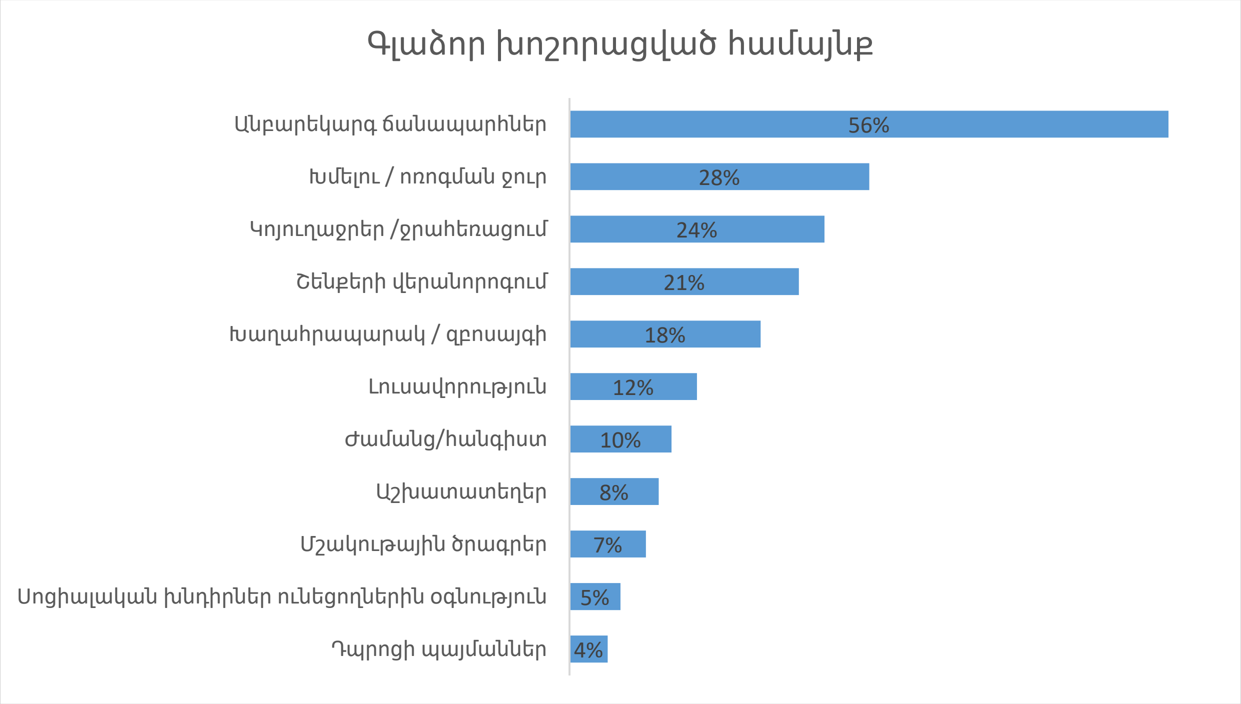

Գծապատկեր 44

Գորայք համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են կրկին անբարեկարգ ճանապարհները՝ 80%, խմելու/ոռոգման ջրերի ցանցերի վատ վիճակը՝ 49%, կոյուղաջրերի հեռացման համակարգի չգործելը՝ 39%, լուսավորությունը՝ 36%, մանկապարտեզի կամ երեխայի խնամքի վայրերի բացակայությունը՝ 31% (տե՛ս **գծապատկեր 45**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

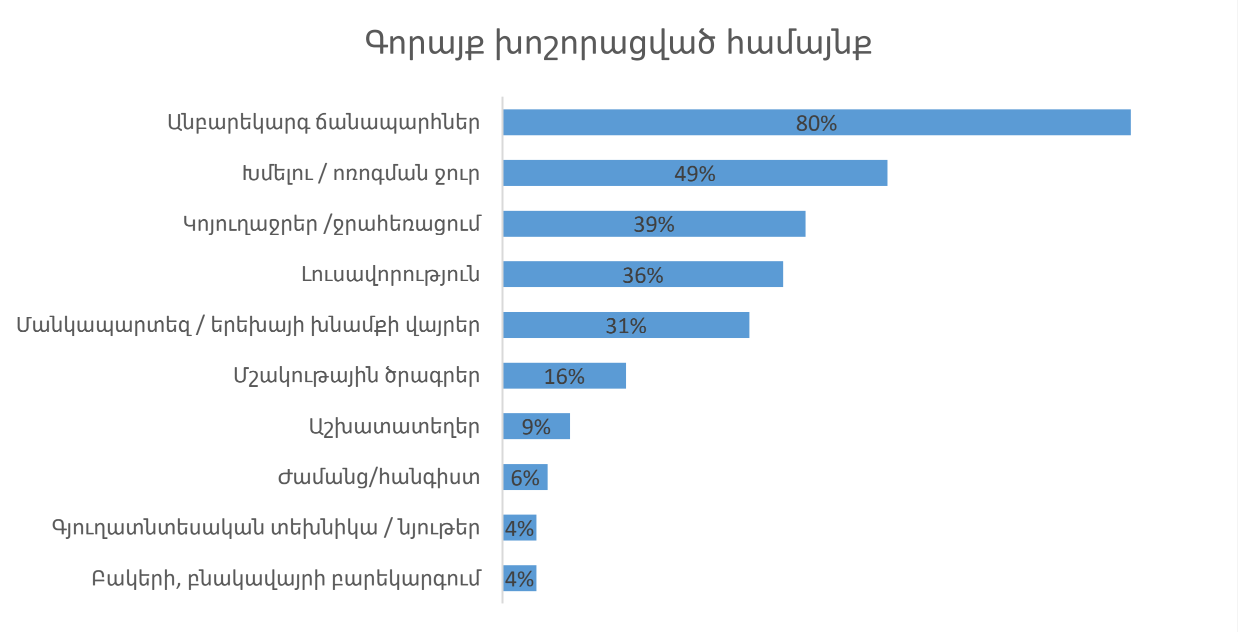

Գծապատկեր 45

Սիսիան համայնքի ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են անբարեկարգ ճանապարհները՝ 50%, բակերի և ընդհանուր բնակավայրի անբարեկարգ վիճակը՝ 41%, խաղահրապարակի կամ զբոսայգու բացակայությունը՝ 28%, աղբահանությունը՝ 20%, խմելու/ ոռոգման ջրերի ցանցի խնդիրը՝ 16% (տե՛ս **գծապատկեր 46**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

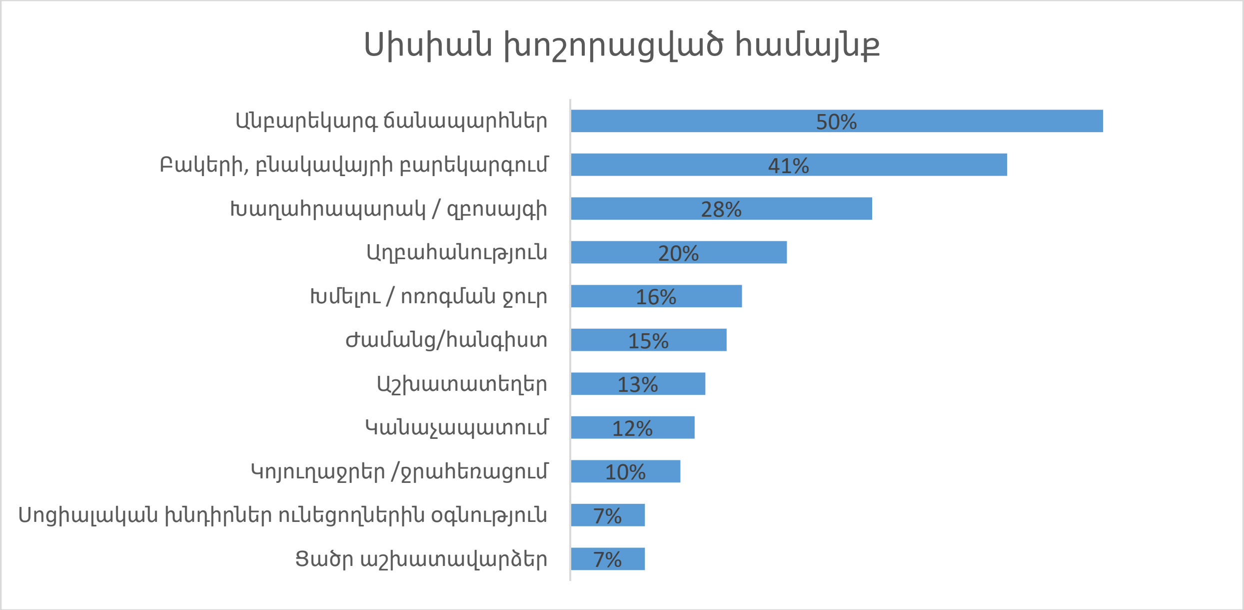

Գծապատկեր 46

Գորիս համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են սոցիալական անապահով ընտանիքներ՝ 30%, ում, ըստ հարցվածների, համայնքի բյուջեից պետք է օգնություն ցուցաբերվի, խմելու/ոռոգման ջրերի ցանցը՝ 24%, անբարեկարգ ճանապարհները՝ 22%, բակերի և ընդհանուր բնակավայրի անբարեկարգ վիճակը՝ 22%, աշխատատեղերի պակասը կամ բացակայությունը՝ 11% (տե՛ս **գծապատկեր 47**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

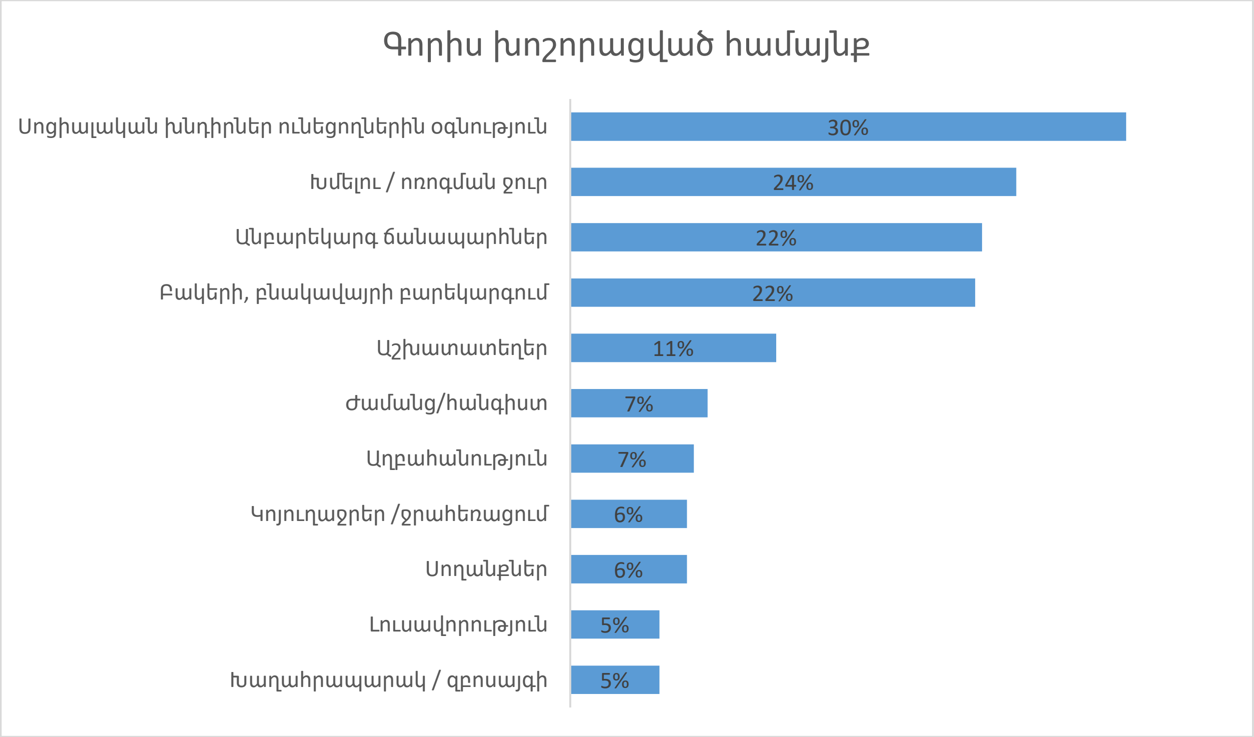

Գծապատկեր 47

Տաթև համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են խմելու/ոռոգման ջրի ցանցերի վատ վիճակը՝ 69%, անբարեկարգ ճանապարհները՝ 44%, գազամատակարարումը՝ 37%, մշակութային ծրագրերի պակասը՝ 11%, ժամանցի/հանգստի վայրերի բացակայությունը՝ 9% (տե՛ս **գծապատկեր 48**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

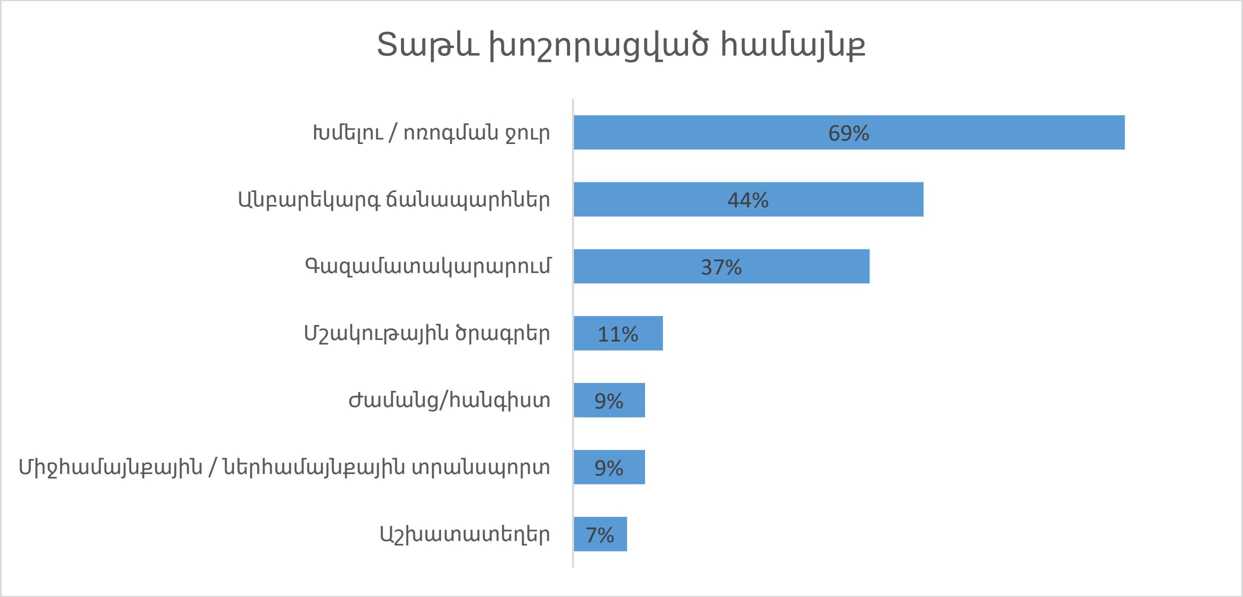

Գծապատկեր 48

Տեղ համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են կոյուղաջրերի հեռացման համակարգի չգործելը՝ 50%, անբարեկարգ ճանապարհները՝ 47%, ոռոգման ջրի խնդիրը՝ 27%, աշխատատեղերի պակասը կամ բացակայությունը՝ 19%, մանկապարտեզի կամ երեխայի խնամքի վայրերի բացակայությունը՝ 19% (տե՛ս **գծապատկեր 49**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

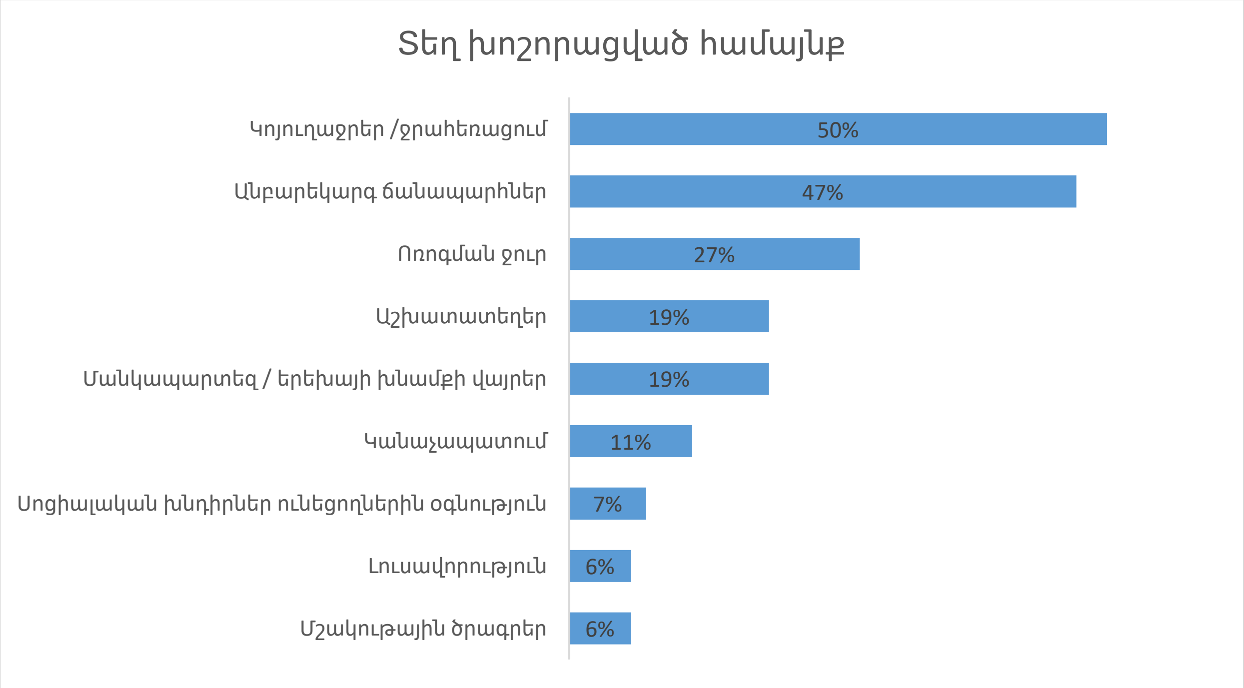

Գծապատկեր 49

Կապան համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են անբարեկարգ ճանապարհները՝ 57%, խմելու/ոռոգման ջրերի ցանցերի հին լինելը կամ բացակայությունը՝ 42%, աշխատատեղերի պակասը կամ բացակայությունը՝ 31%, աղբահանությունը՝ 24%, խաղահրապարակի կամ զբոսայգու բացակայությունը՝ 18% (տե՛ս **գծապատկեր 50**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

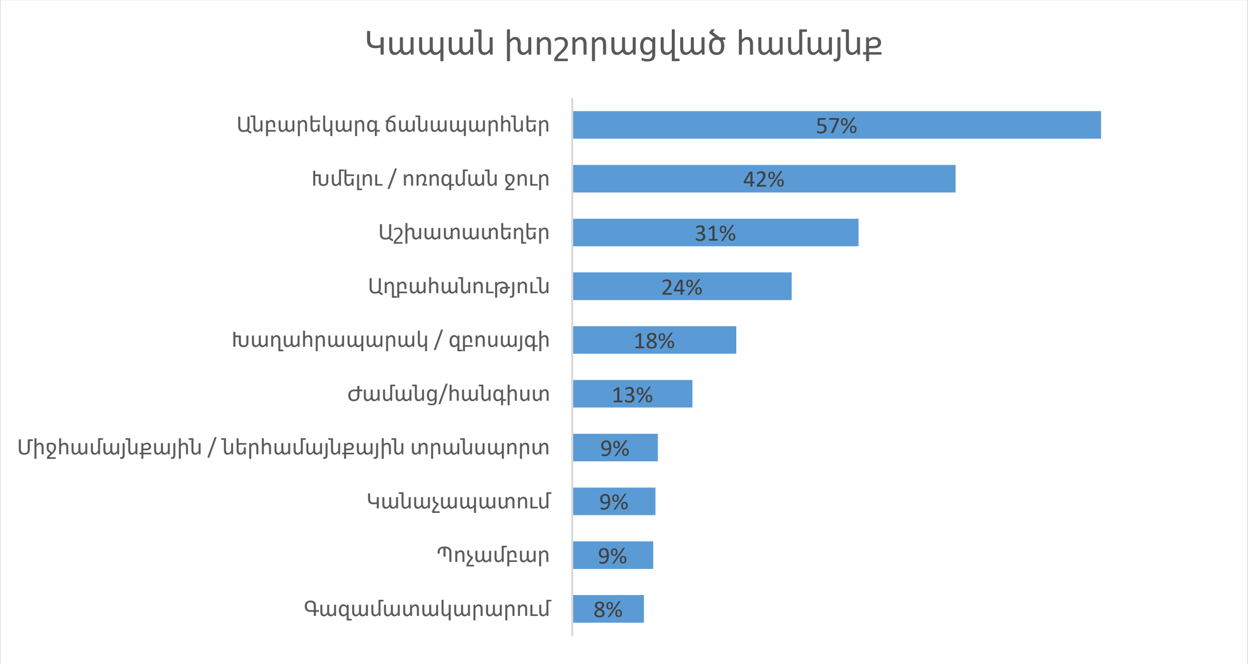

Գծապատկեր 50

Մեղրի համայնքում ամենաշատ բարձրաձայնված հինգ խնդիրներն են խմելու/ոռոգման ջրերի ցանցերի հին լինելը կամ բացակայությունը՝ 38%, անբարեկարգ ճանապարհները՝ 35%, գազամատակարարումը՝ 30%, խաղահրապարակի կամ զբոսայգու բացակայությունը՝ 22%, աշխատատեղերի պակասը կամ բացակայությունը՝ 20% (տե՛ս **գծապատկեր 51**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

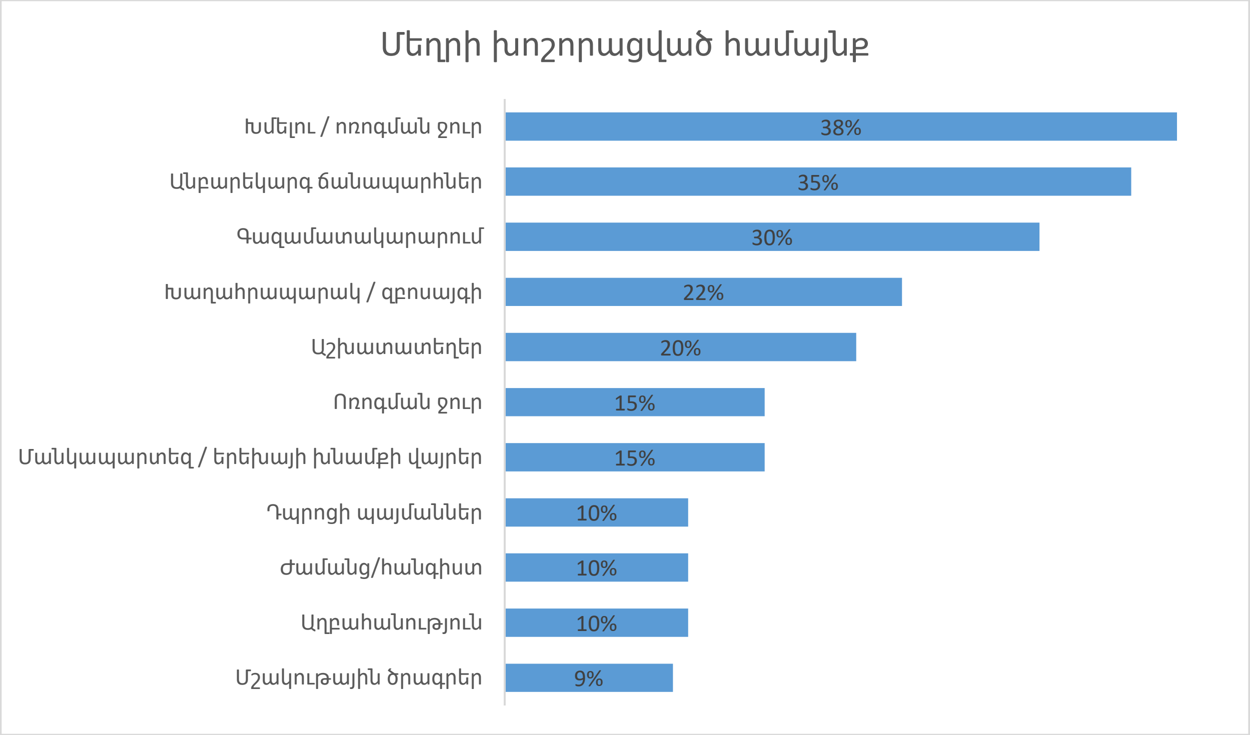

Գծապատկեր 51

Այսպիսով, համեմատելով համայնքները, տեսնում ենք, որ բոլոր համայնքներում հիմնական խնդիրները նույնն են և գրեթե իրարից չեն տարբերվում՝ անբարեկարգ ճանապարհները, խմելու/ոռոգման ջրերի ցանցերի հին լինելը կամ բացակայությունը, ջրահեռացման համակարգերի բացակայությունը, մանկապարտեզների, խաղահրապարակների բացակայությունը, աշխատատեղերի պակասը կամ բացակայությունը:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Առանցքային տեղեկատուների հետ իրականացված հարցման արդյուքների վերլուծություն

Առանցքային տեղեկատուների հետ հարցման ընթացքում անդրադարձ է կատարվել հետևյալ հարցերին՝ ՏԻՄ-երի կողմից իրականացված զարգացման ծրագրեր և դրանց արդյունավետություն, ծրագրեր մշակելու և բյուջե կազմելու գործընթացներ, բնակիչների իրազեկման գործընթաց, համայնքային խնդիրներ և այլն:

Խոշորացված համայնքներում իրականացված զարգացման ծրագրեր

Առանցքային տեղեկատուները նշել են այն զարգացման ծրագրերը, որոնք իրականացվել են խոշորացված համայնքներում: Ամենաշատ նշված տարբերակներն են՝ ճանապարհների բարեկարգում (18%), լուսավորության անցկացում (15%), ջրագծերի անցկացում (13%), աղբահանության իրականացում (10%), շենքերի նորոգում (8%), մանկապարտեզի կառուցում կամ վերանորոգում (7%): Նաև, որ ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվում են կանանց մասնակցությունը խթանող ծրագրեր (1%) (տե՛ս **գծապատկեր 52**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Գծապատկեր 52

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Զարգացման ծրագրերն ըստ խորոշացված համայնքների

Անդրադառնալով վերջին 3 տարիներին խոշորացված համայնքներում իրականացված զարգացման ծրագրերին, առանձնացնենք ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերը և դրանց արդյունավետությունը՝ ըստ առանցքային տեղեկատուների, ինչքանով են թիրախային խմբերը շահել այդ ծրագրերից: Գծապատկերներում առաջին տվյալը, որը տոկոսային է, ցույց է տալիս, թե տվյալ տարբերակը ինչքան է հնչել ընդհանուրի մեջ, իսկ երկրորդ տվյալը նշված զարգացման ծրագրի արդյունավետության միջին գնահատականն է:

Բերդ համայքում առանցքային տեղեկատուները առանձնացրել են հետևյալ ծրագրերը՝ ճանապարհների բարեկարգում (25%), ջրագծերի անցկացում (22%), լուսավորության անցկացում (17%), մանկապարտեզի կառուցում կամ վերանորոգում (15%) և գյուղատնտեսական/անասնապահական ծրագրեր (7%) (տե՛ս **գծապատկեր 53**):

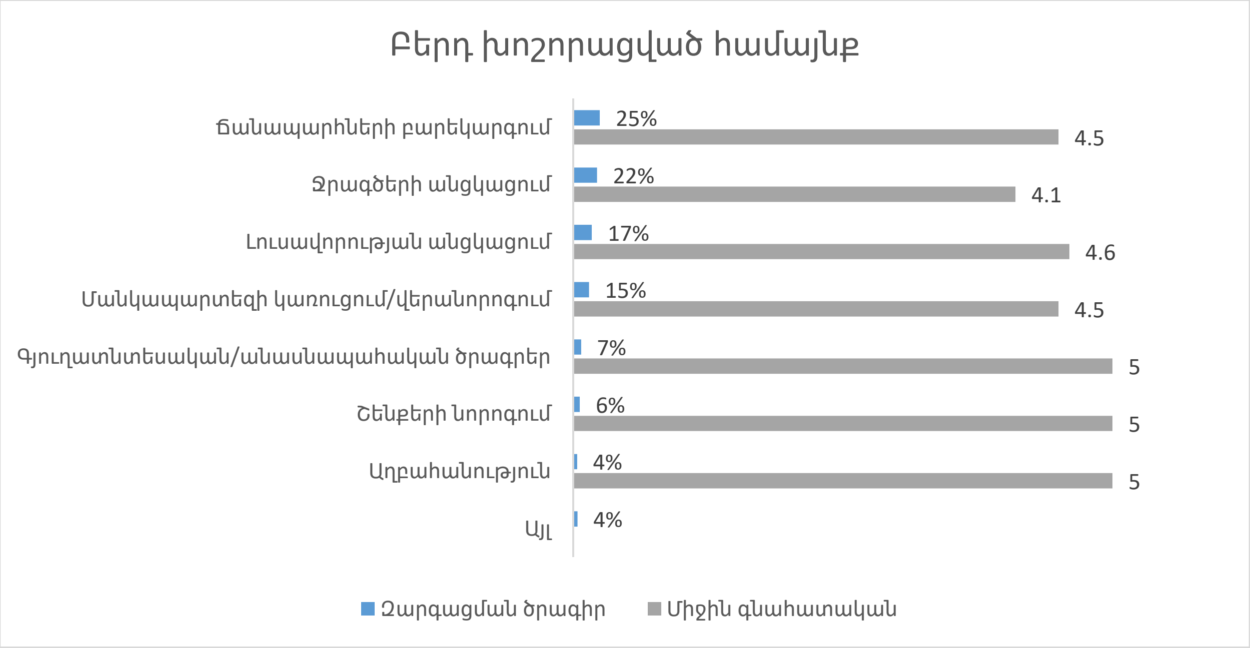

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Գծապատկեր 53

Արենի համայնքում առանձնացվել են հետևյալ զարգացման ծրագրերը՝ ճանապարհների բարեկարգում (29%), ջրագծերի անցկացում (29%), լուսավորության անցկացում (14%), շենքերի վերանորոգում (8%), խաղահրապարակի կառուցում/նորոգում (7%) (տե՛ս **գծապատկեր 54**):

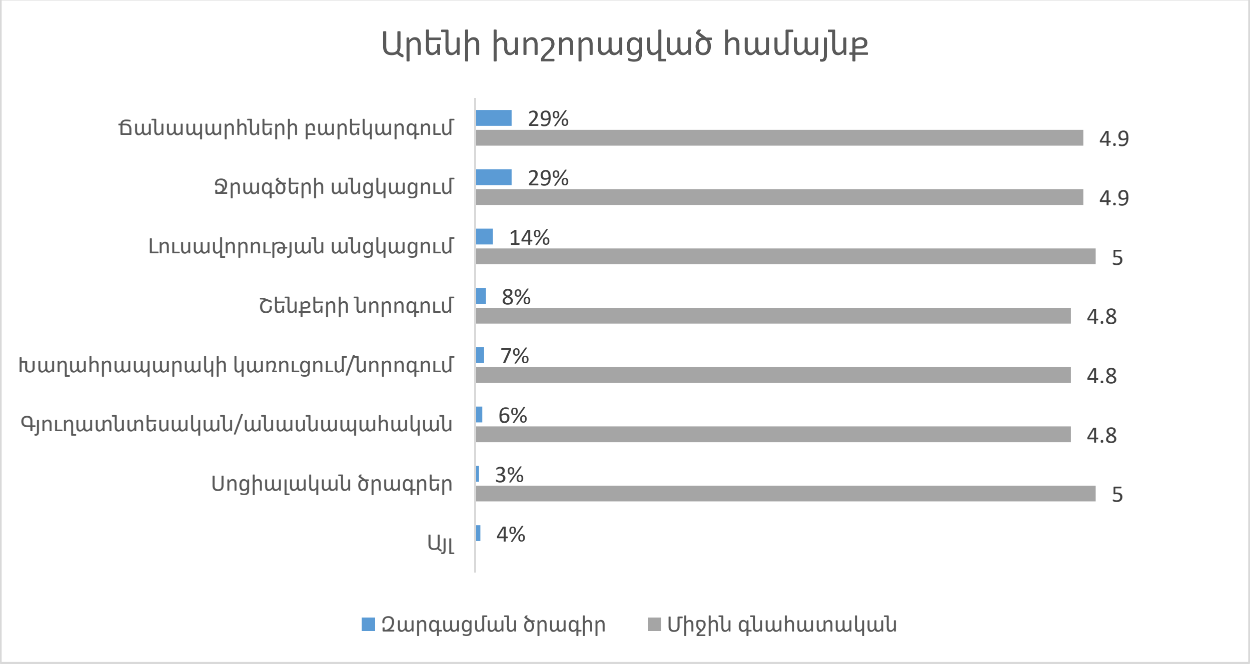

Գծապատկեր 54

Գլաձոր համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ ճանապարհների բարեկարգում (21%), ջրագծերի անցկացում (17%), մանկապարտեզի կառուցում/վերանորոգում (11%), ջրավազանի նորոգում (10%), լուսավորության անցկացում (9%) (տե՛ս **գծապատկեր 55**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

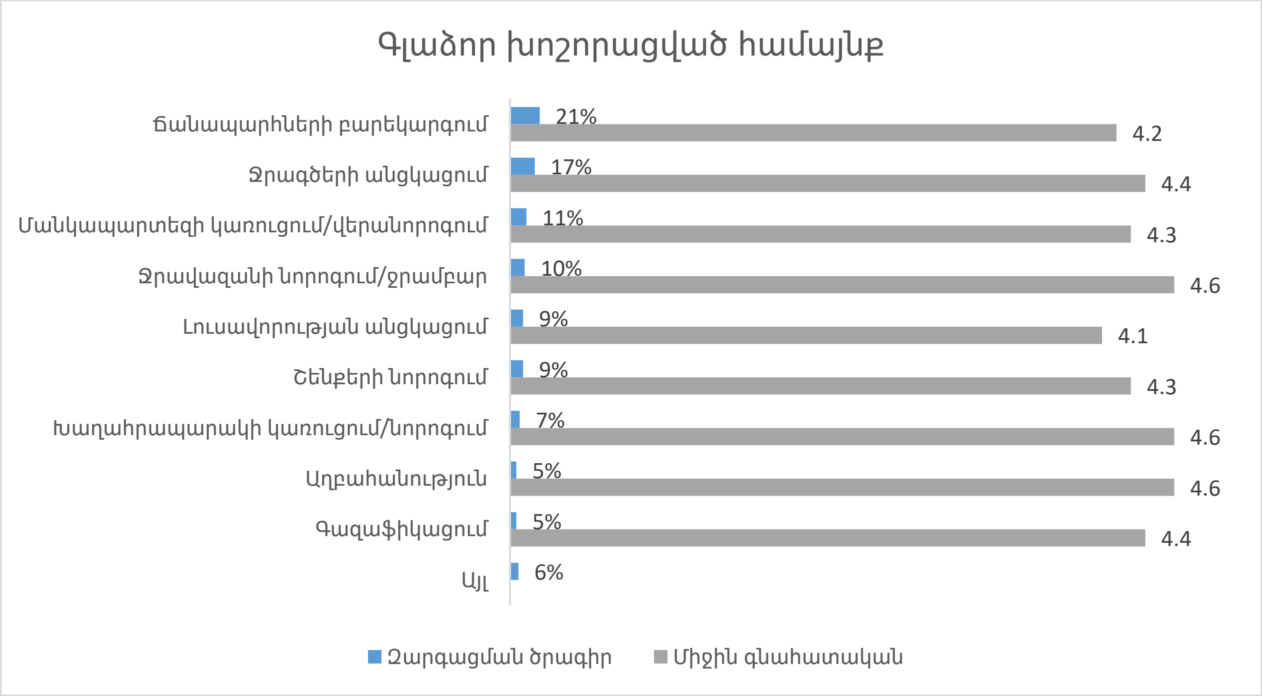

Գծապատկեր 55

Գորայք համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ ճանապարհների բարեկարգում (18%), ջրագծերի անցկացում (15%), աղբահանություն (13%), շենքերի նորոգում (13%) և լուսավորության անցկացում (9%) (տե՛ս **գծապատկեր 56**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

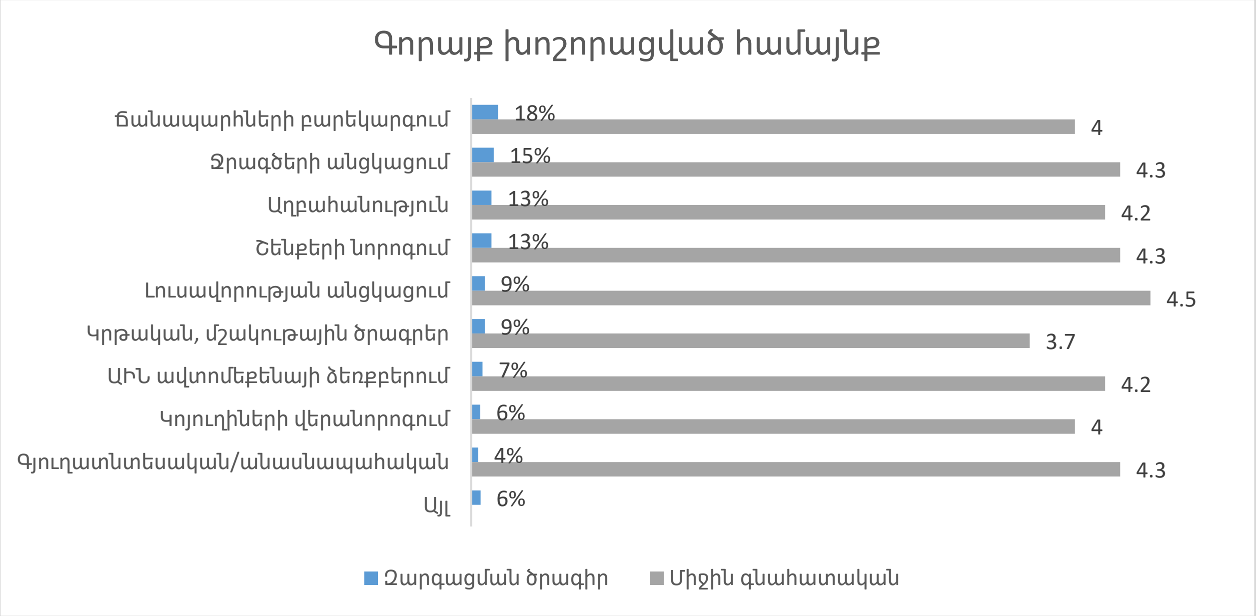

Գծապատկեր 56

Սիսիան համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ ճանապարհների բարեկարգում (19%), համայնքի ընդհանուր բարեկարգում (16%), լուսավորության անցկացում (14%), մանկապարտեզի կառուցում/վերանորոգում (10%), ջրագծերի անցկացում (10%) (տե՛ս **գծապատկեր 57**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

This project is funded by the European Union

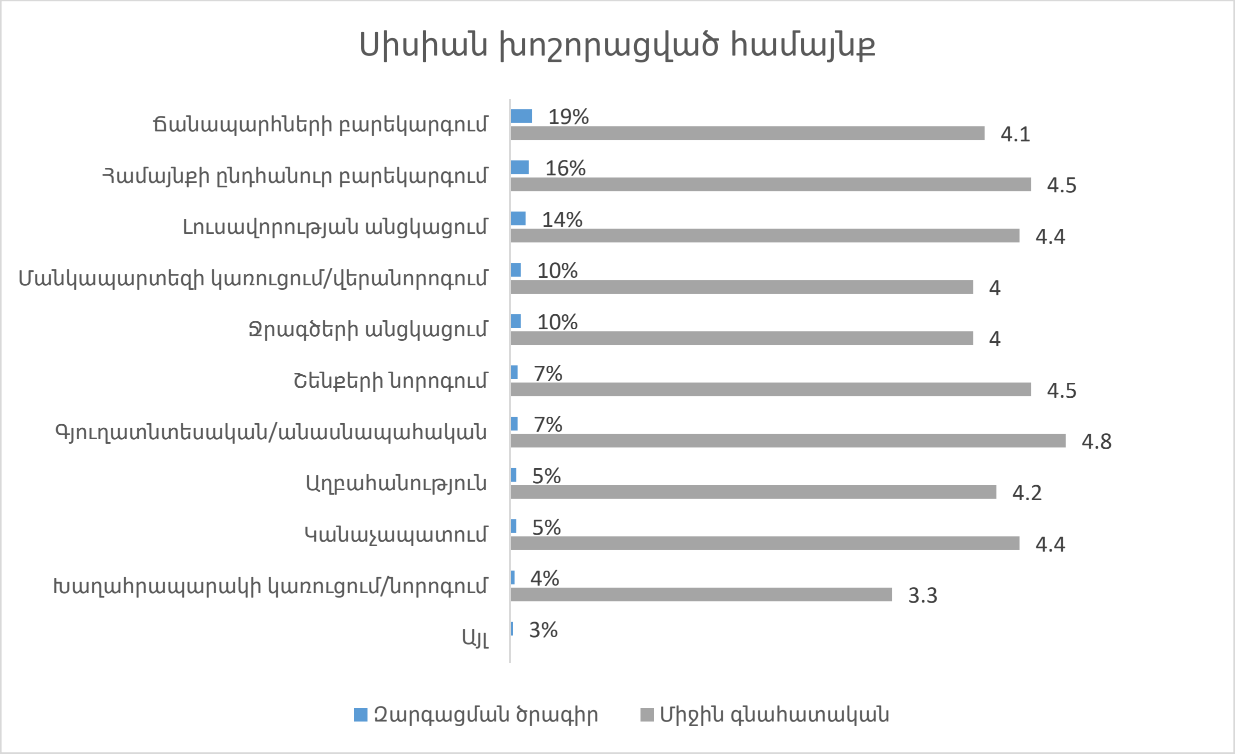

Գծապատկեր 57

Գորիս համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ ճանապարհների բարեկարգում (22%), աղբահանություն (16%), լուսավորության անցկացում (13%), համայնքի ընդհանուր բարեկարգում (11%), կրթական/մշակութային ծրագրեր (8%): Գորիսում պետք է շեշտել նաև կանանց մասնակցությունը խթանող ծրագրերի իրականացումը (4%), ինչը մյուս համայնքների դեպքում չի նշվել (տե՛ս **գծապատկեր 58**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

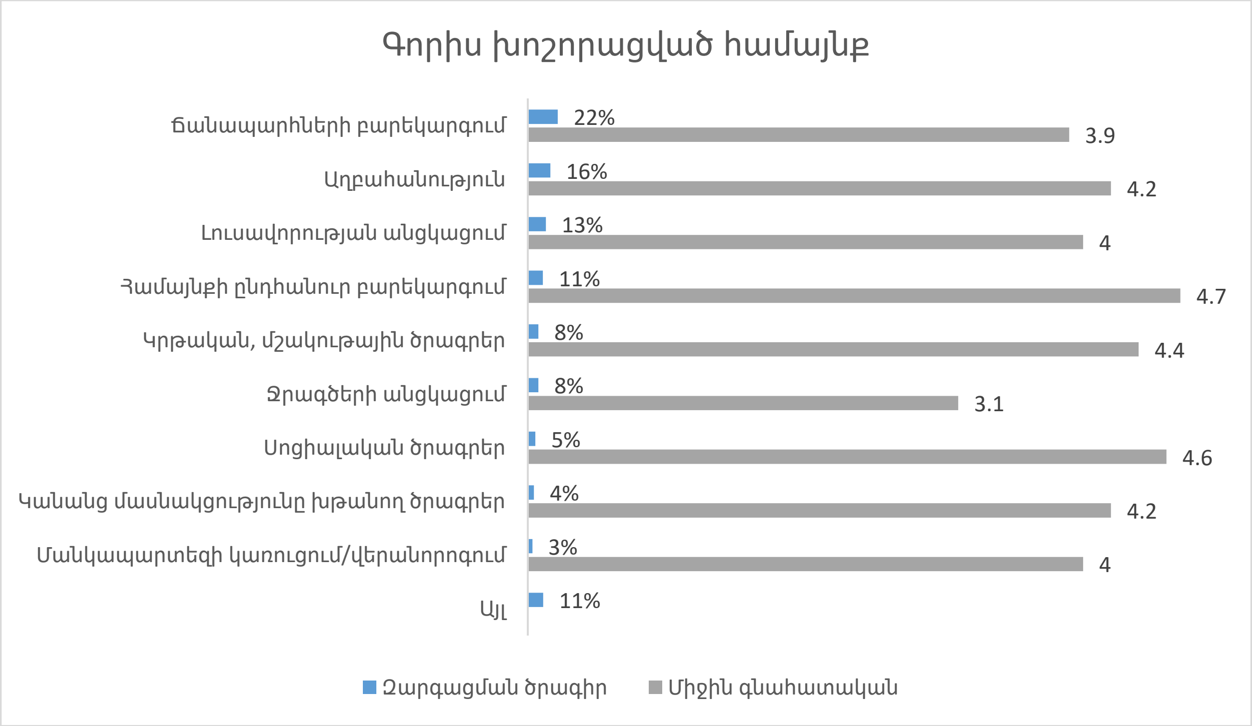

Գծապատկեր 58

Տաթև համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ լուսավորության անցկացում (24%), աղբահանություն (22%), շենքերի նորոգում (13%), գյուղատնտեսական/ անասնապահական ծրագրեր (13%), ջրագծերի անցկացում (11%) (տե՛ս **գծապատկեր 59**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

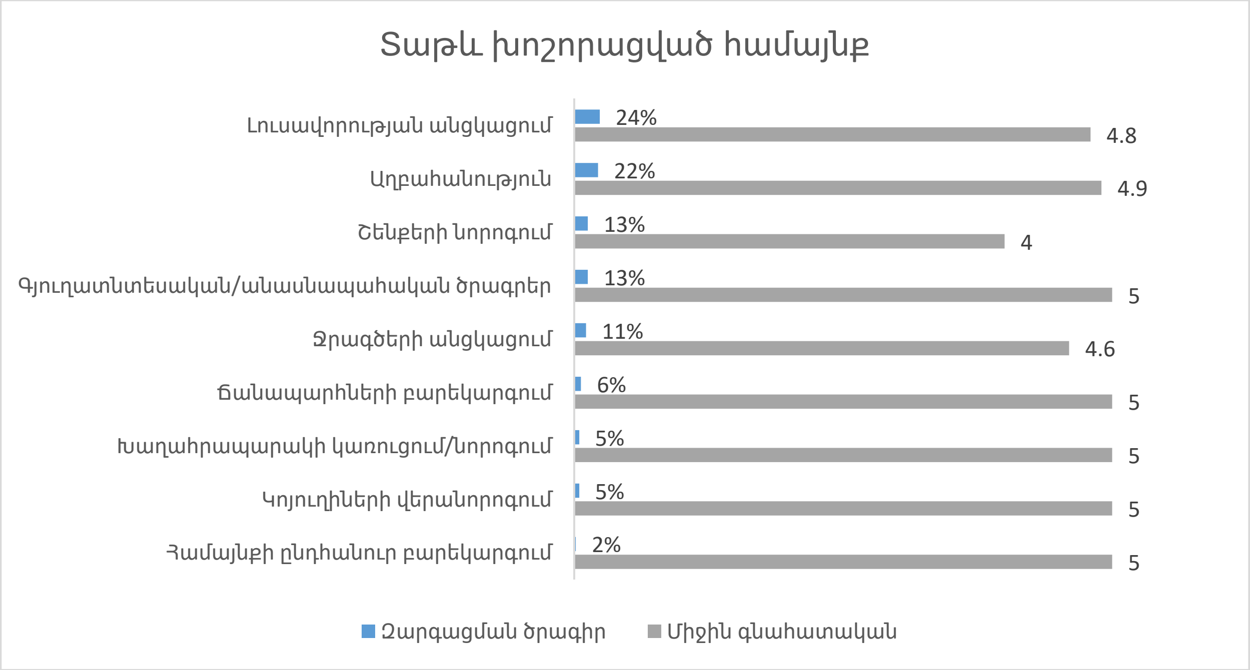

Գծապատկեր 59

Տեղ համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ լուսավորության անցկացում (22%), աղբահանություն (17%), շենքերի նորոգում (13%), մանկապարտեզի կառուցում կամ վերանորոգում (11%), ճանապարհների բարեկարգում (11%) (տե՛ս **գծապատկեր 60**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

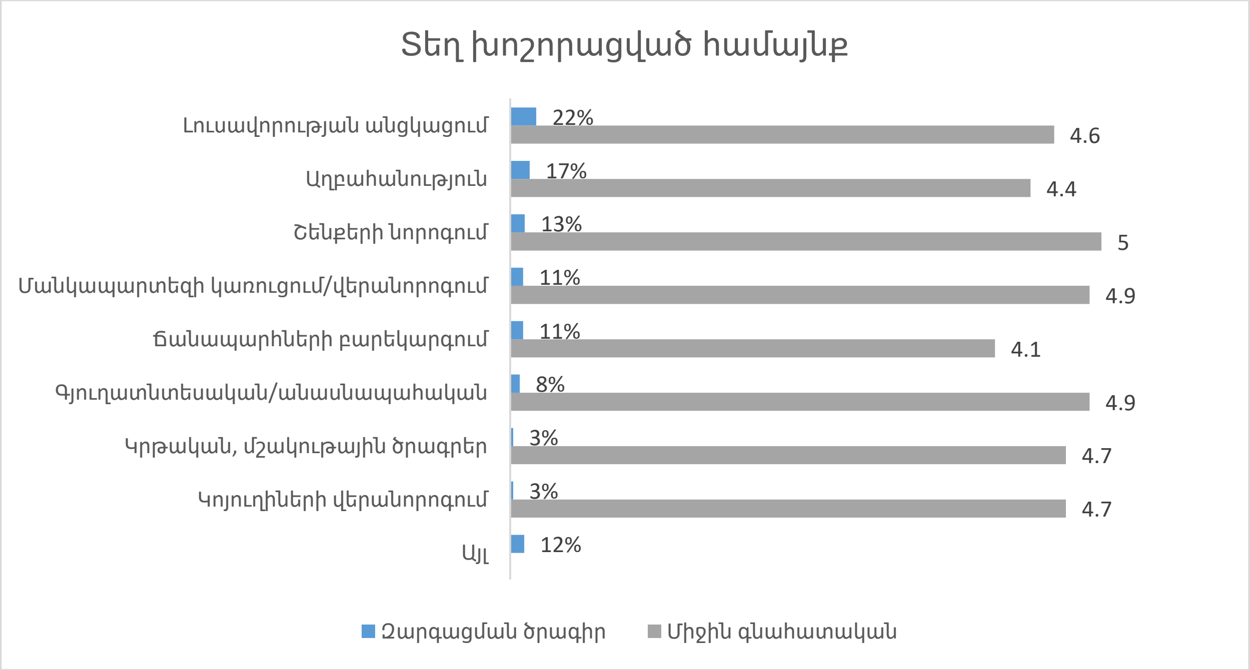

Գծապատկեր 60

Կապան համայնքի ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ ճանապարհների բարեկարգում (17%), լուսավորության անցկացում (12%), շենքերի նորոգում (12%), մանկապարտեզի կառուցում կամ վերանորոգում (10%), ջրագծերի անցկացում (10%) (տե՛ս **գծապատկեր 61**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

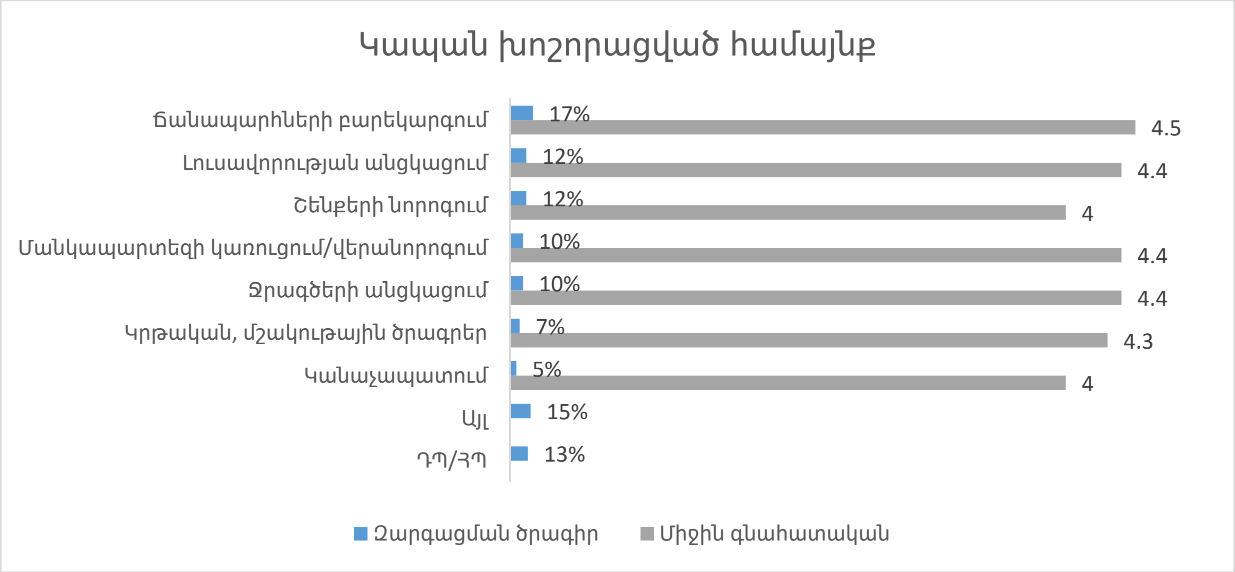

Գծապատկեր 61

Մեղրի համայնքում ամենաշատ նշված հինգ ծրագրերն են՝ լուսավորության անցկացում (22%), տրանսպորտի բարելավում (19%), աղբահանություն (12%), մանկապարտեզի կառուցում կամ վերանորոգում (10%), ճանապարհների բարեկարգում (10%) (տե՛ս **գծապատկեր 62**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

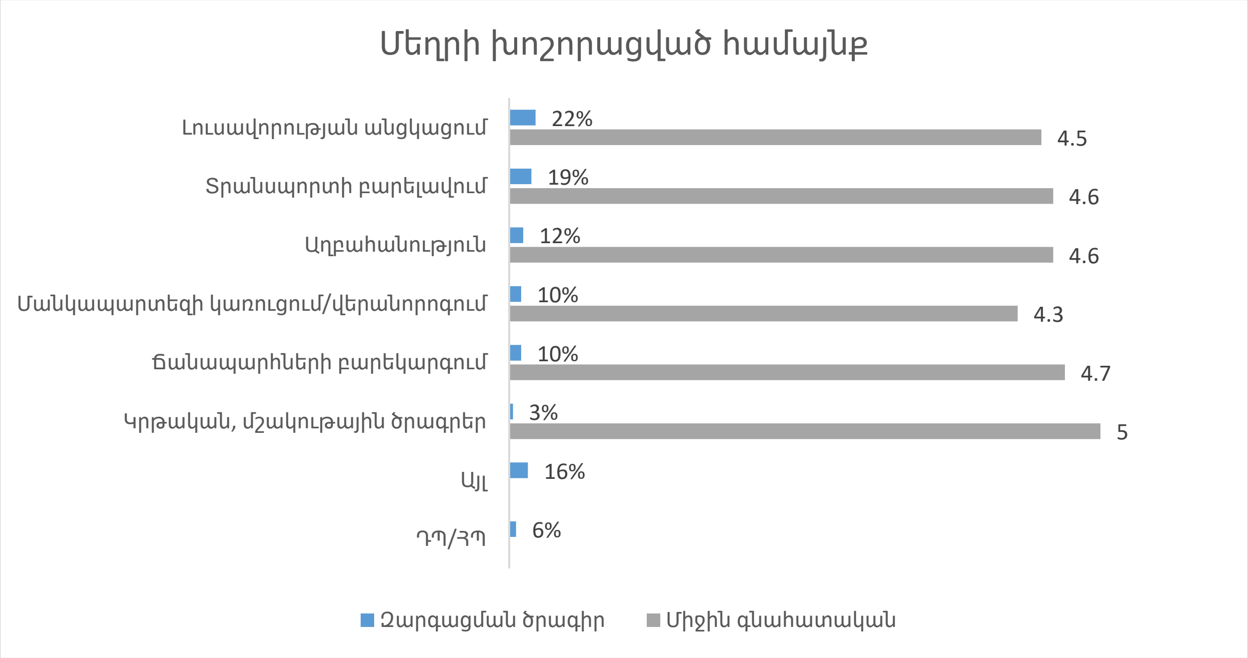

Գծապատկեր 62

Այսպիսով՝ տեսնում ենք, որ բոլոր խոշորացված համայնքներում հիմնականում նույն ծրագրերն են իրականացվում, աննշան տարբերություններով: Իսկ այդ ծրագրերի արդյունավետության միջին գնահատականները մեծամասամբ միջինից բարձր են: Զարգացման ծրագրերից բավարարվածությունը գնահատել էին նաև բնակիչները: Համեմատելով բնակիչների բավարարվածությունն ու առանցքային տեղեկատուների կողմից ծրագրերի գնահատված արդյունավետությունը, տեսնում ենք, որ գնահատականները հիմնականում համընկնում են՝ չնչին շեղումներով (երկու դեպքում էլ գնահատականները միջինից բարձր են):

Առանցքային տեղեկատուների գերակշռող մեծամասնությունը նշում է, որ համայնքների զարգացման ծրագրերը մշակելիս դրանցում ներառում են կանանց, տղամարդկանց, երիտասարդներին, երեխաներին և խոցելի խմբերին վերաբերող հարցեր (տե՛ս **գծապատկեր 63**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

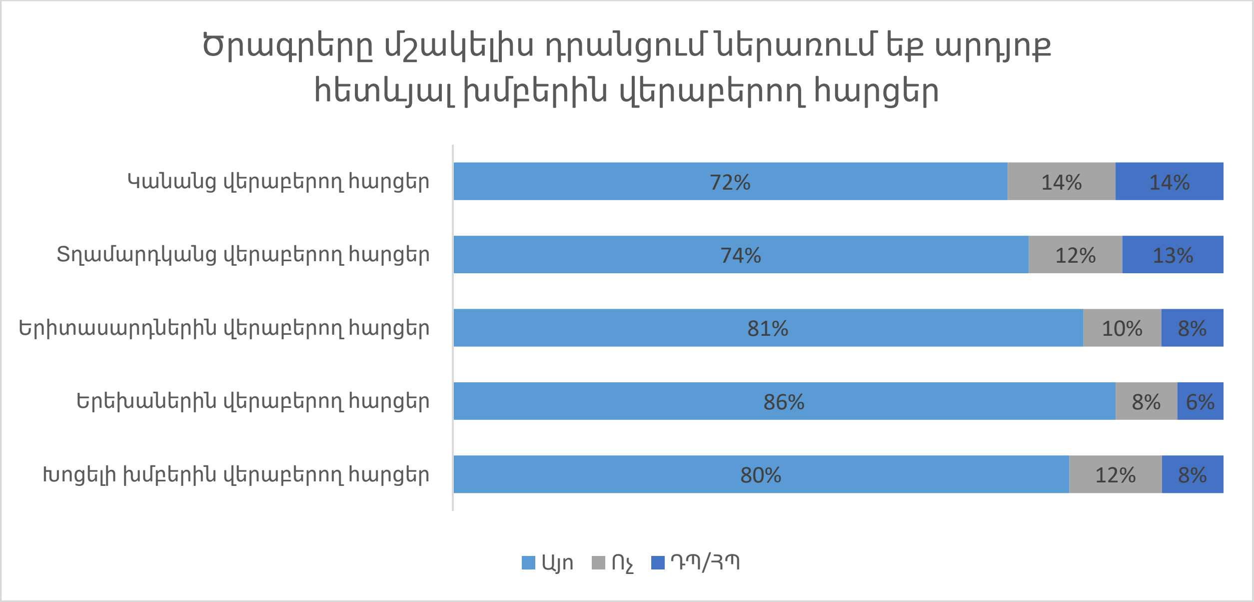

Գծապատկեր 63

Հարցվածները նաև նշել են, որ սովորաբար ծրագրեր մշակելիս կամ որոշումներ կայացնելիս հանրային քննարկումներ են կազմակերպում՝ հանրագումարային՝ 91% (տե՛ս **գծապատկեր 64**): Եթե համադրենք համայնքների բնակիչների հետ հարցման տվյալների հետ, ապա ստացվում է, որ քննարկումներ կազմակերպվում են, սակայն բնակիչները մեծամասամբ չեն մասնակցում դրանց: Այստեղ կարելի է եզրակացնել, որ կամ իրազեկումը լավ չի կատարվում կամ էլ բնակիչները հետաքրքրված չեն այդ գործընթացներով: Ըստ էության, բնակիչները նաև մեծամասամբ տեղեկացված չեն ոչ ՏԻՄ-երի գործունեությունից, ոչ էլ համայնքներում իրականացվող զարգացման ծրագրերից:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

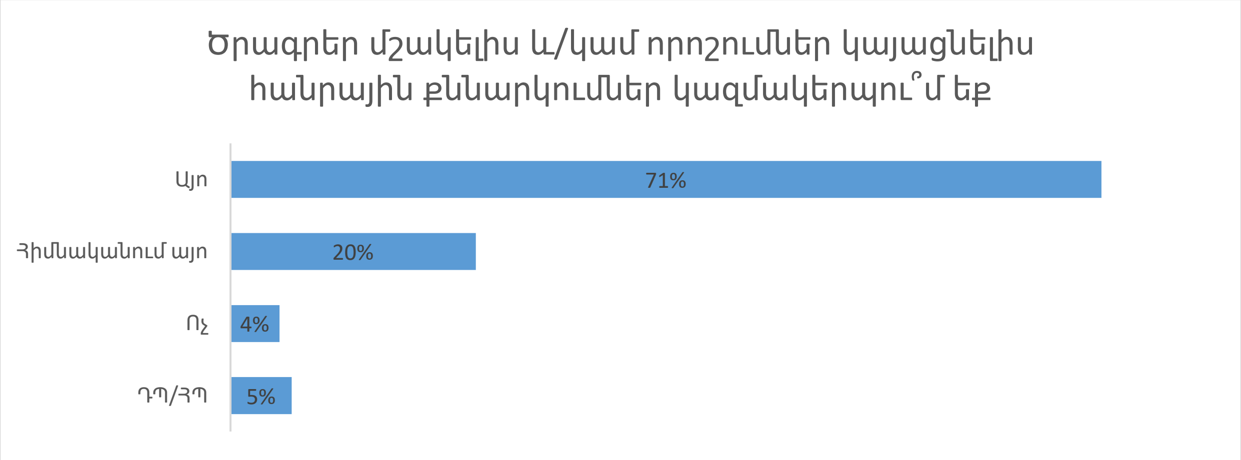

Գծապատկեր 64

Հանրային քննարկումների մասին հայտարարությունները, ըստ հարցվածների, տեղադրվում են համայնքապետարանի կայքում (32%), փակցվում են համայնքապետարանի պատերին (31%), տեղադրվում են սոցիալական կայքերում (22%) և բակերով շրջում և հայտարարում են (9%)։ Նաև նշվել է, որ զանգելով կամ կաբելային հեռուստատեսությամբ են տեղեկացնում, սակայն դրանք շատ չնչին տոկոս են կազմում (տե՛ս **գծապատկեր 65**)։ Եթե համեմատենք բնակիչների հետ հարցման տվյալների հետ, ապա տեսնում ենք, որ բնակիչները որպես առաջնային աղբյուր ամենաշատը նշել են համայնքի այլ բնակիչներին, համայնքապետարանի աշխատողներին, սոցիալական կայքերը, համայնքապետարանի պատերին փակցված հայտարարությունները, այնուհետև համայնքապետարանի կայքը։ Տեղեկության փոխանցումն ավելի արդյունավետ դարձնելու համար համայնքապետարանները կարող են հաշվի առնել բնակիչների՝ տեղեկություն ստանալու առաջնային աղբյուրները։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

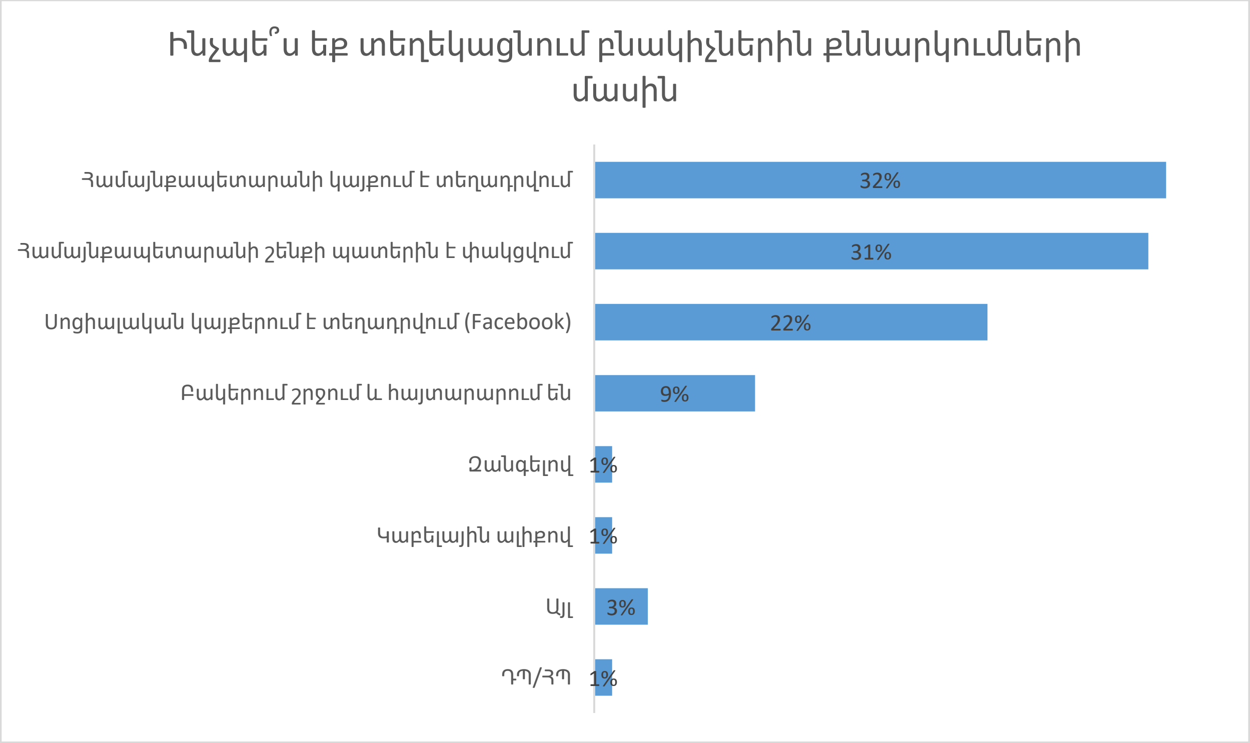

Գծապատկեր 65

Հաջորդ գծապատկերում ներկայացված է բնակիչներին քննարկումների մասին իրազեկման աղբյուրներն ըստ խորոշացված համայնքների: Ընդհանուր առմամբ, բոլոր համայնքների համար գերակշռող տարբերակներն են՝ համայնքապետարանի շենքի պատերին փակցնելը, համայնքապետարանի կայքում տեղադրելը և սոցիալական կայքերում տեղադրելը (տե՛ս **գծապատկեր 66**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

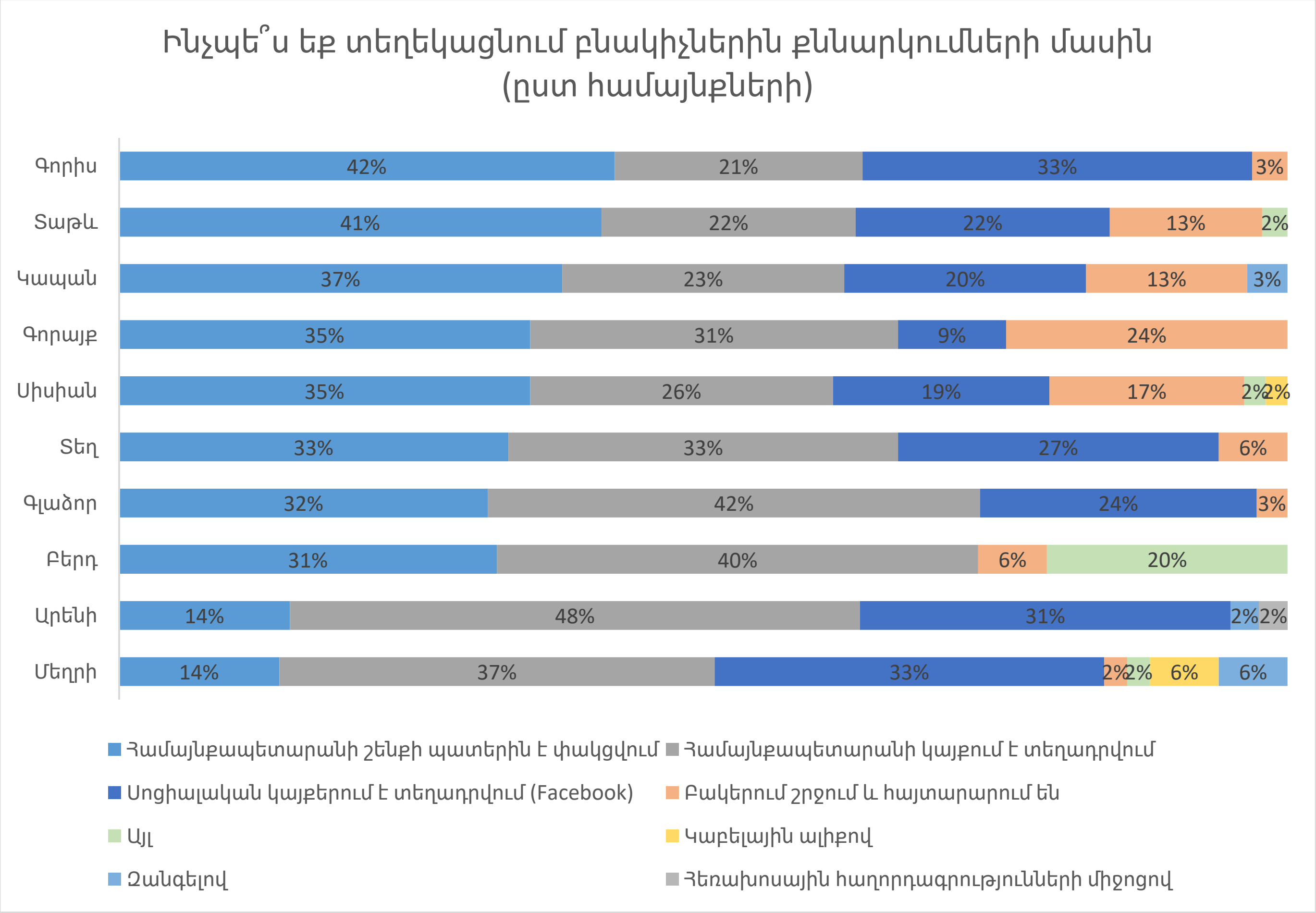

Գծապատկեր 66

Հարցվածների գերակշիռ մեծամասնությունը (92%) նշել է, որ այդ ծրագրերը մշակելիս կամ որոշումները կայացնելիս ուսումնասիրում են համայնքի բնակիչների կարիքները (տե՛ս **գծապատկեր 67**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

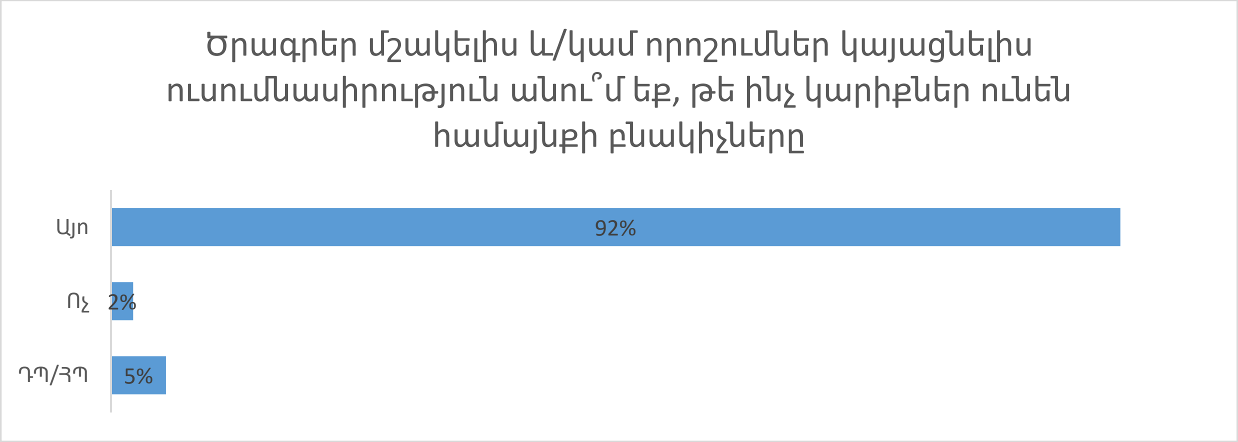

Գծապատկեր 67

Համայնքային բյուջե

Անցում կատարելով համայնքային բյուջեներին, պետք է նշել, որ հարցված առանցքային տեղեկատուների 70%-ը կարծում է, որ իրենց համայնքի բյուջեն բավարար չէ համայնքի առջև ծառացած խնդիրները լուծելու համար: 19%-ն էլ կարծում է, որ այն բավարար է (տե՛ս **գծապատկեր 68**):

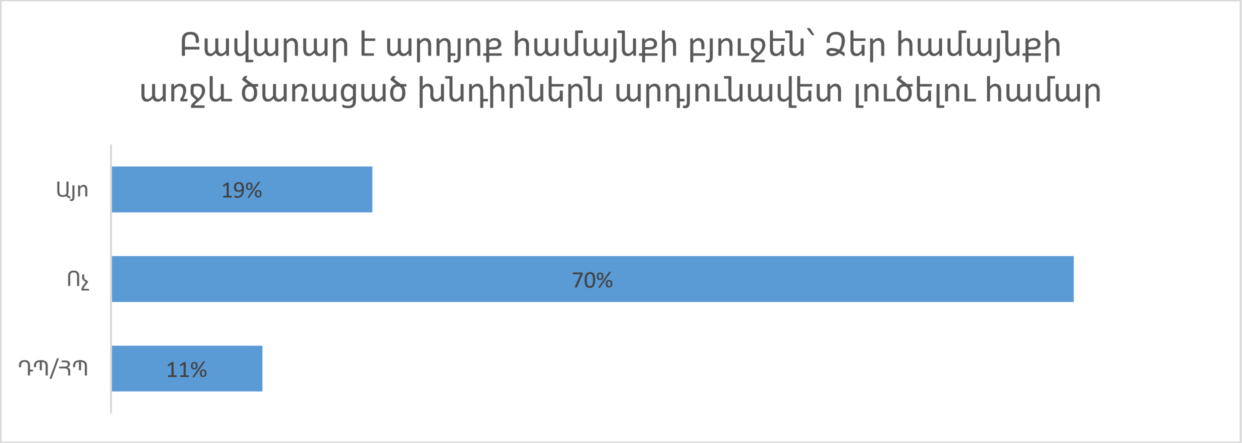

Գծապատկեր 68

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Միայն Բերդ համայնքում է, որ հարցվածների 55%-ը նշել է, որ համայնքի բյուջեն բավարար է համայնքի առջև ծառացած խնդիրները լուծելու համար։ Եթե «դժվարանում եմ պատասխանել» տարբերակը համարենք, որ նույն «ոչ»-ն է, ապա Տաթև, Տեղ, Մեղրի համայնքներում հարցվածները նշել են, որ բյուջեն ընդհանրապես չի բավարարում համայնքի առջև ծառացած խնդիրները լուծելու համար (տե՛ս **գծապատկեր 69**)։

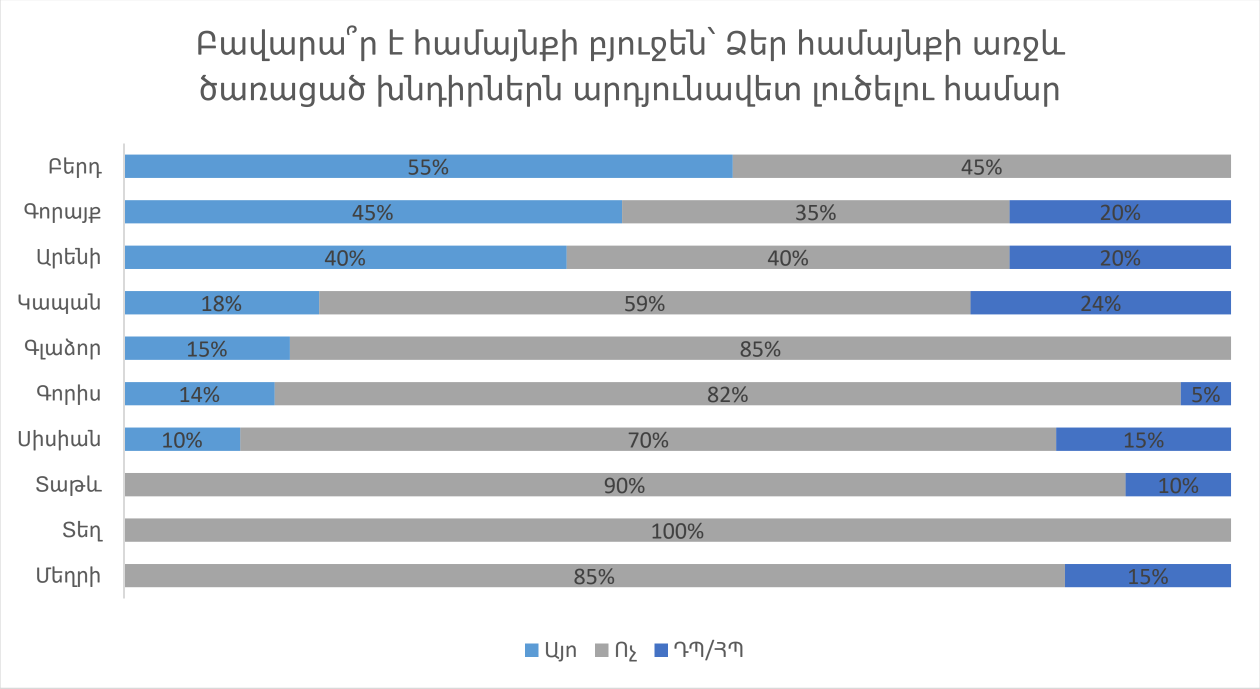

Գծապատկեր 69

Այն հարցվածները, ովքեր նշել են, որ համայնքային բյուջեն բավարար չէ, նշել են նաև, թե ինչու բավարար չէ։ Այսպես՝ նրանք կարծում են, որ համայնքների խնդիրները ավելի շատ են, քան բյուջեն է (58%)։ Հաջորդ պատճառը, որը, ըստ էության սերտորեն կապված է առաջին պատճառի հետ, բյուջեի փոքր լինելն է (35%)։ Նաև նշել են, որ բնակիչները հարկերը ուշ են վճարում, ինչը նաև ազդում է

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

բյուջեի վրա: Մեկ այլ պատճառ էլ այն են նշել, որ խոշորացված համայնքներում բյուջեն համամասնորեն չի բաշխվում և որոշ համայքների ավելի քիչ գումար է հասնում, քան մյուսներին: Եվ վերջին պատճառը, որ նշվել է՝ անապահով ընտանիքների մեծ թիվն է, ուր էլ ուղղվում է բյուջեի մի մասը (տե՛ս **գծապատկեր 70**):

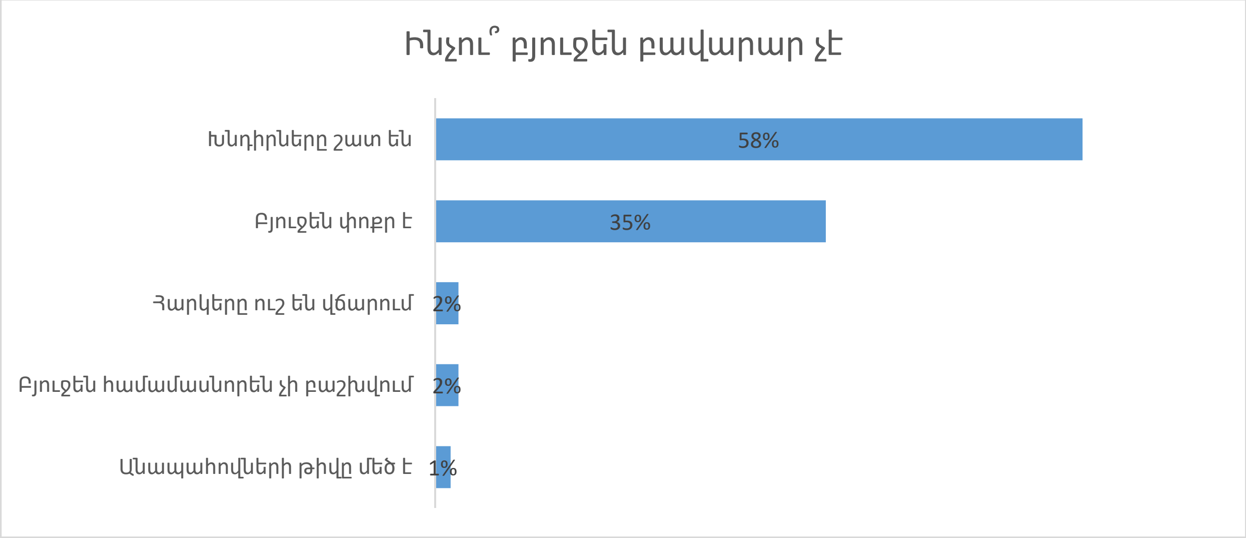

Գծապատկեր 70

Հարցվածները նաև նշել են, թե որ խնդիրների լուծմանը պետք է ուղղված լինի իրենց համայնքների բյուջեները: **Գծապատկեր 71-ում** ներկայացված են հարցվածների կողմից առանձնացված այն բոլոր խնդիրները: Ըստ հարցվածների՝ համայնքի բյուջեներն ամենաշատն ուղղված են սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին օգնություն ցուցաբերելուն (14%), ճանապարհների բարեկարգմանը (13%), խմելու/ոռոգման ցանցերի բարելավմանը (10%), բակերի, բնակավայրերի բարեկարգմանը (10%), աշխատավարձերի վճարմանը (8%), լուսավորության (7%), աղբահանության (7%) խնդիրներին և այլն (մանրամասն տե՛ս **գծապատկեր 71**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Գծապատկեր 71

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Ըստ առանձին խոշորացված համայնքների խնդիրները կրկին իրարից հիմնականում չեն տարբերվում: Միակ տարբերությունը խնդիրների առաջնահերթությունն է ըստ համայնքների: Տեսնում ենք, որ գրեթե բոլոր համայնքներում նշվում է սոցիալական խնդիրներ ունեցող ընտանիքներին օգնությունը, խմելու/ոռոգման ջուրը, անբարեկարգ ճանապարհները, աղբահանությունը, լուսավորությունը: Մի շարք խնդիրներ, ինչպես բնակիչների հետ հարցման արդյունքների վերլուծության դեպքում էր, նշվում են նաև որպես իրականացված զարգացման ծրագրեր: Ինչպես առանցքային տեղեկատուները նշում են՝ համայնքներում խնդիրները շատ են, իսկ բյուջեն քիչ է բոլոր հարցերը լուծելու համար: Այդ իսկ պատճառով, երբեմն հնարավոր չի լինում այդ խնդիրները հիմնավոր լուծել: Այստեղից էլ առաջ է գալիս այդ համընկնումը:

Հաջորդիվ անդրադարձ է կատարվում առանցքային տեղեկառուների կողմից նշված խնդիրներին ըստ առանձին համայնքների:

Բերդ համայնքում, ըստ առանցքային տեղեկատուների, համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ անբարեկարգ ճանապարհներ (17%), խմելու/ոռոգման ջրի ցանցեր (17%), աշխատավարձերի վճարում (15%), մշակութային ծրագրեր (11%), գյուղատնտեսական տեխնիկա/նյութեր (9%) (տե՛ս **գծապատկեր 72**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded
by the European Union

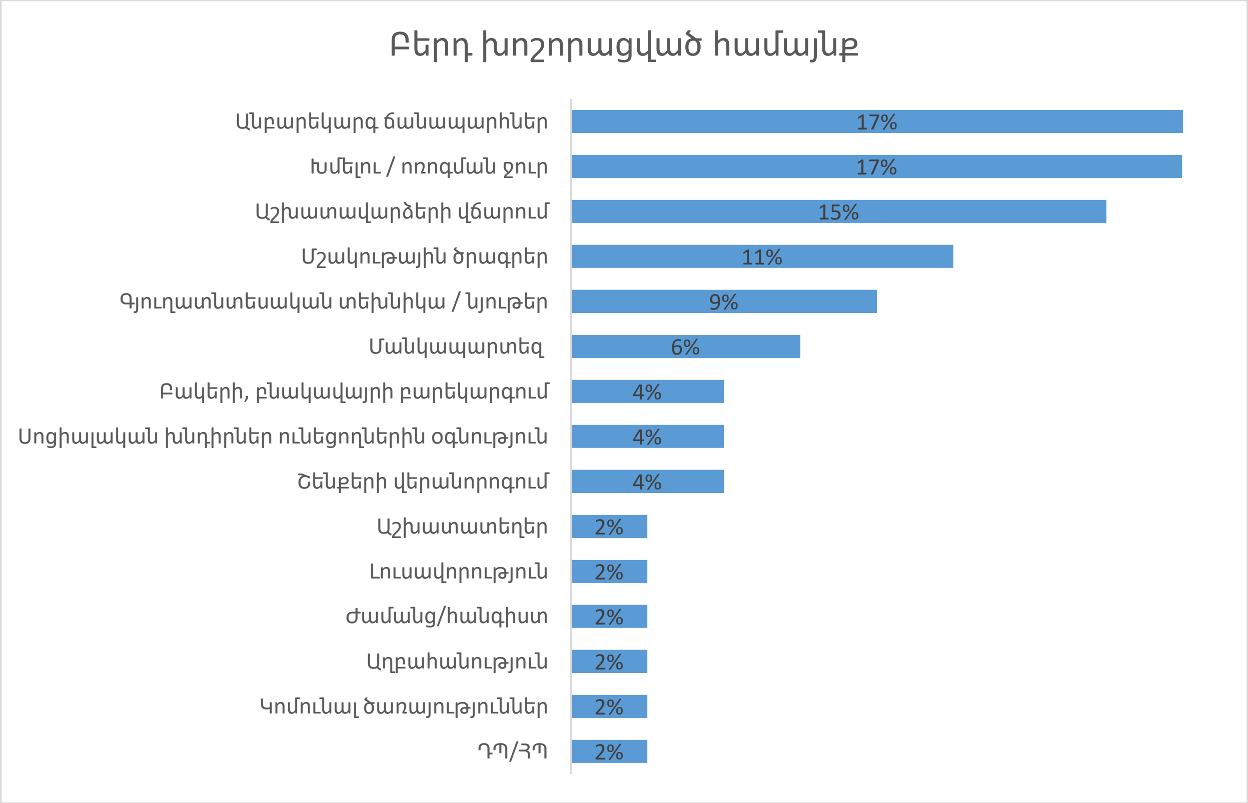

Գծապատկեր 72

Արենի համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ անբարեկարգ ճանապարհներ (21%), օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (19%), շենքերի վերանորոգում (19%), խմելու/ոռոգման ջուր (14%), բակերի, բնակավայրի բարեկարգում (7%) և աշխատավարձերի վճարում (7%) (տե՛ս **գծապատկեր 73**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

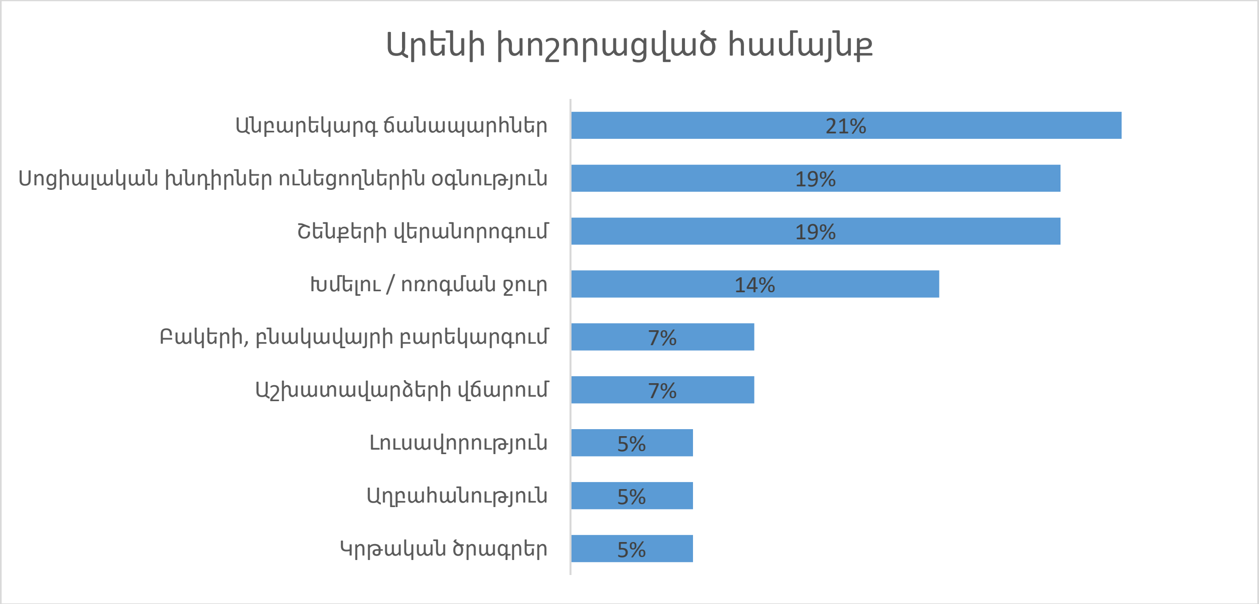

Գծապատկեր 73

Գլաձոր համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ անբարեկարգ ճանապարհներ (36%), շենքերի վերանորոգում (18%), խմելու/ոռոգման ջուր (15%), օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (12%) (տե՛ս **գծապատկեր 74**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

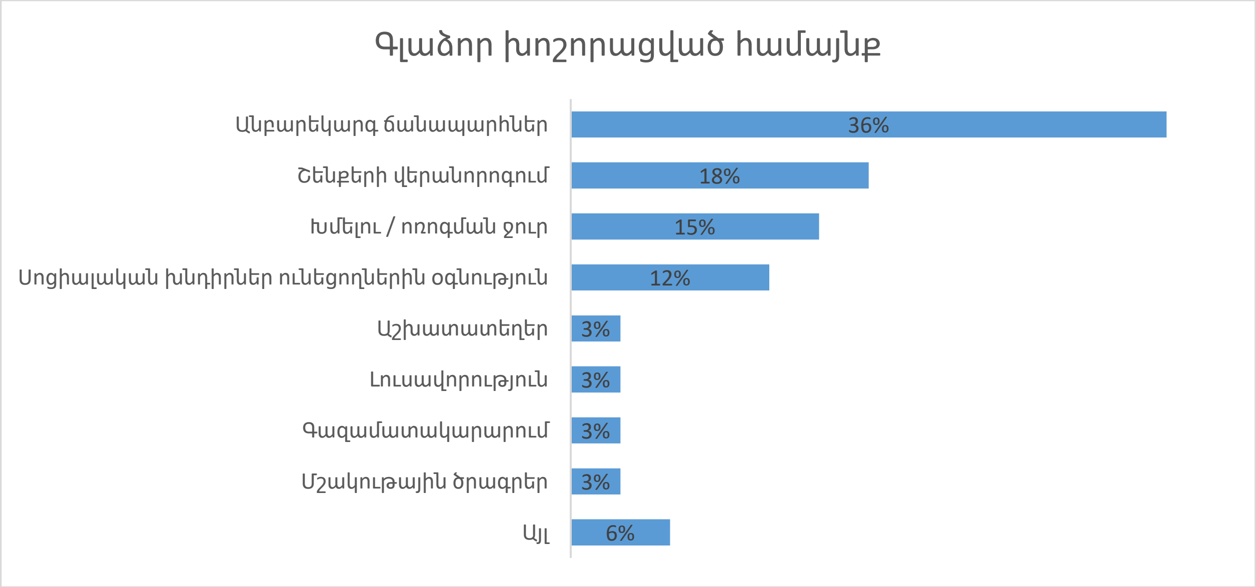

Գծապատկեր 74

Գորայք համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (22%), անբարեկարգ ճանապարհներ (20%), աղբահանություն (12%), անվտանգություն (12%), խմելու/ոռոգման ջուր, լուսավորություն, աշխատավարձերի վճարում, կոյուղաջրերի հեռացում (7% յուրաքանչյուրը) (տե՛ս **գծապատկեր 75**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

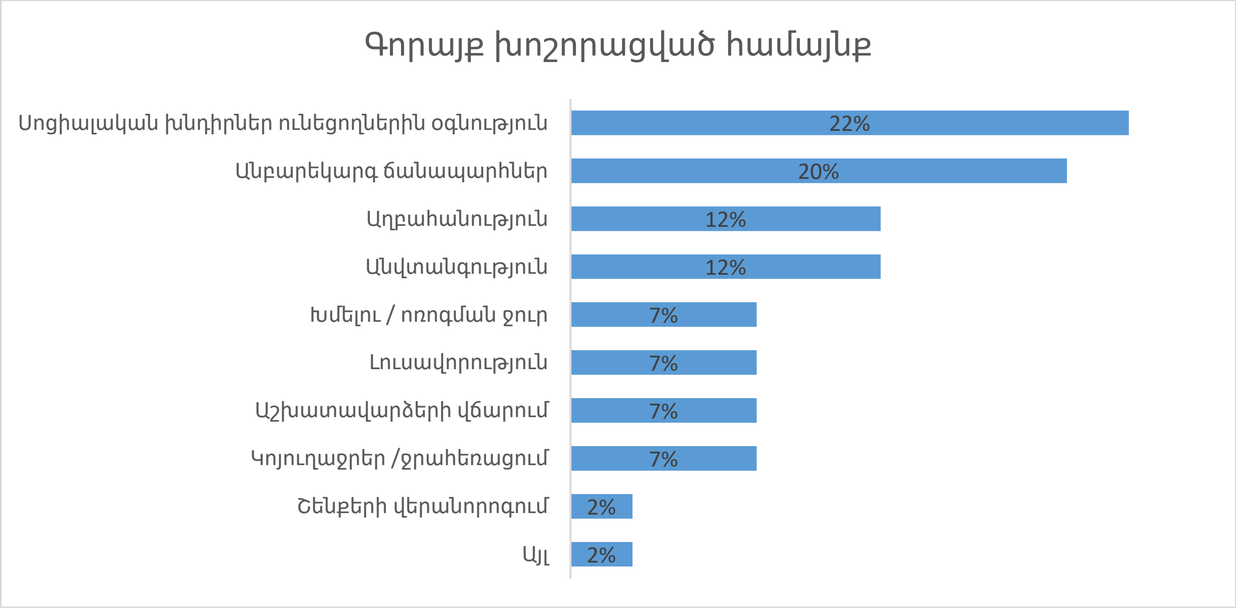

Գծապատկեր 75

Սիսիան համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ բակերի, բնակավայրի բարեկարգում (18%), խաղահրապարակ/զբոսայգի (13%), օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (11%), լուսավորություն (8%), աղբահանություն (8%) (տե՛ս **գծապատկեր 76**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։ «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

This project is funded by the European Union

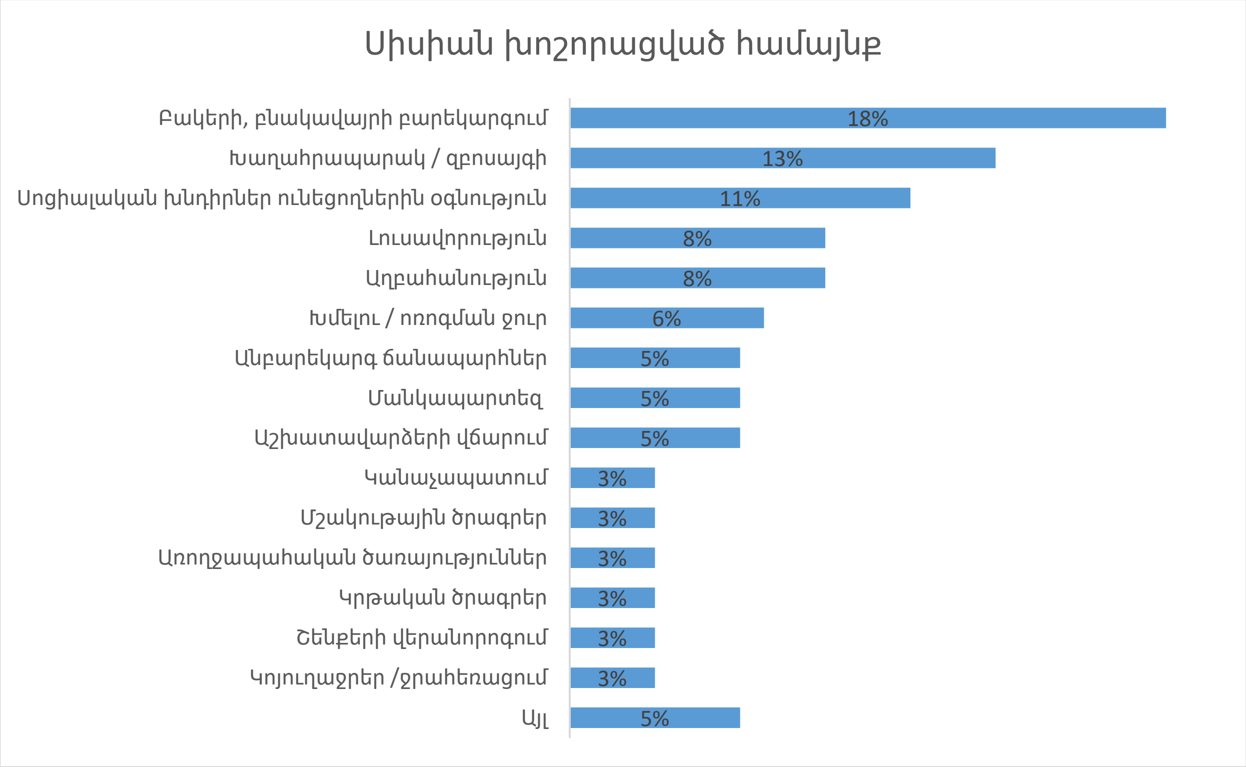

Գծապատկեր 76

Գորիս համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ բակերի, բնակավայրերի բարեկարգում (31%), օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (21%), լուսավորություն (10%), աղբահանություն (10%), խմելու/ոռոգման ջուր (8%) (տե՛ս **գծապատկեր 77**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

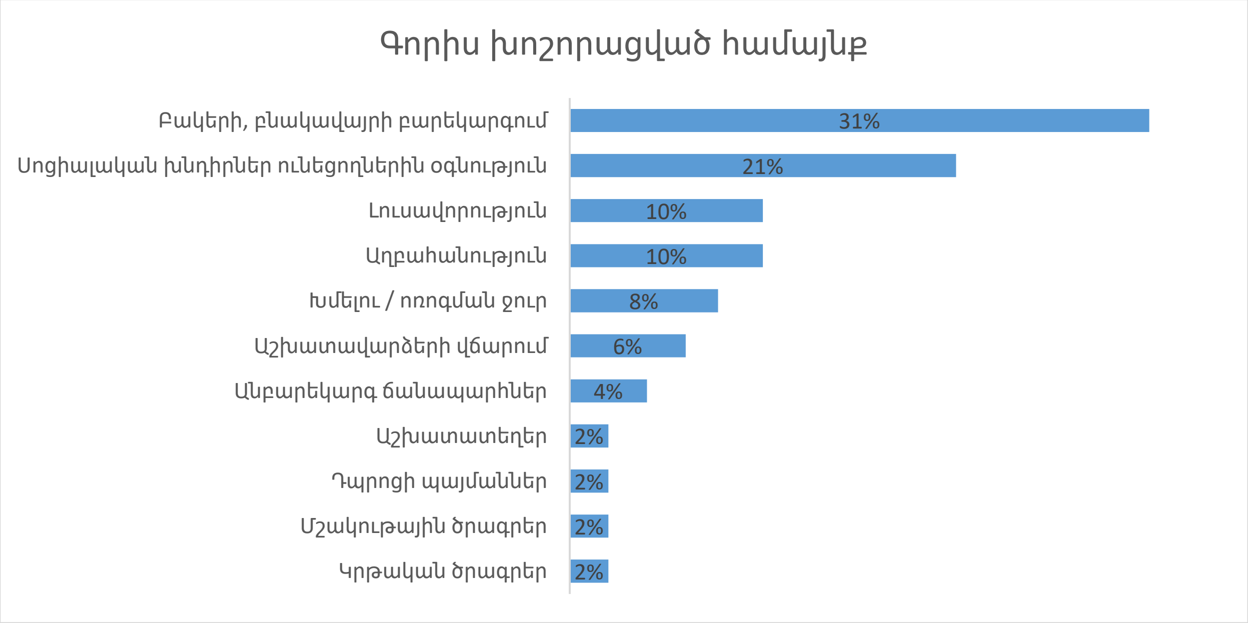

Գծապատկեր 77

Տաթև համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (23%), լուսավորություն (15%), անբարեկարգ ճանապարհներ (10%), մանկապարտեզ (10%), դպրոցի պայմաններ (10%), աշխատավարձերի վճարում (10%) (տե՛ս **գծապատկեր 78**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

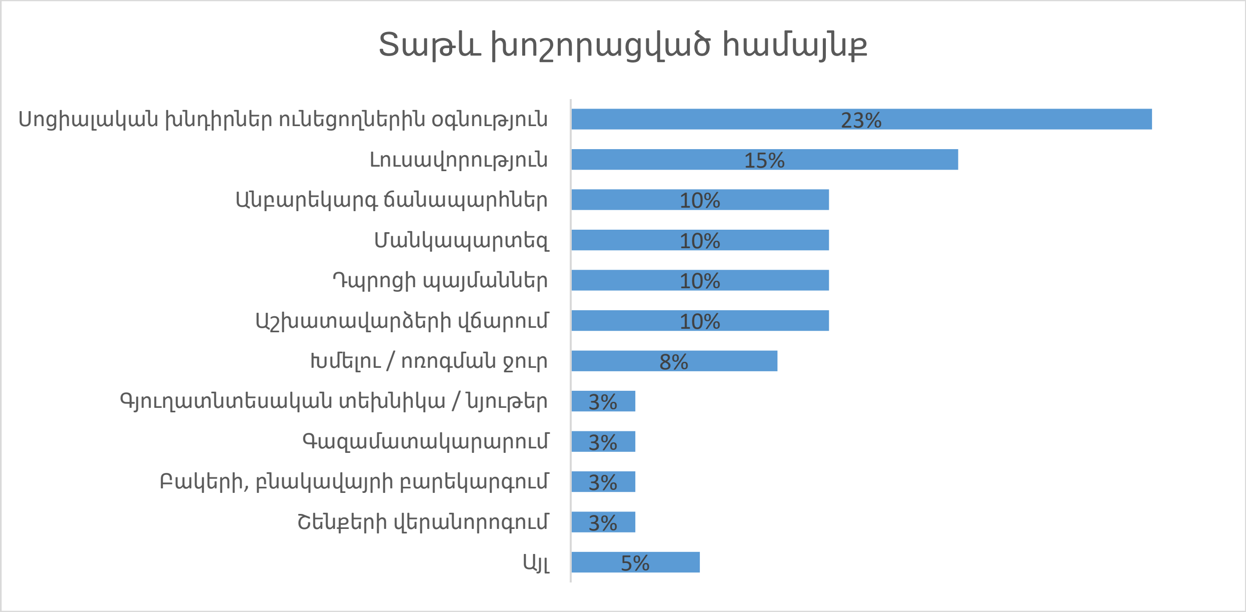

Գծապատկեր 78

Տեղ համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ բակերի, բնակավայրի բարեկարգում (29%), խմելու/ոռոգման ջուր (17%), օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (15%), աղբահանություն (12%), մանկապարտեզ (10%) (տե՛ս **գծապատկեր 79**):

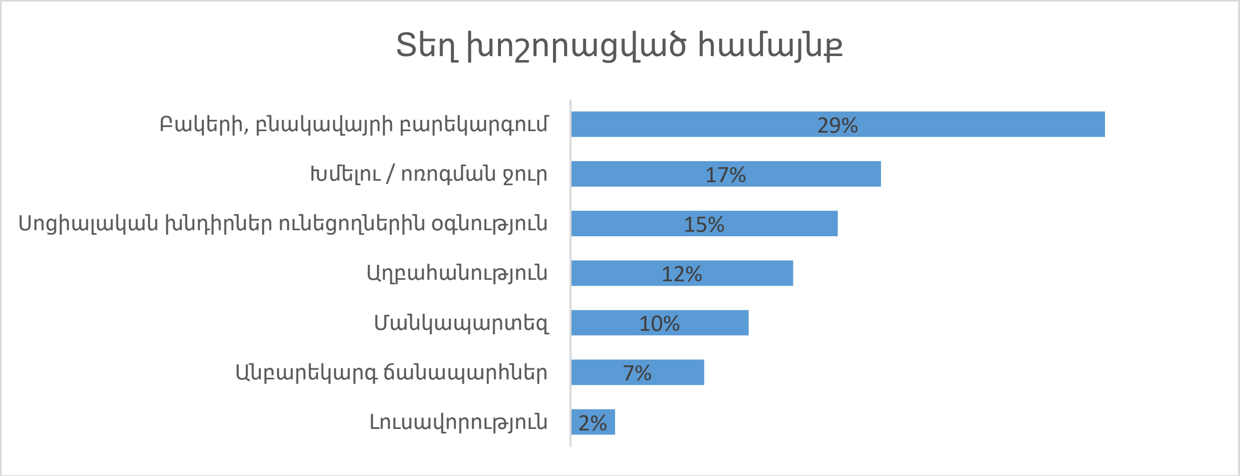

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Գծապատկեր 79

Կապան համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ անբարեկարգ ճանապարհներ (14%), աշխատավարձերի վճարում (14%), օգնություն սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին (11%), խմելու/ոռոգման ջուր (9%), աղբահանություն (6%) (տե՛ս **գծապատկեր 80**)։

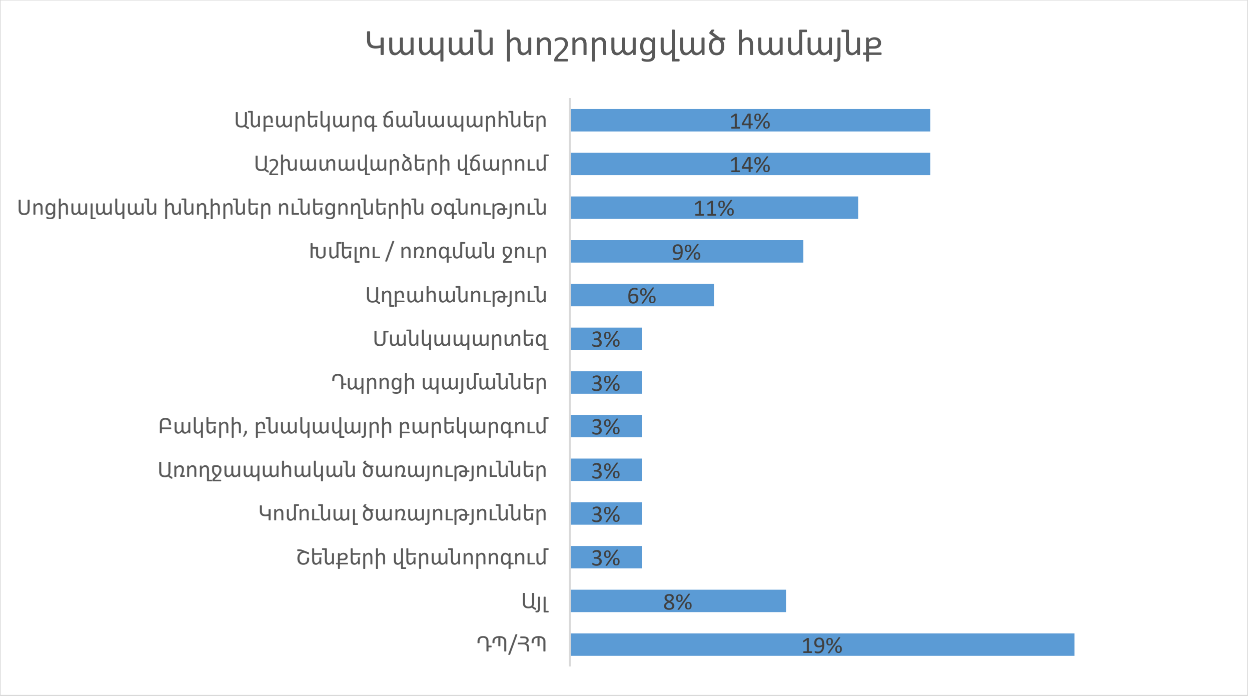

Գծապատկեր 80

Մեղրի համայնքում համայնքի բյուջեն ուղղված է հետևյալ խնդիրներին՝ լուսավորություն (16%), միջհամայնքային կամ ներհամայնքային տրանսպորտ (16%), աղբահանություն (14%), աշխատավարձերի վճարում (9%), մանկապարտեզ (5%), մշակութային ծրագրեր (5%), բակերի, բնակավայրի բարեկարգում (5%), կոմունալ ծառայություններ (5%) (տե՛ս **գծապատկեր 81**)։

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում։
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից։

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները։

This project is funded by the European Union

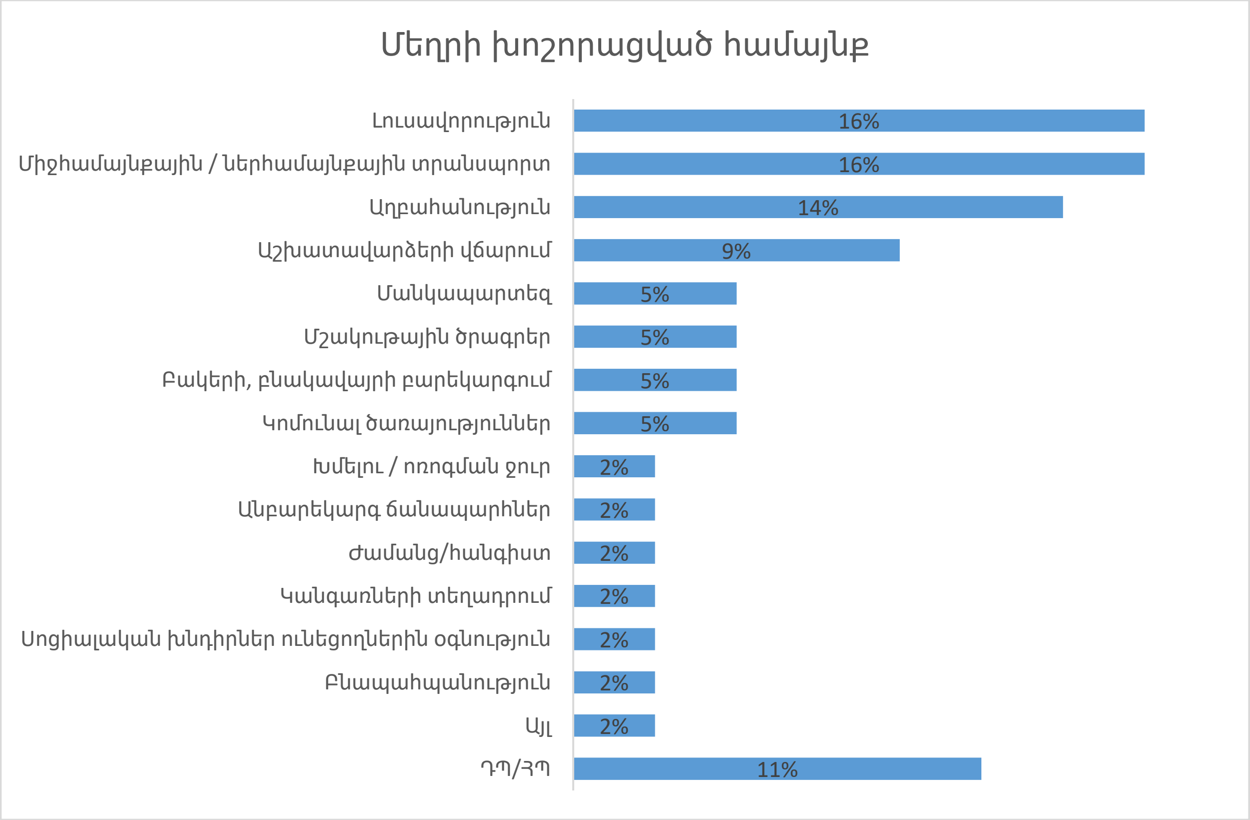

Գծապատկեր 81

Հարցվածների մեծ մասը նաև նշել է, որ բյուջեն կազմելիս հաշվի են առնում կանանց, տղամարդկանց, երիտասարդների, երեխաների և խոցելի խմբերի կարիքները (տոկոսային հարաբերակցությունը տե՛ս **գծապատկեր 82**):

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

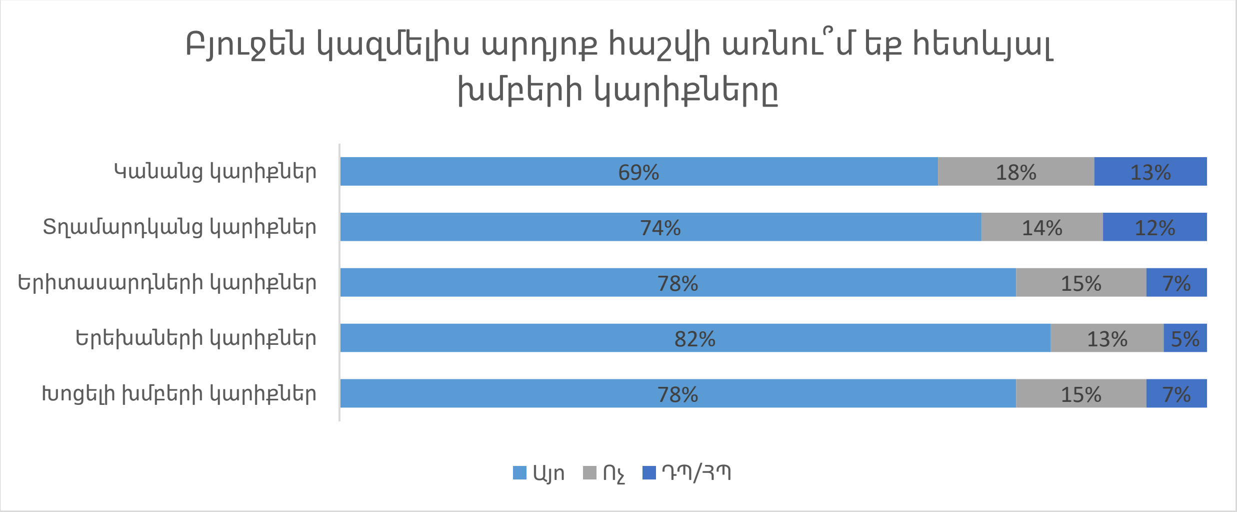

Գծապատկեր 82

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Եզրահանգումներ և առաջարկներ

Այսպիսով՝ հետազոտության արդյունքները թույլ են տալիս մի շարք եզրահանգումներ կատարել:

- Խոշորացված համայնքների բնակիչները հիմնականում տեղյակ չեն իրենց համայնքների ՏԻՄ-երի կողմից համայնքների կենսագործունեության վերաբերյալ ընդունված որոշումներից, համայնքներում իրականացված զարգացման ծրագրերից:
- Այդ որոշումներից հիմնականում տեղեկանում են սոցիալական ցանցի միջոցով՝ համայնքի բնակիչներ, համայնքապետարանի աշխատողներ, Facebook սոցիալական կայքի, համայնքապետարանի կայքի միջոցով և համայնքապետարանների պատերին փակցված հայտարարությունների միջոցով:
- Բոլոր համայնքներում իրականացված զարգացման ծրագրերից ամենաշատ հնչած տարբերակներն են լուսավորության անցկացումը, աղբահանությունը, ճանապարհների բարեկարգումը, խմելու/ոռոգման ջրագծերի բարելավումը, բնակավայրի ընդհանուր բարեկարգումը և մանկապարտեզի նորոգումը կամ կառուցումը: Բավարարվածությունը այս ծրագրերից մեծամասամբ միջինից բարձր է՝ 3.5 և ավել հնարավոր 5-ից:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

This project is funded by the European Union

- Ի տարբերություն զարգացման ծրագրերի, որոնցից բավարարվածությունը բավականին բարձր է, ՏԻՄ-երի կողմից իրականացվող մի շարք ընթացակարգերից այն բավականին ցածր է: Ամենաշատը հարցվածները բավարարված չեն համայնքի բյուջեի մասին բնակիչների իրազեկման գործընթացից, այնուհետև՝ տեղական որոշումների կայացման գործընթացի մեջ բնակիչների ներգրավումից և ՏԻՄ-երի գործունեության մասին համայնքի բնակիչներին իրազեկումից:
- Հարցվածների շրջանում բավականին ցածր է մասնակցությունը ՏԻՄ-երի կողմից կազմակերպվող հանրային քննարկումներին, լսումներին քաղաքականությունների, ծրագերի, պլանների, բյուջեի վերաբերյալ, ինչպես նաև ավագանու նիստերին: Սա նաև կապված է տեղեկացվածության հետ: Ովքեր տեղյակ են այս գործընթացներին, նաև մասնակցում են այդ քննարկումներին: Մյուս կողմից էլ տեսնում ենք համայնքի ավագանու և ղեկավարի ընտրություններին ակտիվ մասնակցություն:
- Քանի որ հարցվածների մեծամասնությունը չի մասնակցում բյուջեի վերաբերյալ քննարկումներին, նաև տեղյակ չէ իրենց տարվա բյուջեի չափից: Հետևաբար նաև դժվարանում են նշել, թե արդյոք բյուջեի ծախքը արդյունավետ է կազմակերպվում: Սրան զուգահեռ, հարցվածների համեմատաբար մեծ տոկոսը գիտի, թե ինչ աղբյուրներից է ձևավորվում համայնքի բյուջեն:
- Ըստ սոցիալ-ժողովրդագրական տվյալների՝ տղամարդիկ ավելի տեղյակ են բյուջեի ձևավորման գործընթացից, քան կանայք: 46-65 տարիքային խմբի ներկայացուցիչները ավելի տեղյակ են այդ գործընթացից, քան մյուս տարիքային խմբերը: Բարձրագույն կրթություն ստացածները ավելի տեղյակ են, քան բարձրագույն չստացածները: Ավելի բարձր ֆինանսական կարգավիճակ ունեցողները ավելի տեղյակ են, քան ցածր ֆինանսական

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

կարգավիճակ ունեցողները: Այսպիսով՝ եթե բյուջեի ձևավորման գործընթացից տեղյակ բնակչի միջին վիճակագրական կերպարը ստեղծենք, ապա նա կլինի 46-65 տարեկան, բարձրագույն կրթություն ունեցող, միջին եկամուտ ունեցող տղամարդ:

- Հարցվածների կողմից նշված համայնքային խնդիրները, որոնց լուծումը պետք է ուղղված լինի իրենց համայնքի բյուջեն, հետևյալն են՝ ճանապարհների անբարեկարգ լինելը խմելու կամ ոռոգման ջրերի ցանցի վատ վիճակը, աշխատատեղերի բացակայությունը, խաղահրապարակի, զբոսայգու և ժամանցի կամ հանգստի վայրերի բացակայությունը:
- Համայնքներում կանանց վերաբերող հետևյալ խնդիրներն են նշվել՝ աշխատատեղերի խնդիր, ժամանցի/հանգստի վայրերի բացակայության, գեղեցկության սրահների բացակայության, մանկապարտեզի կամ երեխայի խնամքի վայրերի բացակայություն, կանանց հանդեպ խտրականություն կամ անհավասարություն, իրավունքների պաշտպանվածության խնդիրը, կանանց ցածր ներգրավվածություն որոշումների կայացման գործընթացներում:
- Համայնքներում տղամարդկանց վերաբերող հետևյալ խնդիրներն են նշվել՝ աշխատատեղերի և արտագաղթի խնդիր, ժամանցի և հանգստի վայրերի բացակայություն, անբարեկարգ ճանապարհներ, գյուղատնտեսական տեխնիկայի և նյութերի պակաս, ցածր ինքնագնահատականի խնդիր:
- Բոլոր խոշորացված համայնքներից ուսումնասիրված գործընթացներից «ամենատեղյակ» համայնքը Տեղն է, «ամենաանտեղյակ» համայնքը՝ Կապանը:
- Առանցքային տեղեկատուների կողմից նշվել են համայնքային զարգացման հետևյալ ծրագրերը՝ ճանապարհների բարեկարգում, լուսավորության անցկացում, ջրագծերի անցկացում, աղբահանության իրականացում, շենքերի նորոգում, մանկապարտեզի կառուցում կամ վերանորոգում: Այդ ծրագրերի արդյունավետության միջին գնահատականները

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

մեծամասամբ միջինից բարձր են, ինչը նաև համընկնում է բնակչության կողմից այդ նույն ծրագրերից բավարարվածության գնահատականներին:

- Համայնքների զարգացման ծրագրերը մշակելիս և բյուջեները կազմելիս դրանցում ներառում են և հաշվի են առնում կանանց, տղամարդկանց, երիտասարդներին, երեխաներին և խոցելի խմբերին վերաբերող հարցեր:
- Համայնքապետարանները ծրագրեր մշակելիս կամ որոշումներ կայացնելիս հանրային քննարկումներ են կազմակերպում, սակայն բնակչության մասնակցությունը այդ քննարկումների շատ ցածր մակարդակի վրա է գտնվում:
- Հանրային քննարկումների մասին հայտարարությունները տեղադրվում են համայնքապետարանի կայքում, փակցվում են համայնքապետարանի պատերին, տեղադրվում են սոցիալական կայքերում և բակերով շրջում և հայտարարում են:
- Առանցքային տեղեկատուները կարծում են, որ իրենց համայնքի բյուջեները բավարար չեն համայնքի առջև ծառացած խնդիրները լուծելու համար, քանի որ համայնքների խնդիրները ավելի շատ են, քան բյուջեն է, բյուջեն փոքր է, բնակիչները հարկերը ուշ են վճարում, խոշորացված համայնքներում բյուջեն համամասնորեն չի բաշխվում և որոշ համայքների ավելի քիչ գումար է հասնում, քան մյուսներին, անապահով ընտանիքների թիվը մեծ է:
- Ըստ հարցվածների՝ համայնքի բյուջեներն ամենաշատն ուղղված են սոցիալական խնդիրներ ունեցողներին օգնություն ցուցաբերելուն, ճանապարհների բարեկարգմանը, խմելու/ոռոգման ցանցերի բարելավմանը, բակերի, բնակավայրերի բարեկարգմանը, աշխատավարձերի վճարմանը, լուսավորության, աղբահանության խնդիրներին:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:
Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

Հիմնվելով վերոնշյալ մի շարք եզրահանգումների վրա, կարելի է մի շարք առաջարկներ առանձնացնել:

Քանի որ համայնքներում իրականացվող ծրագրերը, ներառյալ բյուջեի կազմումը վերաբերում է համայնքի բնակիչներին, ապա

- համայնքապետարանները պետք է ավելի ակտիվորեն ներգրավեն բնակչությանը այդ գործընթացներում: Մասնավորապես պետք է հանդիպումներ կազմակերպել և բացատրել բնակչության ներգրավվածության կարևորությունը:
- Բնակչությանը պետք է ավելի թիրախային տեղյակ պահել լսումների, քննարկումների մասին՝ կիրառելով տեղեկության փոխանցման բոլոր արդյունավետ միջոցները: Սա նաև կբարձրացնի բավարարվածությունը համայնքապետարանների կողմից իրականացվող ընթացակարգերից:
- Բնակչությանը հաշվետվություն ներկայացնել իրականացված ծրագրերի, բյուջեի ծախքի մասին (ապահովել գործունեության թափանցիկություն), ինչը նույնպես կբարձրացնի տեղեկացվածության մակարդակը, ինչպես նաև հետաքրքրություն կառաջացնի համայնքային գործերի հանդեպ:

Քանի որ հետազոտության ընթացքում առանձնացվել են կանանց և տղամարդկանց վերաբերող խնդիրները, ապա

- ծրագրեր մշակելիս և բյուջեն ձևավորելիս պետք է հաշվի առնել նաև այդ խնդիրները՝ թիրախային խմբերին հասնելու արդյունավետությունը բարձրացնելու համար:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում: «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիննեթ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները:

- քաղաքականությունների մշակման և իրականացման գործընթացներում ներառել նաև կանանց, ովքեր հարցերի հանդեպ տարբերվող տեսանկյուններ ունեն, ինչը նաև հնարավորություն կտա այդ քաղաքականությունները ավելի ներառական դարձնել:
- Իրականացնել իրականացված ծրագրերի արդյունավետության ուսումնասիրություն բնակիչների շրջանում, ինչը կօգնի ավելի արդյունավետ մշակել հետագա ծրագրերը:

«Բյուջե բոլորի համար» ծրագիրն իրականացվում է «Վիններ Հայաստան» կոալիցիայի կողմից՝ «Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ղեկավարությամբ կոնսորցիումով գործարկվող
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրով տրամադրված ենթադրամաշնորհի շրջանակներում:
«Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից:

Փաստաթղթի բովանդակության համար պատասխանատու է միայն «Վիններ Հայաստան» կոալիցիան և այն որևէ կերպ չի արտահայտում Եվրոպական միության պաշտոնական տեսակետները: